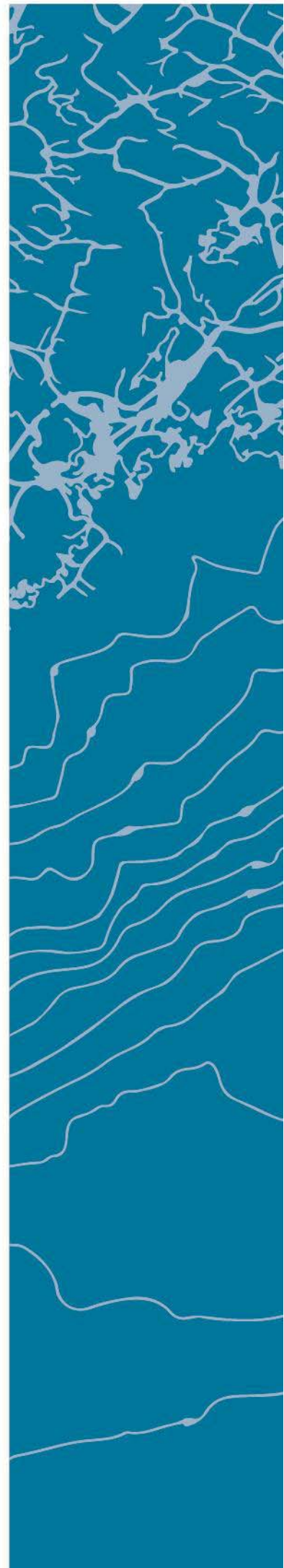

Balanseføring av fotballspillere

STEINAR HAMMERSBORG
PER MAGNE STEDJAN

VEILEDER
Terje Heskestad

Universitetet i Agder, 2018
Fakultet for Handelshøyskolen
Institutt for Økonomi

Forord

Denne oppgaven er skrevet som en avsluttende del av vår masterutdanning i regnskap og revisjon ved Universitetet i Agder, avdeling Handelshøyskolen.

Arbeidsprosessen har vært å belyse den regnskapsmessig behandling av spillerkontrakter i norske fotballklubber. Immaterielle eiendeler og organisasjonens ansatte blir stadig viktigere i den moderne økonomien. I tillegg er regnskapsmessig behandling lik etter GRS og IFRS som gjør det relevant innenfor begge regnskapsspråkene.

Temaet fotballspillere og regnskap ble vi introdusert for i forelesning hvor det ble brukt til diskusjon av kontrollbegrepet og eiendel definisjonene i IFRS. Det som gjorde temaet interessant var at det ikke var konsensus mellom forskjellige foreleser. Vi fattet derfor interesse for å utforske dette temaet dypere.

Vi vil benytte anledningen til å takke alle respondentene i de respektive fotballklubbene som tok seg tid til å besvare våre spørsmål. Videre vil vi takke alle som har bidratt med gode råd, informasjon samt konstruktive tilbakemeldinger underveis. Sist, men ikke minst, vil vi takke Terje Heskestad som har delt sin faglige innsikt og veiledet oss på en fremragende måte.

Kristiansand 01.06.2018

Sammendrag

I en fotballklubb er fotballspillerne den viktigste ressursen de har. Denne studien ser på hvordan fotballspillerne bør behandles regnskapsmessig.. Regnskapsloven og regnskapsstandarder setter retningslinjer for hva som kan klassifiseres som immaterielle eiendeler. Sammen med relevant teori og artikler vedrørende fotballspillere som immaterielle eiendeler, danner dette studiens teoretiske rammeverk. Med utgangspunkt i retningslinjene har denne studien som mål å belyse hvorvidt norske fotballklubber følger de pålagte regnskapsreglene.

Rapporten bygger på en flercasestudie av 14 norske fotballklubber som spilte i eliteserien i 2016. Datainnsamlingen er gjennomført ved hjelp av semistrukturert intervju over telefonen. I tillegg til intervjuene, er det hentet inn informasjon fra noen utvalgte britiske fotballklubber. Dette er gjort for å sammenligne praksis i Storbritannia med praksis i Norge. På bakgrunn av at de norske regnskapsstandardene for immaterielle eiendeler er utviklet med IFRS som mal, er dette relevant for denne studien.

Resultatene i undersøkelsen viser at flertallet av fotballklubbene ikke følger regnskapsreglene i forhold til balanseføring. De mest interessante funnene er klubbenes tolkning av anskaffelseskost og behandling av betinget kjøpesum. I forhold til nedskrivningsstandarder viser resultatene at flertallet ikke har nedskrivningsindikatorer og at ingen av klubbene følger standarden i forbindelse med nivå på vurderingsenhet. Funnene blir deretter drøftet opp mot det teoretiske rammeverket i studien. Studien peker også på at svakheter i standarden for balanseføring får direkte konsekvenser for nedskrivningsvurderingen. Rapporten konkluderer med at norske fotballklubber ikke etterlever de pålagte regnskapsreglene.

Rapporten avsluttes med noen betraktninger om konsekvenser ved å ikke følge regnskapsreglene. Her belyses momenter som ligger utenfor problemstillingen i studien. Samtidig er dette momenter som vi mener bør undersøkes nærmere i andre studier, og legger derfor grunnlaget for videre forskning.

Abstract

For a football club the most important assets are the players. This study reviews how the players are being accounted for in the financial report by Norwegian clubs. NGAAP sets the account rules and definition of immaterial assets. Together with other relevant theory and articles recording football players as immaterial assets, these are used as the papers framework. Using the account rules as the starting point, the paper aims to show how the Norwegian clubs implement these rules.

The report builds on a case study of 14 Norwegian football clubs who were in the top Norwegian league in 2016. The data collection has been done through a semi structured interview over the phone. In addition to the interviews, we have collected data from chosen British clubs. The reason behind this is to compare practice in the UK and Norway. Based upon the fact that the Norwegian reporting standards on the subject have been modelled after IFRS standards we consider this relevant for the study.

The results of the study show that most of the Norwegian clubs doesn't follow the accounting rules, when capitalizing player contracts. The most interesting result is the club's interpretations of cost associated with acquisition and treatment of conditional purchase sum. Based upon the accounting rules for impairment the study shows that none of the 14 clubs have a CGU making it possible to identify a value in use. The findings are later in the paper discussed based upon the theoretical framework of the paper. The study also points to the relationship between the weaknesses in the accounting standards for immaterial assets and impairment testing.

The paper concludes that Norwegian football clubs are not following the accounting standards when capitalizing, or when testing player contracts for impairment. The paper's ending includes considerations of possible consequences by not following the account rules. We touch upon subjects that are not directly within the scope of this paper. Although we believe these are subjects that need further consideration, and they are the bases for suggestions for further research.

Innhold

Forord	1
Sammendrag	2
Abstract	3
Forkortelser	6
Kapittel 1 Innledning.....	7
1.1 Bakgrunn	7
1.2 Fotballspillere.....	7
1.3 Kort fotballhistorie	8
1.4 Problemstilling	9
1.5 Avgrensning	10
1.6 Disposisjon	10
Kapittel 2 Teori	11
2.1 Organiseringen av fotball i Norge	11
2.1.1 Norges fotballforbund (NFF)	11
2.2 Regnskapet	13
2.2.1 Generelt	13
2.2.2 Formålet	15
2.2.3 Fundamentale kvalitetskrav.....	18
2.2.4 Forsterkende kvalitetskrav	20
2.3 Grunnleggende regnskapsprinsipper	20
2.3.1 Kost-Nytte betraktning i regnskapet	21
2.3.2 Historisk kost.....	21
2.3.3 Forutsetning om fortsatt drift	22
2.3.4 Transaksjonsprinsippet.....	22
2.3.5 Opptjeningsprinsippet	23
2.3.6 Sammenstillingsprinsippet	23
2.3.7 Forsiktighetsprinsippet	24
2.3.8 Sikringsprinsippet.....	24
2.3.9 Kongruensprinsippet	25
2.3.10 Konsekvent Prinsipp anvendelse.....	25
2.4 God regnskapsskikk	26
2.5 Balanseføring	27
2.5.1 Immaterielle eiendeler.....	28
2.6 Etterfølgende måling og behandling av immaterielle eiendeler.....	31

2.7.1 Avskrivning	31
2.7.2 Verdireguleringsmodellen	31
2.8 Spillerrettigheter	32
2.8.1 Spillerrettigheter som immateriell eiendel	32
2.8.2 Balanseføring av spillerrettigheter	33
2.8.3 Behandling av spillerrettigheter etterfølgende år	35
2.9 Illustrerende Eksempel	36
2.3. Nedskrivning	37
2.3.1 Nedskrivning av anleggsmidler i regnskapsloven.....	37
2.3.2 NRS(F) Nedskrivning av anleggsmidler	38
2.3.3 Operasjonalisering ifølge NRS(F) Nedskrivning av anleggsmidler	39
2.3.4 Nedskrivning av spillerrettigheter	45
Kapittel 3 Metode.....	48
5.1 Svakheter med forskningsdesignet.....	52
Kapittel 4 Resultat	55
Kapittel 5 Diskusjon.....	63
5.1. Balanseføring av spillerrettigheter	63
5.2 Nedskrivning	68
5.3 Noter.....	73
Kapittel 6 Konklusjon	74
6.1 Balanseføring	74
6.2 Nedskrivning	74
6.3 Totalt	74
Kapittel 7 Betragtninger rundt konsekvenser og forslag til videre forskning	75
7.1 Konsekvenser av feil bruk av regnskapsreglene	75
7.2 Sammenheng vurderingsenhet og indikatorer	75
7.3 Forslag til videre forskning	77
Litteraturliste	78
Vedlegg	82

Figur liste

Figur 1 GRS Forholdet regnskapslov, standard og praksis. Kristoffersen (2008, s. 55).....	26
Figur 2 Nedskrivningstest.	43

Forkortelser

FIFA	Fédération Internationale de Football Association - Fotballen øverste organ
FOS	Finansielle oppfølgingssystemet - Utgangspunkt for lisens for klubbene
NRS (F)	Foreløpig regnskapsstandard fra Norsk RegnskapsStiftelse
GRS	God regnskapsskikk
NRS (HU)	Høringsutkast til ny standard for øvrige foretak. Gitt av Norsk RegnskapsStiftelse
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board - Utgiver av IFRS og IAS standarder
IFRS	International Financial Reporting Standards
NFF	Norges Fotballforbund
NIF	Norges Idrettsforbund
NRS	Norsk RegnskapsStiftelse
RSKL	Regnskapsloven
UEFA	Union of European Football Association - Det europeiske fotballforbundet

Kapittel 1 Innledning

1.1 Bakgrunn

I de seneste årene har fokuset mot menneskelig kapital og human resource accounting økt betraktelig (Shareef & Davey, 2005). Det er en pågående debatt om hvordan skape og utnytte kompetansen som medarbeiderne i virksomheten besitter (Shareef & Davey, 2005). Doksrød (1998) betrakter kompetanse som en ferskvare, og Lai (2013) sier at på grunn av begrenset holdbarhet må kompetansen utnyttes og fornyes. Løwendahl og Wenstøp (2010) hevder at individuell kompetanse er en kombinasjon av kunnskap, evne og ferdigheter. Hvor kunnskap tilegnes ved å lese, delta på kurs eller seminarer, samt å tolke og reflektere.

Nordhaug (2004) ser på evne som muligheten en person har til å tilegne seg kunnskap og ferdigheter. Ferdigheter opparbeides ifølge Løwendahl og Wenstøp (2010) ved å trene, øve eller arbeide. Med dette kan det forstås at menneskelig kapital er en immateriell eiendel fordi det ikke vil være mulig å fysisk ta og kjenne på kompetansen som en medarbeider innehar.

Mange virksomheter hevder at den mest verdifulle eiendelen de har er den menneskelige kapitalen (Shareef & Davey, 2005). Spørsmålet blir derfor hvordan denne eiendelen skal reflekteres i regnskapet til virksomheten og om det vil gi et rettmessig bilde av den finansielle posisjonen (Shareef & Davey, 2005). I følge Shareef og Davey (2005) reflekterer ikke det tradisjonelle regnskapet verdier og virkninger av immaterielle eiendeler tilstrekkelig, noe som er en utfordring for virksomheter som er helt avhengig av denne kompetansen for å overleve.

God regnskapsskikk (GRS) og internasjonale standardsettere, som International Accounting Standard Board (IASB) har regler og kriterier for hvordan man skal behandle immaterielle eiendeler. Det interessante blir derfor å finne ut hvordan virksomhetene løser disse utfordringene i praksis og hvordan de implementerer regnskapsreglene og regnskapskriteriene.

1.2 Fotballspillere

Bakgrunnen for valg av fotballspiller er flere. For det første kan de betraktes som menneskelig kapital, eller immateriell eiendel for fotballklubben. Fotballspilleren har fotballkompetanse og oppfyller definisjonen, som vist tidligere i kapitlet, i forhold til kunnskap, evne (talent) og ferdigheter. For det andre er fotballspilleren den mest verdifulle ressursen en fotballklubb har, og dette reflekteres i økonomisk fortjeneste (Cooper & Joyce, 2013). I tillegg er fotballspillere i en helt unik situasjon i forhold til arbeidsmarkedsbegrensninger (Rowbottom & Thomas, 1999).

For det tredje er det betydelige inntekter man snakker om i fotballindustrien. Ifølge Norsk fotballforbund (NFF) omsatte norske fotballklubber for over 1,7 milliarder kroner i 2016 (NFF-Nyheter, 2017). Ser man til europeiske klubber er inntektene i fotballbransjen enda høyere. Ifølge Deloitte (2015) hadde de 20 største klubbene i Europa en samlet inntekt på 6,9 milliarder Euro (ca. 65 milliarder kroner) i 2013/14. Med slike betraktelige summer vil den regnskapsmessige behandlingen av fotballspiller være et relevant tema. Som nevnt over så er fotballspilleren i en unik situasjon kontraktsmessig, og for å få en bedre forståelse av dette vil det være nødvendig å se litt til fotballhistorikk.

1.3 Kort fotballhistorie

Organisert fotball slik vi kjenner det i dag har sin opprinnelse tilbake til 1863 hvor Football Association (FA) ble stiftet (FA, 2018). Inntil da var fotball en populær sport blant engelske privat skoler, men ingen hadde de samme reglene, så de kunne ikke spille mot hverandre Cooper og Joyce (2013). FA hadde som mål å etablere bestemte regler og reguleringer av spillet (FA, 2018). Fotball interessen økte raskt og flere land etablerte nasjonale fotballforeninger.

I et forsøk på å samle de nasjonale fotballforeningene under et organ, ble The Fédération Internationale de Football Association (FIFA) etablert i 1904, og har i dag 211 foreninger under seg (FIFA, 2018). FIFA er i dag det kontrollerende organet for organisert fotball i verden, og under FIFA finnes det seks konfederasjoner. Blant disse finner man Union of European Football Associations (UEFA) som overvåker europeiske foreninger og klubber (Cooper & Joyce, 2013).

Ifølge Cooper og Joyce (2013) har FIFA og UEFA stor makt over fotballspillerne i tillegg til myndighet og kontroll over fotballforeningene og fotballklubbene. Forfatterne sikter da spesielt til spillerkontrakten eller spillerregistreringen. FIFA regelen forlanger at alle som skal spille i en organisert fotballklubb må signere en tidsbestemt kontrakt som binder spilleren til klubben. Under denne kontrakten kan ikke spilleren forlate klubben uten klubbens samtykke. Tidligere gjaldt dette selv om kontrakten var utgått (Cooper & Joyce, 2013).

Ifølge Morrow (1996) kan overføringssystemet (spillerregistreringen) spores tilbake til 1865. Det ble innført for å hindre fotballspillere å bytte klubb etter at sesongen var påbegynt, men i stedet førte dette til at registreringen i seg selv ble kjøpt og solgt (Miller, 1993, sitert i Morrow, 1996, s. 76). Dette førte til at forskjellen mellom å investere i en vare/eiendom og mennesket (fotballspilleren) nærmest ble «utvasket».

The main difference between investing in humans and investing in property lies in the fact that the earning power of an individual, unlike that of property, is not saleable commodity. The transfer system in which players at all levels of the game are bought and sold is an exception of this rule (Robinson, 1969, sitert i Morrow, 1996, s. 76).

Dette vil si at det er ikke fotballspilleren selv som er eiendelen, men i stedet kontrakten som gir rett til tjenestene som fotballspilleren utfører (Morrow, 1996).

En større endring i spillerregistreringen kom i 1995 da Jean-Marc Bosman utfordret FIFA regelen. Bosman hadde en utgått kontrakt med RFC Liege (Belgia) og ønsket å bli overført til den franske klubben Dunkerque. RFC Liege forlangte en høy sum for å slippe Bosman, noe som Dunkerque ikke ønsket å betale. Dette førte til at RFC Liege hindret Bosman å gå over til ny klubb, i tillegg til at de reduserte lønnen hans (Cooper & Joyce, 2013). Bosman tok saken til EU domstolen, og påklagde avgjørelsen etter artikkel 48 om fri arbeidsflyt for arbeidstakere i EU.

Bosman fikk medhold, noe som førte til at spillere som har en utgått kontrakt kan etter denne dommen gå til en annen klubb gratis. Selv om dette var en dom vedrørende overføringer mellom landegrenser i EU, så innførte FIFA en ny regel som ga alle spillere som ikke hadde kontrakt muligheten til å gå gratis (ingen overføringssum) til en annen klubb (Rowbottom & Thomas, 1999).

Dette har ført til at fotballklubber har tre metoder for å erverve fotballspillere. Henholdsvis ved å kjøpe ut en spiller som har eksisterende kontrakt med en annen klubb. Overføre en spiller uten kontrakt, såkalt Bosman-spiller, og til slutt signere kontrakt med egenutviklet spiller. Disse metodene fører til komplikasjoner i forbindelse med den regnskapsmessige behandlingen. Utfordringen ligger i hvilke spillerkontrakter/spillerrettigheter som kan balanseføres, og hvordan klubbene forholder seg til nedskrivning av balanseførte kontrakter i etterfølgende år. Det interessante her blir å søke svar på om fotballklubber følger regnskapsreglene i forhold til dette. Problemstillingen vår tar derfor utgangspunkt i denne utfordringen.

1.4 Problemstilling

Etterlever norske fotballklubber de pålagte regnskapsregler tilknyttet balanseføring og nedskrivning av spillerrettigheter/spillerkontrakter?

For å komme til en konklusjon må følgende spørsmål vurderes:

- Balansefører Norske fotballklubber anskaffelseskost etter gjeldende regelverk?

- Balansefører Norske fotballklubber betinget kjøpesum i henhold til NRS13?
- Balansefører Norske fotballklubber utgifter knyttet til ervervelse av Bosman-spillere?
- Balansefører Norske fotballklubber egenutviklede spillere?
- Avskrives spillerrettigheten etter gjeldende regelverk?
- Følger norske fotballklubber regelverket med tanke på nedskrivningsindikatorer?
- Har norske fotballklubber bransjespesifikke nedskrivningsindikatorer?
- Benytter norske fotballklubber vurderingsenhet som følger NRS(F)?

1.5 Avgrensning

På grunn av tidsbegrensning, ressurser og omfang så må vi avgrense oppgaven vår. Vi har valgt å undersøke norske fotballklubber som spilte i eliteserien i sesong 2016. Bakgrunnen for dette er at vi mener at eliteserien vil være mest relevant i forhold til spillerrettigheter. Både med tanke på antall kontrakter og at disse klubbene har høyest kunnskap vedrørende balanseføring av spillerrettigheter. Tilgangen til offisielle regnskap er en annen grunn for valget av 2016. Videre vil hovedfokuset i oppgaven ligge på balanseføringen og nedskrivningen av spillerrettigheter. Vi vil derfor i liten grad undersøke totaløkonomi, eierstrukturer eller administrasjon og ledelse. Det kan være nødvendig å komme inn på disse temaene for å forklare noen sammenhenger, men vil ikke bli analysert grundig.

1.6 Disposisjon

I første kapittel tar vi for oss bakgrunnen for tema, problemstillingen og begrensninger. Kapittel to vil omhandle det teoretiske rammeverket for oppgaven. Først vil vi presenterer relevant lovverket, deretter regnskapsstandardene for immaterielle eiendeler og nedskrivning, og ved hjelp av artikler og teori knytte spillerrettigheter opp mot standardene og lovverket. Kapittel tre vil fremgangsmetoden vi benyttet gjennomgått. Kapittel fire tar for seg resultater og funn fra undersøkelsen. I kapittel fem vil vi diskutere teori, standarder opp mot funnene i undersøkelsen. Avslutningsvis vil vi konkludere på funnene våre og anbefale tips for videre forskning

Kapittel 2 Teori

I dette kapitlet vil vi presentere teorien vi mener er relevant for balanseføring av fotballspillere. Vi presenterer først særregler for fotballklubber, og deretter regnskapsreglene. Dette brukes som teoretisk rammeverk for oppgaven.

2.1 Organiseringen av fotball i Norge

UEFA og Norges fotball forbund (NFF) setter klubbenes nasjonale rammebetingelser. UEFA utvikler regler for deltakelse på europeisk nivå, NFF må deretter harmonisere de nasjonale reglene. Vi vil kun gjennomgå NFF da de er medlem av UEFA og FIFA (NFF-LOV, 2014, § 1-1).

Norsk idrett forbyr kommersielle selskaper å drive organisert idrett. På 90-tallet da økonomien i flere norske klubber var på et lavmål og behovet for kapital var stort, var det flere klubber som laget eget driftsselskap. Dette skjedde blant annet i Molde hvor markedsrettighetene ble leid ut til et driftsselskap Molde Fotball AS (Gammelsæter & Jakobsen, 2008). Modellen har senere fått navnet dual modellen. Den består av to separate enheter, klubben og samarbeidende AS. Samarbeidende AS har gjerne ansvar for drift og administrasjon. Klubben skal ifølge NFF beholde ansvaret og myndighet over den sportslige aktiviteten (NFF-LOV, 2014, § 14-2).

Dette betyr er at idrettslaget og dets styre har ansvar for det sportslige. De har makten til å ta ut laget, kjøpe og selge spillere. I alle fall i teorien. I praksis er det vanskelig å se for seg at, det ikke her som andre steder, er «penga som rår». Ved uenighet er det AS-et og dets eiere som sitter på pengene. Ifølge Johnsen (2014) mener idrettslagene at investorene har for mye makt, og investorene mener at de har for lite makt. Dette medfører at begge parter er kritiske til modellen. I tillegg kreves det dobbelt opp med regnskapsføring fordi begge må avgi hvert sitt årsregnskap. For å vurdere lisenssøknaden benytter derimot NFF det samlede økonomiske resultatet.

2.1.1 Norges fotballforbund (NFF)

Organisert idrett I Norge er underlagt paraplyorganisasjonen Norges idrettsforbund. Norges idrettsforbund er idrettens høyeste myndighet og omhandler alle norske særforbund. Særforbundet NFF, består av alle fotballag som har søkt og fått innvilget medlemskap. Det er en forutsetning å ha medlemskap for at klubbene skal få lov å delta i forbundets konkurranser, som seriespill og cup.

Tidligere var det vanlig å søke om lisens årlig, men i 2009 ble det innført et system hvor du beholdt lisensen dersom du ikke rykket ned fra 1. divisjon. Poenget med endringen var å gå fra en årlig kontroll av økonomien til en mer kontinuerlig kontroll. Det betyr at i tillegg til årlig å sende inn regnskapene til Norges fotball forbund, må det også løpende rapporteres om endringer i klubbens økonomi. Det må leveres regnskap to ganger i året, og i denne sammenheng skal det også vedlegges kommentarer til avvik mellom oppnådde resultater, tidligere rapporterte prognoser og interim regnskap (NFF, 2018). Vi vil derfor belyse et utdrag av reglementet til NFF som vedrører problemstillingen vår.

NFF regler for balanseføring av spillerkontrakter:

NFF regler om kapitalisering av overgangsutgifter omhandler prinsipper og regler klubbene må følge dersom de velger å balanseføre spillerrettigheter. «Det er kun følgende summer som kan aktiveres i balansen» (NFF, 2018, pkt. 1.1.2.3):

- Kontraktssum fra kjøpende klubb til selgende klubb for den spesifikke spilleren, inkludert kompensasjon for trening og utdanning samt solidaritetsmidler.
- Direkte henførbare agentonorar og kontraktsavgifter (avgift til forbund).
- Summen skal ikke inneholde sig non fee
- Overgangssummen kapitaliseres som immaterielle eiendeler og avskrives lineært over det som ender først av 5 år og kontraktstid.
- Avskrivningen starter når spillerregistreringen er godkjent for den kjøpende klubb
- Ved forlengelse kan avskrivning av gjenværende overgangssum forlenges med tilsvarende periode. Nytt agentonorar aktiveres og avskrives over ny kontraktsperiode.
- Spillerrettigheten kan aldri oppskrives selv om markedsverdien er høyere.
- Spillerrettigheten skal vurderes til laveste av bokført verdi og virkelig verdi. Denne vurderingen skal gjøres ut fra skader, spilletid osv. Denne målingen skal gjøres årlig og individuell for hver spiller.
- Spillere fra eget junior lag kan ikke kapitaliseres.

Disse reglene gjelder kun for klubben og ikke samarbeidende selskap. De forholder seg til regnskapsloven og dens rammeverk. Regnskapsmessig behandling vil derfor kunne praktiseres ulikt.

1.1.2.5 Gjeld i forbindelse med spilleroverganger

Summen av gjeld fra spilleroverganger skal oppgis separat i balansen. Spilleroverganger er her

definert som salg eller lån av spillere fra tredjepart. En separat tabell skal brukes for å spesifisere summene i balansen.

1.1.4.14 Andre økonomiske forpliktelser utenfor balansen

- Eventuelle forpliktelser utenfor balansen og deres verdsettingsprinsipper må oppgis i notene.

Beløpene må omfatte overgangsforpliktelser. Slike forpliktelser omfatter forpliktelser fra slutførte overgangsavtaler, andre investeringsforpliktelser, garantier, ugjenkallelige forpliktelser osv.

- Latente forpliktelser skal beskrives med mindre muligheten for kontantutbetaling ved oppgjør er minimal. Beskrivelsen skal inneholde et estimat over den økonomiske effekten, indikasjon på usikkerhet, mulighet for eventuell tilbakebetaling.

Etter vår vurdering er regnskapslovens bestemmelse og NFF sine rapporteringskrav to forskjellige regelsett. Foreninger, lag og Idrettsorganisasjoner har regnskapsplikt etter Regnskapsloven §1-2 (Rskl, 1998). NFF-LOV (2014, § 8-7, nr. 2) sier at klubber med over 5 millioner i omsetning skal følge regnskapsloven. Slik at NFF regelverket bør ikke ha noen innvirkning på den regnskapsmessige behandlingen i klubbens finansregnskap som sendes til regnskapsregisteret.

2.2 Regnskapet

2.2.1 Generelt

I dette kapitlet vil vi gjennomgå det teoretiske grunnlaget som regnskapsprinsippene bygger på. I de fleste situasjoner vil en kunne finne løsninger på regnskapsmessige problemer i standarder eller ved å anvende Regnskapslovens prinsipper. I de tilfeller det ikke er mulig må man gjøre en bedømming basert på et regnskapsteoretisk grunnlag. Norske regnskapsregler utvikles for å tilnærmes IASB regelverket. Følgelig blir det relevant å trekke dette inn i teorien.

Regnskapet rapporterer virksomhetens økonomiske informasjon. I det eksterne regnskapet, også kalt det finansielle regnskapet, gis det informasjon om periodens inntjening i resultatregnskapet og eiendeler, gjeld og egenkapital i balansen (Baksaas, Stenheim & Keeping, 2015). Finansregnskapet i Norge er regulert av Norges lover og God Regnskaps Skikk (GRS) som blir utarbeidet av Norsk Regnskaps Stiftelse (NRS). I tillegg er regnskapsreglene i Norge influert av internasjonale standardsettere og da spesielt International Accounting Standard Board (IASB) som utarbeider IFRS.

For å fatte riktige og kloke beslutninger er eksterne aktører, som for eksempel investorer og kreditorer, helt avhengig av nyttig informasjon om selskapene de skal investere i, eller gi lån til. Det ideelle må være at de eksterne aktørene har like mye informasjon om selskapet som de interne aktørene, men i praksis vil dette være vanskelig å oppnå. De interne aktører, som ledelsen i et selskap, har direkte tilgang til all informasjon vedrørende selskapet. Det å kommunisere så mye informasjon ville for det første være en meget tidkrevende oppgave, og for det andre så ønsker selskapet å beholde en del informasjon hemmelig med tanke på konkurranse.

For å redusere informasjonsgapet som oppstår mellom eksterne- og interne aktører er derfor finansregnskapet et viktig verktøy. Finansregnskapets overordnede mål er å dele informasjon og redusere asymmetrien mellom eksterne og interne aktører. Det vil med andre ord si at finansregnskapet et verktøy for å skaffe seg nyttig informasjon om selskapet de eksterne aktørene er interessert i (Baksaas et al., 2015).

For at regnskapet skal ha informasjonsnytte for brukeren, må den være «både forståelig, relevant, pålitelig og sammenlignbar» (Kristoffersen, 2008, s. 149). Hva som menes med relevant og pålitelig kan variere, og det overordnede kriteriet blir beslutningsnytte. «Beslutningsnyttig informasjon kan på generelt grunnlag defineres som informasjon som utgjør en forskjell i en konkret beslutningssituasjon» (Baksaas et al., 2015, s. 115). Det vil si at i en konkret situasjon skal informasjonen bringe inn noe nytt, eller bekrefte antagelser.

Som nevnt over har regnskapet både interne og eksterne brukere. De interne brukerne er ledelsen, ansatte og eiere. De eksterne kan være ulike kreditorer og investorer, både nåværende og potensielle, samfunnet og lovgivere. Det er heller ikke uvanlig at analytikere, næringslivsorganisasjoner og konkurrenter bruker regnskapsinformasjonen (Pedersen, Schwencke, Haugen & Baksaas, 2014). Dette blir omtalt som organisasjonens interesser. «Det som gjerne kjennetegner disse er at de er i besittelse av noe organisasjonen trenger. Det kan for eksempel være kapital, kompetanse, arbeidskraft, varer eller tjenester» (Baksaas et al., 2015, s. 115). Regnskapet er dermed en informasjonskilde for alle interessentene når de skal ta en avgjørelse som er tilknyttet organisasjonen. Dette kan være kjøp og salg av varer fra organisasjonen, eller å takke ja til et oppdrag for, eller fra organisasjonen.

Informasjonsbehovet for de forskjellige interessentene varierer og dette gir standardsettere utfordringer med tanke på utviklingen av regnskapsreglene. IASB bruker potensielle og eksisterende investorer, långivere og andre kreditorer som hovedbrukere når de utvikler

regnskapsreglene (Picker et al., 2016, s. 7). Ifølge Baksaas et al. (2015) er dette hensiktsmessig for å lage regler som er tilstrekkelig fokusert.

Under God regnskapsskikk (GRS) er «hovedformålet for norsk regnskapslovgivning at den gir en mest mulig effektive bidrag til norske regnskaper skal avspeile foretakenes reelle resultat og stilling etter sunne bedriftsøkonomiske prinsipper» (NOU, 1995:30, s. 4). Videre pekes det på at presentasjonen gjør informasjonen tilgjengelig, sammenlignbar og brukbar.

Når det gjelder hvem som er brukerne av regnskapet diskuteres dette i forarbeidene, men de kommer ikke med en klar konklusjon. Det at norske regnskapsregler utvikles for å tilnærmes IASB regelverket gjør at diskusjonen rundt hvem som er brukerne etter IASB, også er relevant etter GRS. Informasjon om regnskapets formål, brukere og kvalitetskrav er noe vanskelig tilgjengelig i forarbeidene, men de ligger implisitt i regnskapsprinsippene.

2.2.2 Formålet

Det eksterne regnskapet blir utviklet for å dekke tre ulike formål. Disse er beslutningsformålet, kontrollformålet og fordelingsformålet. Vi vil i dette kapitlet først belyse beslutningsformålet, deretter kontrollformålet og til slutt fordelingsformålet. Avslutningsvis vil vi diskutere forholdet mellom beslutningsformålet og kontrollformålet.

2.2.2.1 Beslutningsformålet

Beslutningsformålet tar utgangspunkt i at en beslutning tatt i dag må forankres i tilgjengelig informasjon angående fremtiden. Det vil si at informasjonen skal si noe om forventninger til fremtiden. For å oppfylle dette formålet må informasjonen si noe om verdsettelsen av foretaket. Historisk sett så er den vanligste metoden for å verdsette et foretak basert på fremtidige kontantstrømmer, dette assosieres ofte med virkelig verdi. I følge IASB gir virkelig verdimåling mer relevant informasjon i verdsettelsen av foretaket.

Et regnskap som rapporteres etter historisk kost vil også ha predikasjonsverdi. I følge Dechow (1994) er det vist i studier at regnskapsmessig resultat har bedre predikasjonsverdi enn kontantstrømoppstillingen (Dechow, 1994, sitert i Baksaas et al., 2015). Det er ulike modeller som benyttes for å beregne foretakets verdi. Noen tar utgangspunkt i utbytte, eller resultat som Free Cash Flow Model eller Residual earnings Model.

2.2.2.2 Kontrollformålet

Bakgrunnen for kontrollformålet ligger i prinsipal/agent teorien. Hovedelementet i teorien er at ledelsen (agenten) i foretaket nærmest har ubegrenset tilgang på informasjon, mens eieren

(prinsipalen) er prisgitt den informasjonen han får fra agenten. Denne asymmetrien av tilgang på informasjon, gjør det mulig for en agent og ta avgjørelser som gagner han alene og gjerne går på bekostning av eierne.

Et typisk eksempel kan være at agenten får bonusutbetaling basert på omsetningstall. Agenten kan da godkjenne prosjekter som gir høyere omsetning på kort sikt, mens på lengre sikt kan dette være tapsprosjekter. For å redusere asymmetrien har eierne i hovedsak to valg. De kan sikre at måloppnåelsen og bonusutbetaling er til foretakets- og eierne beste, eller de kan innføre strengere kontrolltiltak og direkte oppfølging. I begge valg så vil man være avhengig av informasjon for å avgjøre hva som er de beste tiltakene i en gitt situasjon.

Ut fra dette ser vi at kontrollformålet handler om å følge opp foretakets ledelse, og evaluer beslutningene som er tatt. For å avgjøre om ledelsen har tatt riktige beslutninger vil man være avhengig av informasjon som omhandler historiske handlinger. Selv om foretaket øker sin verdi totalt sett så er det viktig å få informasjon om dette er en konsekvens av godt lederskap, eller på grunn av tilfeldigheter i eksterne forhold. For eksempel vil resultatet i et oljeselskap variere kraftig på bakgrunnen av oljeprisen, men at oljeprisen varierer i takt med selskapets resultat sier ingenting om beslutningene til ledelsen er gode eller ikke.

2.2.2.3 Fordelingsformålet

Fordelingsformålet handler om hvordan verdiskapningen i foretaket skal fordeles. Hvis verdiskapningen skal deles ut til eierne i form av utbytte følger det regler om utbytte, og hvordan maksimalt utbytte kan beregnes. Långivere kan også stille krav til egenkapital eller andre ting for å innvilge lån. Brytes disse kravene vil långiver kreve salg av objekter de har pant i. Avlønning av ledelsen og lønn til ansatte i lønnsforhandlinger vil ta utgangspunkt i regnskapsmessig resultat. Hvis informasjonen bidrar til å fordele verdiskapningen kan en si at dette formålet er ivaretatt (Baksaas et al., 2015).

2.2.2.4 Beslutningsformålet vs. Kontrollformålet

Beslutningsformålet og kontrollformålet er to forskjellige hovedfunksjoner av regnskapet. Beslutningsformålet er forbundet med verdsettelse og er fremover rettet, mens kontrollformålet er bakover rettet og er opptatt av hvilke resultater som er oppnådd. Likevel vil det være en grov forenkling å se disse formålene isolert sett, og som vi har nevnt tidligere må relevant informasjon enten si noe nytt om fremtiden eller den kan bekrefte antagelser. For eksempel kan fremad skuende informasjon som brukes får å ta strategiske valg, også si noe om de vil bidra til verdiskapning eller ikke, og bli brukt til å vurdere ledelsen.

Under kontrollformålet kan en se for seg kreditorer og banker som vil være opptatt av om foretaket klarer å betale renter og avdrag. Dermed vil de ha et spesielt fokus på foretakets likviditet og soliditet. Dersom det skulle vise seg at kontantstrømmen blir dårligere og foretaket sliter med å betale, er det avgjørende at det finnes eiendeler av verdi som kan selges for å dekke inn lånet som kreditor gir.

I tillegg vil en kunne bruke regnskapet til å bekrefte antakelser om ledelsen. Dersom en har et godt inntrykk av ledelsen kan man benytte regnskapet og finne informasjon som bekrefter eller avkrefter dette inntrykket. Siden prinsipalen skal bruke denne informasjonen til å vurdere agenten, og agent teorien forutsetter at agenten som skal lage regnskapet, har full tilgang til informasjon og bruker dette til å berike seg selv er det avgjørende for kontrollformålet at denne informasjonen er verifiserbar. (Baksaas et al., 2015).

Både Gjesdal (1981) og Ijiri (1983) mener at de to formålene til tider er motstridende. I beslutningsformålet vil en subjektiv informasjon om fremtidig verdi ha større nytte enn for kontrollformålet (Gjesdal, 1981 og Ijiri, 1983, sitert i Kvifte, Johnsen & Den Norske, 2008). Det kan derfor hevdes at virkelig verdi er mer relevant for prognoseformålet, og at historisk kost er mer relevant for kontrollformålet. Dette gjelder spesielt der hvor virkelig verdi ikke baseres på en observerbar markedsverdi (FASB og IASB, 2010, sitert i Baksaas et al., 2015). Det kan være vanskelig å finne eksempler på informasjon som bare har verdi i forhold til det ene formålet, men hvordan for eksempel verifiserbarhet vektlegges vil si noe om prioriteten. En vektlegging av verifiserbar informasjon betyr en vektlegging av kontrollformålet.

Hva som er det viktigste formålet for en bruker er vanskelig å avgjøre. Men om det er investor eller kreditor, og om det er en kortsiktig eller langsiktig investering, er kanskje viktigere. En langsiktig investor vil i større grad forsøke å påvirke valgene som tas. En langsiktig investor vil ofte også investere en større andel og vil dermed ha en større mulighet for å påvirke. På den andre siden vil en kortsiktig småsparer som investerer i aksjer på børsen i realiteten ha null påvirkningskraft, og skulle han mene at ledelsen gjøre en dårlig jobb er reelt sett det eneste valget han har å selge aksjene. Dermed så vil kontrollformålet være viktigere for en stor og langsiktig eier, enn det er for en liten kortsiktig eier (Baksaas et al., 2015).

Når det gjelder fotballklubber mener vi at kontrollformålet er det viktigste formålet. Historisk sett har fotballklubber slitt med dårlig likviditet. Flere ganger har det hendt at «snille onkler» og kommuner har måtte gå inn med penger, for å redde klubbene.

2.2.3 Fundamentale kvalitetskrav

I dette kapitlet vil vi gå igjennom rammeverkets kvalitetskrav. Vi vil først drøfte hvorfor regnskapet har kvalitetskrav. Deretter vil vi belyse de spesifikke kvalitetskravene.

Norsk regnskapslov og god regnskapsskikk har ikke eget rammeverk. Regnskapsprinsippene blir derfor ofte benevnt som rammeverk. Norsk Regnskapsstiftelse uttalte i 2008 at de ville konvertere mot IFRS, og senere har de uttalt målsetning om ny regnskapsstandard basert på IFRS for SMEs. Som et resultat av dette mener vi at det er naturlig å definere kvalitetskravene etter det konseptuelle rammeverket utviklet av IASB.

2.2.3.1 Generelt

Kvalitetskravene i IASB rammeverk, er et hjelpemiddel som er myntet på regnskapssettere i deres utarbeidelse av regnskapsstandarder. Denne veiledningen tar hensyn til at regnskapsreglene i størst mulig grad gir brukerne beslutningsnyttig informasjon (Picker et al., 2016). Det følger av Regnskapsloven § 3-2a som sier, «Årsregnskapet skal gi et rettviseende bilde av den regnskapspliktiges og konsernets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat» (Rskl, 1998, § 3-2a). Denne bestemmelsen er ment for den regnskapspliktige og er et sikkerhetsnett mot å avgi informasjon som i verste fall kan være villedende.

I utarbeidelsene av regnskapsstandarder er det forskjellige brukere og bransjer som det må tas hensyn til. Det kan derfor oppstå situasjoner hvor det i gitte tilfeller vil være riktig å fravike kravene regnskapsstandarder. Formålet med Regnskapsloven § 3-2 a) er å begrense den regnskapspliktiges mulighet til bevisst å avgi feilinformasjon, og deretter vise til at de følger regnskapsreglene. Den regnskapspliktige er selv ansvarlig for å avlegge et regnskap som gir et rettviseende bilde.

2.2.3.2 Relevans

Beslutningsnyttig informasjon må ifølge IASB tilfredsstillende to fundamentale krav. For det først må den være relevant, og for det andre må den gi rettferdig fremstilling «faithful representation». For at informasjonen skal være relevant må den være egnet til å ha betydning for brukere som baserer seg på regnskapsopplysninger. For eksempel skal kapitaltilbydere, som investorer og kreditorer, ta beslutning på om de ønsker å tilby kapital eller ikke. Regnskapsopplysningen må gi informasjon som tilfører noe nytt (predikasjonsverdi) eller bekrefte tidligere antagelser (bekreftelsesverdi).

Informasjon som bringer inn noe nytt vil være relevant for brukeren ved at den sier noe om fremtiden. Brukeren kan da benytte seg av den nye informasjonen i sine egne

forventingsmodeller. Når informasjon bekrefter tidligere antakelser kan det være i form av at utbetalt utbytte tilsvarer det som var forventet, eller bekreftelse av at foretaket kan håndtere gjelden sin (Picker et al., 2016). For at informasjonen skal ha betydning, er det ikke en forutsetning at den fører til at en beslutning endres. Den kan som sagt være med på å bekrefte at beslutningen er riktig eller feil.

Videre må relevant informasjon være vesentlig. Informasjon er vesentlig dersom utelatelsen påvirker de beslutningene brukerne gjør. Hva som er vesentlig vil derav variere fra foretak til foretak. Kr. 10.000 kan være vesentlig for et lite foretak, men uten betydning for et stort foretak. Det kan også variere fra bransje til bransje og for ulike regnskapsposter. Dersom ledelsen har gjort seg skyldig i bestikkelser kan selv et lite beløp ha stor betydning (Picker et al., 2016).

2.2.3.3 Rettferdig fremstilling «Faithful representation»

Med rettferdig fremstilling menes det at regnskapet fremstiller den økonomiske situasjonen slik den er ment fremstilles, med andre ord at den måler det den er ment å måle. Her pekes det mot balanseorienteringen, og at det handler om eiendels og gjeldsdefinisjonene. Det vil si at det er rettferdig representert dersom eiendelene som representeres faktisk er eiendeler. Og at gjelden faktisk er gjeld. Dette er også i henhold til Regnskapsloven som sier «Årsregnskapet skal gi et rettviseende bilde av den regnskapspliktiges og konsernets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat» (Rskl, 1998, § 3-2a, første ledd).

Videre må fremstillingen være komplett og nøytral for å gi en rettferdig fremstilling. Med komplett menes det at all informasjon som er nødvendig er tatt med. Nøytral fremstilling peker mot at den ikke er forutinntatt og heller ikke er misvisende. Det kan være at ledelsen har noe å tjene på at informasjonen viser et godt resultat. Dette kan bevisst og ubevisst være med på å påvirke informasjonen gitt i regnskapet. Så fremt fremstillingen ikke er nøytral er det ingen som kan ha tillit til den, og således er den uten verdi (Picker et al., 2016). Regnskapet inneholder en hel mengde med estimer, og vil dermed aldri være feilfritt. Men ved å gi tilleggsinformasjon i noter om hvilken usikkerhet som er til stede kan en likevel oppnå rettferdig bilde (Picker et al., 2016).

I NRS HU som er forslag til ny regnskapslov til små og mellomstore selskap i Norge er kvalitetskravene relevant og pålitelig. I pålitelig ligger dermed alle de tre underliggende kraven, nøytral, forsiktig og fullstendig. Der er også et eget punkt som sier blant annet at den finansielle stilling representerer foretakets på en korrekt måte. Forskjellen er at i IASB rammeverk er

«substance over form» fjernet. Dette begrepet er på den annen side tatt med i NRS høringsutkastet (NRS(HU), 2014, pkt. bii).

Innholdet i «substance over form» er at det juridisk og ved hjelp av kontrakter kan konstrueres salg av eiendeler, og tilbakeleie, mens det som egentlig skjer er at det ene foretaket låner det andre penger. Da sier denne regelen at en skal se bort ifra det juridiske og kontaktene og at det riktige er å regnskapsføre dette som et lån. Dette regnes også å implisitt ligge under «faithful representation» i IASBs rammeverk.

2.2.4 Forsterkende kvalitetskrav

Rammeverket til IASB har i tillegg til de to fundamentale kvalitetskrav relevans og rettferdig fremstilling, fire forsterkende kvalitetskrav. Disse er sammenlignbarhet, verifiserbarhet, rettidighet og forståelighet. Vi vil derfor kort redegjøre for disse begrepene.

Sammenlignbarhet betyr at informasjonen gjør det mulig å identifisere likheter og ulikheter ved to økonomiske hendelser. For eksempel ved å sammenligne de mellom år eller mellom foretak. Verifiserbar informasjon peker mot at forskjellige brukere vil komme til tilsvarende beslutning basert på informasjonen. Rettidighet retter seg mot beslutningsnyttens og at informasjonen er tilgjengelig når beslutningen skal tas. Med forståelighet menes det at brukerne kan nyttiggjøre seg informasjonen (Picker et al., 2016).

De grunnleggende kvalitetskravene kan i GRS og IFRS fortone seg forskjellige. Rettere sagt kan det være usikkerhet i hva som ligger i begrepene når de er oversatt fra engelsk til norsk. Dette fordi det kan være nyanser i språket man ikke dekker opp. I tillegg har IFRS i den senere tid byttet navn på noen begreper. Imidlertid er både innhold og nyanser totalt sett bevart, etter vår mening.

2.3 Grunnleggende regnskapsprinsipper

I vår oppgave er ikke alle regnskapsprinsippene like relevante. Opptjeningsprinsippet er et eksempel på dette. Vi vil derav ikke gå i dybden på alle prinsippene. Videre råder også en viss uenighet om flere av prinsippene kan regnes som kvalitetskrav eller grunnleggende forutsetninger. Et eksempel på dette er fortsatt drift prinsippet. Vi har likevel valgt å presentere dem samlet under regnskapsprinsipper.

2.3.1 Kost-Nytte betraktning i regnskapet

Hvilket perspektiv som legges til grunn for en kost-nytte vurdering, vil ha mye å si for hvor mye informasjon som blir gitt og hvor god kvaliteten er. Vi vil i dette avsnittet vise at det er ulike måter å foreta denne vurderingen på.

Det å frembringe regnskapsinformasjon koster penger, og denne kostnaden kan føre til at det blir offentliggjort mindre informasjon. Nyten ved å frembringe informasjonen skal alltid overgå kostnaden (Picker et al., 2016). Det er i hovedsak reguleringsmyndigheten som vurderer dette. Dette medfører at den regnskapspliktige ikke kan utelate deler av standarden med argumentasjon i kost-nytte vurderingen. Når det gjelder kostnaden skal alle direkte og indirekte kostnader tas med ved å få tak i og offentliggjøre informasjonen (Baksaas et al., 2015). Ifølge Picker et al. (2016) må man også vurdere brukernes kostnader dersom de må bruke andre kilder for å skaffe informasjonen. Dette er å betrakte som et brukerperspektiv.

I motsetning til brukerperspektivet benytter god regnskapsskikk seg av et produsentperspektiv med tanke på kost-nytte vurderingen. Dette fører til at produsenten velger å benytte seg av kostnadsbesparende forenklinger der hvor det er åpnet for valgmuligheter. For brukeren fører dette til at de mange ulike valgmulighetene gjøre informasjonen dyrere og mer komplisert å få tak i (Baksaas et al., 2015).

2.3.2 Historisk kost

Historisk kost er sentralt i den resultat orienterte historisk kost modellen vi bruker i Norge. Den bygger på transaksjonsprinsippet, og historisk kostpris som grunnlaget for første gangs måling og senere måling, av både eiendeler og gjeld. I historisk kostpris modellen vurderes eiendeler til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet, anskaffelseskost. Gjeld vurderes til beløpet som mottas på opptakstidspunktet, opptakskost. Verdien i et historisk kost regnskap blir ikke justert for inflasjon og generelle endringer i verdi.

Historisk kost har derfor en svakhet når det kommer til senere måling. Gitt at markedsverdien på eiendelen øker, vil ikke dette bli reflektert i balanseført verdi av eiendel eller egenkapitalen. IFRS bruker markedsverdier til etterfølgende måling, revalueringsmodellen fordi markedsverdier er nyttig informasjon for brukerne. Svakheten med dette systemet er at det ofte er knyttet stor usikkerhet til disse verdiene, da det ofte ikke finnes markedsverdier, og målingen baserer seg på skjønn.

2.3.3 Forutsetning om fortsatt drift

Regnskapet er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift, med mindre det foreligger informasjon som tilsier noe annet. Forutsetning om fortsatt drift (Going concern) har betydning for hvilke prinsipper som anvendes ved utarbeidelsen av regnskapet. Dersom det er planlagt å avvike foretaket vil en bruke andre prinsipper for eksempel ved verdsettelse av eiendeler. Hva noen er villig til å betale for en eiendel er relevant når det er bestemt at alle eiendeler skal selges. Det er derfor bestemt at ved avvikling skal en bruke virkelig verdi (Kristoffersen, 2008).

2.3.4 Transaksjonsprinsippet

Transaksjonsprinsippet kalles ofte historisk kost prinsippet og sier at «transaksjonen skal regnskapsførers til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet» (Rskl, 1998, § 4-1 Nr. 1) Prinsippet anvendes ved første gangs bokføring av eiendeler og forpliktelser. Det forutsetter bruk av anskaffelseskost, som ved kjøp er «kjøpspris med tillegg av kjøpsutgifter» (Rskl, 1998, § 5-6). Transaksjoner kan enkelt forklares ved at det må være minst to uavhengige parter. Ved et salg overføres eiendelen og dermed også risiko og kontroll over eiendelen i bytte mot betaling. Med kontroll menes råderett til å bestemme bruken av eiendelen. Med risiko menes risiko for at eiendelen enten øker eller reduseres i verdi (Kristoffersen, 2008).

Uavhengigkravet og innholdskravet må være oppfylt for at det kan kalles en transaksjon. Uavhengighetskravet sier at det skal være en transaksjon mellom to informerte og uavhengige parter på armlengdes avstand. Dette betyr at begge parter vil prøve å oppnå best mulig resultat for seg og sine. Det forutsettes at begge har lik tilgang på informasjon slik at den ene parten ikke kan dra nytte av den andre.

Innholdskravet betyr at det må være et reelt kjøp, og at vederlaget må ha andre egenskaper enn eiendelen. Dersom man bytter to identiske eiendeler er der ikke skjedd noen transaksjon. Dette betyr at dersom du bytter en Statoil aksje mot en annen Statoil aksje er det ingen transaksjon. Dersom du bytter aksjen mot penger eller du bytter Statoil aksjen mot en Hydro aksje er det en transaksjon (Baksaas et al., 2015).

Dersom en ikke reell transaksjon blir gjennomført ved at en for eksempel bytter en eiendel mot en identisk eiendel, slik at man kan innregne den på nytt og oppnå en høyere verdi på egenkapitalen vil det forekomme en kontinuitetsgjennomskjæring. Det vil si at bytte av eiendel ikke oppfyller innholdskravet og dermed ikke er en transaksjon. Da det ikke er en transaksjon må verdien av eiendelen være det samme som før altså at det er kontinuitet i verdien av eiendelen.

2.3.5 Opptjeningsprinsippet

«Inntekt skal resultatføres når den er opptjent» (Rskl, 1998, § 4-1 Nr. 2). Det vil si at ved et salg er inntekten opptjent når salgstransaksjonen er gjennomført, og skal resultatføres i samme periode. Opptjent inntekt var tidligere kjent som realisasjon og innebar for eksempel overføring av en eiendel i bytte mot penger. Det er særlig i senere tid det har skjedd endringer her. Bruken av realisasjon var begrunnet med at en ikke skulle inntektsføre uopptjent inntekt.

Anleggskontrakter er den nyere tid blitt et vanligere fenomen. I en slik forbindelse vil realisasjon ført til at hele inntekten blir resultatført ved fullført kontrakt. Dette er nok noe av grunnen for at det er innført en ny inntektsstandard som introduserer løpende kontrakts-metode. Under denne metoden blir anleggskontrakter resultatført basert på en estimering av hvor mye av kontrakten som er gjennomført.

2.3.6 Sammenstillingsprinsippet

«Utgifter skal kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt» (Rskl, 1998, § 4-1 Nr. 3). Det vil si at hvis inntekten er opptjent i periode 1, så skal utgiftene kostnadsføres i periode 1. Med andre ord vil det si at dersom du selger et produkt, skal utgifter til råvarer og tilvirkning, kostnadsføres i samme periode som inntekten. Som etter opptjeningsprinsippet vil være når salgstransaksjonen finner sted.

Dersom utgiften knytter seg til et anleggsmiddel som er ment å generere inntekter over flere perioder, skal utgiftene fordeles over de samme periodene. Dette skjer ofte ved avskrivninger. Det kan skje ved direkte eller indirekte tilkobling. Ved direkte tilkobling kan vi identifisere en inntekt til anleggsmiddelet og fordeler utgiftene etter profilen på inntekten, såkalt kontantstrømbasert avskrivning.

Regnskapsloven sier at avskrivning av anleggsmiddels skal avskrives etter en fornuftig avskrivningsplan (Rskl, 1998, § 5-3). For en teoretisk utledning vises det til Heskestad (2001). Dersom en ikke kan identifisere denne inntekten, som er det vanlige, blir sammenhengen indirekte.. Utfra dette er nok bruken av lineære avskrivninger det mest vanlige. Det er en kostnadseffektiv måte å avgjøre periodens avskrivninger. Særlig dersom det er utfordringer rundt måling av inngående kontantstrømmer

Innen balanseorienterte rammeverk argumenteres det for at avskrivninger ikke skal sammenstilles direkte med kontantstrøm. Her ser de på avskrivninger som et estimat for allokering av anskaffelseskost. Avskrivninger blir da et resultat av estimert ressursforbruk og ikke nødvendigvis sammenstilling. Utfra et teoretisk synspunkt er det enklere å forsvare bruken

av lineære avskrivninger dersom en ser på det som estimer forbruk. Begrunnet med at det er svært sjelden at inntekter i en periode er lik inntektene i den neste (Baksaas et al., 2015).

2.3.7 Forsiktighetsprinsippet

Forsiktighetsprinsippet sier at «urealisert tap skal resultatføres» (Rskl, 1998, § 4-1 Nr. 4). Historisk sett har det vært viktig i det resultatorienterte finansregnskapet å sikre kreditorer mot tap. Overvurdering av regnskapet bør derfor ikke skje. Dette har ført til undervurdering av eiendeler, og overvurdering av gjeld. Begrunnelsen har vært at ledelsen ofte vil være overoptimistiske på foretakets vegne. Pessimisme i regnskapsrapporteringen vil således veie opp for denne overoptimismen. Tanken var at det er bedre å få en uventet inntekt enn at bedriften uventet går konkurs. En utilsiktet konsekvens har derimot vært at forsiktighetsprinsippet har blitt misbrukt til å bygge opp reserver.

På grunn av behovet for å sammenligne regnskap har overdreven forsiktighet blitt sett på som uheldig. På samme måte som overvurdering kan føre til feil beslutning vil dette også være tilfelle ved undervurdering. Som et resultat har innholdet i forsiktighetsprinsippet gjennomgått en utvikling. Blant annet har dette ført til at ved usikkerhet skal man bruke beste estimat. Andre eksempler er at omløpsmidler «skal føres til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi» (Rskl, 1998, § 5-2). Og anleggsmidler skal ved verdifall skrives ned dersom verdifallet ikke er forbigående (Rskl, 1998, § 5-3).

Laveste verdis prinsipp er en modifikasjon hvor en skal ta hensyn til fall i markedspriser. Selv om verdifallet ikke er bekreftet ved en transaksjon, gir dette en ubetinget nedskrivning av omløpsmidler. Anleggsmidler derimot skal kun nedskrives dersom verdifallet ikke er forbigående. Dette medfører en vurdering i henhold til standard for nedskrivning av anleggsmidler. Prinsippet gjelder analogt for gjeld (Kristoffersen, 2008).

2.3.8 Sikringsprinsippet

Sikringsprinsippet omhandler noen begrensinger i anvendelse av forsiktighetsprinsippet. I hovedsak er dette sikringsvurdering og porteføljevurdering. Ettersom sikringsvurdering ikke er relevant for oppgaven, og NOU 1995:30 uttaler at det ofte kan være vanskelig å skille sikring fra porteføljevurdering, vil vi kun forklare innholdet i porteføljevurdering.

Forsiktighetsprinsippet sier i utgangspunktet at du skal resultatføre et urealisert tap på aksje, men ikke urealisert gevinst. Hovedregelen er å vurdere alle eiendeler individuelt. Slik at en «streng individuell anvendelse av forsiktighetsprinsippet ville ført til konflikt med sammenstillingsprinsippet» (Kristoffersen, 2008, s. 109).

Porteføljevurdering innebærer at en ser flere eiendeler samlet. NRS har i NOU 1995:30 uttalt at dette ikke er i strid med enhetssynet. Det mest vanlige er at det omhandler kortsiktige investeringer i verdipapirer, men kan også anvendes på andre områder. Det er derimot en forutsetning at de styres samlet, med hensyn til risiko og avkastning.

Eksempel:

	Kostpris	virkelig verdi	LVP individ	LVP portefølje
Selskap A	500	600	500	500
Selskap B	500	350	350	450
SUM	1000	950	850	950

En individuell vurdering etter laveste verdis prinsipp (LVP) ville gitt en verdi på:
Selskap A = 500, Selskap B = 350, samlet = 850.

Porteføljevurdering innebærer at aksjene vurderes til laveste av virkelig verdi og kostpris, slik: Samlet = 950, hvor Selskap A = 500 og Selskap B = 450.

(Kristoffersen, 2008, s. 111).

Regnskapsloven fastslår at ved usikkerhet så skal den regnskapspliktige benytte seg av estimater. «Ved usikkerhet skal det brukes beste estimat, på bakgrunn av den informasjon som er tilgjengelig når årsregnskapet avlegges» (Rskl, 1998, § 4-2). Med dette menes det at beste estimat skal gjøres på bakgrunn av all tilgjengelig informasjon når regnskapet avlegges. Det betyr at en også skal vurdere informasjon som er kommet til mellom balansedagen og tidspunkt for avleggelse av årsregnskapet. Eksempler kan være endringer på estimatet av virkelig verdi på kundefordringer og varelager.

2.3.9 Kongruensprinsippet

Kongruensprinsippet sier at «Alle inntekter og kostnader skal resultatføres» (Rskl, 1998, § 4-3, første ledd). Med dette menes det at inntekter, kostnader, gevinst og tap skal regnskapsføres over resultatregnskapet, altså ikke føres direkte mot egenkapitalen. Videre sier annet ledd at når det gjelder prinsippendringer eller tidligere feil i regnskapet skal dette føres direkte mot egenkapitalen (Rskl, 1998, 4-3, annet ledd). Denne bestemmelsen er å betrakte som et obligatorisk unntak av kongruensprinsippet.

2.3.10 Konsekvent Prinsippanvendelse

«Årsregnskapet skal utarbeides etter ensartede prinsipper, som skal anvendes konsistent over tid» (Rskl, 1998, § 4-4). Denne bestemmelsen skal sikre at regnskaper er sammenlignbare over

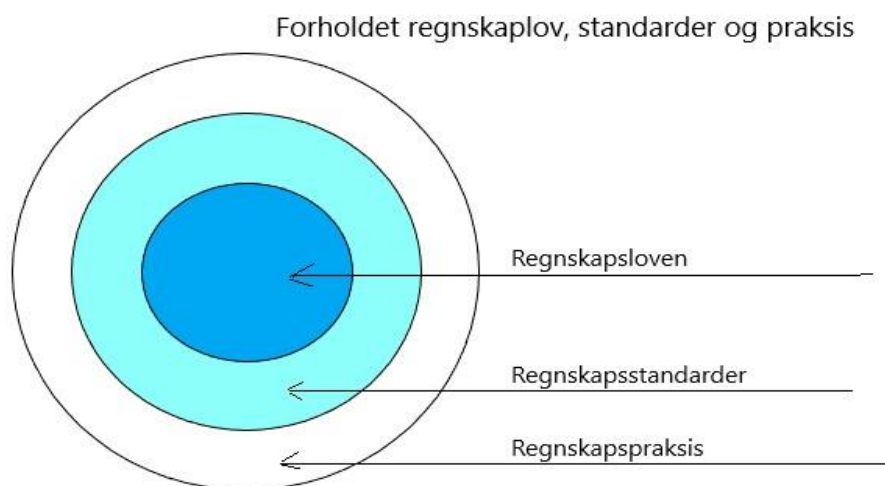
tid. Dette betyr imidlertid ikke at det er et forbud mot å endre prinsippene. Det er tre årsaker hvor den regnskapspliktige kan eller skal skifte regnskapsprinsipper

- Nye regnskapsregler
- Endring av eierforhold
- Bytte til et bedre prinsipp

2.4 God regnskapsskikk

«Utarbeidelse av årsregnskap skal foretas i samsvar med god regnskapsskikk» (Rskl, 1998, § 4-6). God regnskapsskikk er et dynamisk begrep som influeres av internasjonal lovgivning, børskrav og Eu direktiver. Men enkelt sagt er det en rettslig standard hvor den viktigste leverandøren er Norsk regnskapsstiftelse (NRS). I tillegg til Regnskapsloven som er en rammelov er det i Norge Norsk regnskapsstiftelse som utgir standardene.

God regnskapsskikk er en rettslig standard. Det betyr at den består av regler og innhold som ikke alltid er klart definert. For eksempel blir innholdet i de grunnleggende regnskapsreglene i Regnskapsloven klargjort gjennom praksis. For at praksisen skal være god regnskapsskikk må metoden være utbredt og akseptert i tillegg til å være en god løsning. Dersom en utbredt og akseptert løsning ikke er god kan det heller ikke bli en del av god regnskapsskikk.

Figur 1 GRS Forholdet regnskaplov, standard og praksis. Kristoffersen (2008, s. 55)

Figuren viser at i sentrum ligger Regnskapsloven som betegnes som en rammelov. I loven ligger hovedprinsippene. Basert på disse prinsippene utarbeides standarder, som for eksempel

standard for eiendeler. Når det gjelder innholdet i god regnskapsskikk vektlegges innholdet i standarder utgitt av Norsk regnskapsstiftelse. I prinsippet skal endelige standarder følges. Foreløpige standarder har ikke samme vekt. (Baksaas et al., 2015).

I forarbeidene i regnskapsloven heter det at i departementets vurdering at når god regnskapsskikk etableres gjennom anbefalinger og normer er det ikke noe krav om at det foreligger en fast praksis med en viss utbredelse (Ot.prp. nr. 42 (1997-98)) Tvert imot blir det hevdet at slike normer kommer når det foreligger uheldig praksis. Anbefalingen skal i slike tilfeller ses på som en anvisning om hva som skal regnes som god regnskapsskikk fra og med tidspunkt for anbefalingen. Avslutningsvis heter det i proposisjonen at forutsetningen om fast praksis med en viss utbredelse burde legges til grunn når det gjelder spørsmål der det ikke er gitt ut anbefalinger eller normer (Kvifte, Bernhoft & Tofteland, 2011, s. 63).

2.5 Balanseføring

Vi går i dette kapittelet gjennom standard for immaterielle eiendeler NRS19. Hvor vi mener det er relevant peker vi også på IAS38 fordi den norske standarden bygger på denne. Vi går først igjennom definisjon av eiendel og deretter immaterielle eiendeler.

Alle virksomheter består av flere typer eiendeler som kan deles opp i to hovedgrupper, fysiske- og ikke fysiske eiendeler. Fysiske eiendeler er objekter som man kan se, ta og føle på, for eksempel et bygg eller en maskin. Ikke fysiske eiendeler er objekter som er usynlig og derav ingen fysisk substans.

En eiendel blir definert i norsk Regnskapslov. Loven slår fast at eiendeler er klassifisert som enten anleggsmidler eller omløpsmidler, hvor anleggsmidler er definert som til varig eie eller bruk, og omløpsmidler er alt annet (Rskl, 1998, § 5-1). Varig eie eller bruk må tolkes som lengre enn et år ifølge ordlyden «Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, kan ikke klassifiseres som anleggsmidler» (Rskl, 1998, § 5-1, annet ledd).

IASB (2010) definerer eiendeler som en ressurs kontrollert av foretaket som følge av tidligere hendelser og hvor framtidige økonomiske fordeler forventes å tilflyte foretaket.

Definisjonen inneholder tre nøkkelbegreper for en eiendel:

- 1) Eiendelen må inneholde *fremtidige økonomiske fordeler*; det vil si at eiendelen må ha et potensiale til å bidra, direkte eller indirekte, til kontantstrømmen i virksomheten. Det er en rekke måter en eiendel kan føre til fremtidige økonomiske fordeler som tilflyter virksomheten:

- Den kan byttes ut for en annen eiendel.
 - Den kan brukes til å innløse en forpliktelse
 - Den kan brukes enkeltvis eller i kombinasjon med andre eiendeler for å produsere varer eller tjenester som skal selges av virksomheten.
- 2) Foretaket må ha **kontroll** over de fremtidige økonomiske fordeler på en slik måte at virksomheten har kapasitet til å dra nytte av eiendelen i jakten på virksomhetens mål, og kan hindre eller regulere tilgangen til andre
 - 3) Det må ha vært **en tidligere hendelse**, det vil si at en hendelse eller hendelser som gir opphav til virksomhetens kontroll over fremtidige økonomiske fordeler, må ha oppstått (Picker et al., 2016, s. 10)

Definisjonen er grunnlaget for alle eiendeler. I vår oppgave står immaterielle verdier sentralt.

2.5.1 Immaterielle eiendeler

Immaterielle verdier er blant annet merkenavn, kompetanse og ulike former for rettigheter. For å klassifiseres og bokføre som en immateriell eiendel i regnskapet må immaterielle verdier oppfylle bestemte definisjoner og kriterier (Kvifte et al., 2011). Immaterielle eiendeler faller under posten anleggsmidler ifølge norsk lov, som reflekteres i Regnskapsloven, hvor immaterielle eiendeler er en underpost av anleggsmidler (Rskl, 1998, § 6-2 A).

Som vi nevnte i kapittelet regnskap så benytter Norsk regnskapsstiftelse seg av både norsk regnskapslov og IASB regelverket. Dette har ført til at regnskapsstandarden NRS 19 *Immaterielle eiendeler*, er skrevet med IAS 38 Intangible assets som mal. Krav og kriterier for å balanseføre immaterielle i Norge følger derfor av NRS 19 *Immaterielle eiendeler*, kriteriene er som følger:

Immaterielle eiendeler er ikke-engeposter uten fysisk substans som foretaket benytter i tilvirkning eller salg av varer og tjenester, ved utleie til andre foretak, eller for administrative formål, og som:

- a) er identifiserbare, og
- b) kontrolleres av foretaket slik at de representerer fremtidige økonomiske fordeler som forventes å tilflyte foretaket (NRS(19), 2012, Kap 2.1.1.).

Med begrepet **identifiserbare** menes det at eiendelen kan skilles ut fra eller deles fra foretaket og selges, overføres, lisensieres, leies ut eller byttes, enten separat eller sammen med en tilknyttet kontrakt, eiendeler eller forpliktelser. I tillegg sier IAS 38 *Intangible assets* at

eiendelen er identifiserbar også når det følger av kontraktmessige eller andre juridiske rettigheter, uansett om disse rettighetene er overførbare eller kan skilles ut fra foretaket eller andre rettigheter og plikter.

Dette er et avvik mot NRS 19 Immaterielle eiendeler som ikke har denne setningen, men lovutvalget i 2015 konkluderer med: «Likevel må det være underforstått at et slikt kriterium også gjelder under god regnskapsskikk ut fra formuleringen «en immateriell eiendel kan imidlertid være identifiserbar selv om den ikke er utskillbar» i punkt 2.1.1 i standarden» (NOU, 2015:10, s. 70).

Etter kriteriene til en immateriell verdi er oppfylt så krever både IAS 38 og NRS 19 to kriterier for å kunne balanseføres, disse er:

«a) det er sannsynlig at de fremtidige økonomiske fordelene knyttet til eiendelen vil tilflyte foretaket, og

b) anskaffelseskost for eiendelen kan måles pålitelig» (NRS(19), 2012, kap. 2.3.1). Vedrørende punkt a) slår NRS 19 fast:

For at det skal være sannsynlig at de fremtidige økonomisk fordelene knyttet til den immaterielle eiendelen skal tilflyte foretaket må foretaket kunne demonstrere:

a) hvordan den immaterielle eiendelen forventes å bidra til en økning av de fremtidige økonomiske fordelene for foretaket

b) at foretaket har evne til og intensjon om benytte den immaterielle eiendelen i sin virksomhet

c) at det foretaket vil ha tilgang til tekniske, finansielle og andre ressurser som er nødvendig for å oppnå de forventede fremtidige økonomiske fordelene

Foretaket må gjøre en begrunnet vurdering av sannsynligheten for å oppnå fremtidige økonomiske fordeler basert på forutsetninger som representerer ledelsens beste estimat for de økonomiske rammevilkår som vil være gjeldende over eiendelens økonomiske levetid (NRS(19), 2012, kap. 2.3.1.).

Begrepet *anskaffelseskost* i punkt b) er definert i Regnskapsloven § 5-4 som «kjøpspris med tillegg av kjøpsutgifter» (Rskl, 1998). Med dette forstås det at alle kostnader som direkte kan henføres til eiendelen inngår i anskaffelseskost. Ifølge Picker et al. (2016) lister IAS 38 opp fire metoder som virksomheten benytter for å erverve seg eiendeler. Henholdsvis ved separat kjøp, oppkjøp av annen virksomhet, oppkjøp ved hjelp av statsstøtte og internt utviklede eiendeler.

Det sentrale for vår oppgave er separat kjøp og internt utviklede eiendeler og vi vil derfor ikke berøre de to andre temaene.

Separat kjøp av en eiendel er enkelt å forholde seg til, anskaffelseskost er kjøpesummen og tilhørende kostnader som kan henføres til kjøpet (NRS(19), 2012, Kap. 2.3.2.). Påliteligheten anses alltid å være oppfylt vedrørende separat kjøp (IAS38, 2014, Para. 28 (a)).

Egenutviklede immaterielle eiendeler fører derimot til en del utfordringer og IAS 38 setter seks kriterier som alle må være oppfylt før man kan balanseføre disse eiendelene, disse er:

- De tekniske antakelsene er tilstede for å fullføre den immaterielle
- eiendelen med sikte på at den vil bli tilgjengelig for bruk eller salg
- Foretaket har til hensikt å fullføre den immaterielle eiendelen og ta den i
- bruk eller selge den
- Foretakets evne til å ta den immaterielle eiendelen i bruk eller selge den
- Hvordan den immaterielle eiendelen med sannsynlighet vil generere
- fremtidige økonomiske fordeler
- Tilgjengeligheten av tilstrekkelige tekniske, finansielle og andre ressurser til å fullføre utviklingen og til å ta i bruk eller selge immaterielle eiendelen
- Selskapets evne til på en pålitelig måte å måle de utgiftene som er
- knyttet til den immaterielle eiendelen mens den er under utvikling

(IAS 38, Paragraf 57, sitert i Picker et al., 2016).

Utgifter som er påløpt frem til alle kriteriene er oppfylt skal kostnadsføres Etter kriteriene er oppfylt har man ikke tilgang til å reversere og balanseføre utgiftene som er pådratt frem til balanseføringen. Måling av anskaffelseskost for egenutviklede immaterielle eiendeler er omtalt i kapittel 2.3.3. i NRS 19:

Balanseføring av utgifter til egen tilvirkning av immaterielle eiendeler forutsetter at anskaffelseskost for de immaterielle eiendelene kan måles pålitelig. Dette innebærer at aktivitetene knyttet til tilvirkning av en immateriell eiendel kan skilles fra øvrige aktiviteter og at foretaket har et system som gjør det mulig å skille utgifter knyttet til tilvirkning av den immaterielle eiendelen fra øvrige utgifter.

Anskaffelseskost omfatter alle utgifter som direkte eller indirekte kan henføres til utviklingen av den immaterielle eiendelen. Slike utgifter omfatter:

- a) Lønn og andre personalkostnader til ansatte direkte engasjert i utviklingsarbeidet.
- b) Materialer og tjenester som er forbrukt under utviklingsarbeidet.
- c) Avskrivning av anleggsmidler som er direkte brukt i utviklingsarbeidet.

d) Den forholdsmessige andel av indirekte kostnader som kan relateres til utviklingsarbeidet. Disse kostnadene avgrenses og fordeles tilsvarende som i standard for varelager og langsiktige tilvirkningskontrakter (NRS(19), 2012, Kap 2.3.3.).

Ut fra standarden kan vi lese at det er relativt strenge regler for å balanseføre immaterielle eiendeler, spesielt egenutviklede.

2.6 Etterfølgende måling og behandling av immaterielle eiendeler.

Her går vi igjennom etterfølgende måling av balanseførte eiendeler. Vi gjør en vurdering av avskrivninger og kort om verdireguleringsmodellen som er beskrevet i IAS38.

2.7.1 Avskrivning

Anleggsmidler er per definisjon eiendeler som har en levetid lengre enn et år. Utgiftene som påløper et anleggsmiddel må derfor fordeles over en lengre periode enn et regnskapsår. Dette må gjøres for at inntekter og kostnader skal sammenstilles og at man får et rettere økonomisk bilde av virksomheten. For å oppnå dette benytter virksomheten avskrivningsplaner. Avskrivningsplanene skal være fornuftige, med dette menes at de skal gi best mulig tilnærming av forholdet mellom inntekter og kostnader.

Regnskapsloven sier at «Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, skal avskrives etter en fornuftig avskrivningsplan» (Rskl, 1998, § 5-4, annet punktum). Videre kan vi lese i NRS 19 at lineær avskrivning gir en tilfredsstillende tilnærming til fornuftig avskrivningsplan (NRS(19), 2012, Kap 2.4.). IAS 38 hevder at restverdien av en immateriell eiendel i hovedsak vil være null (Picker et al., 2016, s. 367).

2.7.2 Verdireguleringsmodellen

IAS 38 paragraf 72 åpner for verddivurderingsmodellen. Denne modellen gir virksomheten mulighet til å måle immaterielle eiendeler til virkelig verdi og å skrive opp og ned eiendelen i etterfølgende år. Her forutsettes det at det finnes et aktivt marked. Et aktivt marked er definert i IFRS 13 som et marked hvor transaksjoner for eiendelen skjer med tilstrekkelig frekvens og volum, for likeartede- eller tilsvarende eiendeler, for å gi pålitelig prisinformasjon. (Picker et al., 2016). Oppskrivingsretten ble fjernet fra Regnskapsloven i 2003 og fører til at virksomheter i Norge som følger regnskapsprinsippene i GRS ikke kan benytte seg av denne bestemmelsen (NOU, 2003:23).

2.8 Spillerrettigheter

Som nevnt i innledningen så er det ikke det fysiske mennesket «fotballspilleren» som er til vurdering, men spillerkontrakten eller spillerrettighetene. Vi vil i dette kapittelet først vurdere om spillerrettigheter kan anses som immaterielle eiendeler etter regnskapsstandarden. Videre vil vi vurdere om spillerrettighetene oppfyller kriteriene for balanseføring. Som nevnt så er det tre forskjellige «spillertyper» en fotballklubb kan erverve, henholdsvis oppkjøpte spillere, Bosman-spillere og egenutviklede spillere. Vi må derfor vurderer hver enkelt type opp imot bokføringskriteriene.

2.8.1 Spillerrettigheter som immateriell eiendel

Fra standarden så skal flere kriterier være oppfylt for at en eiendel kan bli klassifisert som en immateriell eiendel. For det første skal den ikke ha fysisk substans. Spillerrettighetene gir klubben rett til å utnytte spillerens fotballkompetanse. Kompetanse er uten fysisk substans og må anses for å være immateriell.

For det andre kan ikke eiendelen være en pengepost, og det kan trygt slås fast at spillerkontrakten ikke er av en slik art. I tillegg så må eiendelen være identifiserbar. Spillerrettigheter kan skilles ut, selges, byttes eller leies ut fra klubbene. Det betyr at det ikke er problematisk å identifisere spillerkontrakter.

Siste punkt i standarden som må oppfylles er at foretaket kontrollerer eiendelen slik at fremtidige økonomiske fordeler tilflyter foretaket. Fotballbransjen er et lukket system som reguleres av FIFA. Regulatorene har bestemt at hvis man ønsker å spille organisert fotball så må spillerne ha en kontrakt med klubben de spiller for. Det medfører at spillerne ikke uten samtykke fra nåværende klubb kan begynne å spille for en konkurrerende klubb.

Det vil si at nåværende klubb kan hindre eller regulere andre klubbers tilgang til fotballspilleren og sikre seg de fremtidige økonomiske fordelene som spillerne gir. Rowbottom og Thomas (1999) hevder at det som skiller fotballspillere fra en annen gruppe av ansatte er, for det første at det foreligger et vederlag for å ansette fotballspilleren. For det andre så begrenses arbeidsmarkedet for spilleren. Dette gir nåværende klubb tilstrekkelig kontroll over fotballspilleren ved at den kan hindre konkurrerende klubber å få tilgang til spilleren.

Ifølge Morrow (1996) er hver spiller separert og distinkt ressurs i et lag. En spiller kan erstattes av en annen spiller, men en hvilken som helst spiller som utfører sin tjeneste, vil gi et økende bidrag til fremtidige økonomiske fordeler. Når en fotballspiller inngår en kontrakt med

en klubb, anerkjenner han klubbens rett til fremtidig økonomisk fordel som vil bli gitt gjennom hans tjenester. Ved inngåelse av kontrakten er hver spiller, i stand til å bli overført mot et vederlag, og her skilles det ikke mellom oppkjøpt spillere, Bosman-spillere eller egen utviklede spiller.

Dette peker klart mot at en fotballklubb kan kontrollere spilleren, og sikre at fremtidige økonomiske fordeler tilflyter klubben. Samtidig er den underliggende eiendelen et menneske noe som medfører at klubbene ikke har full kontroll. Den norske fotballklubben Stabæk fremforhandlet en overgangsavtale for Ohi Omoijuanfo vinteren 2018, en avtale spilleren ikke ville godta. Klubbens leder fortalte at de måtte respektere dette selv om pengene hadde vært til god hjelp for klubbens økonomi (Strømnes, 2018).

I tillegg finner man i NFF-Overgangsreglement (2002, § 10-3) at en spiller kan si opp kontrakten på grunnlag av berettiget sportslig årsak. Etter vår mening er det derfor grunn til å stille spørsmålet om klubbene har tilstrekkelig kontroll. Vi vil ikke diskutere dette nærmere, men forutsetter at kontrollbegrepet i standarden er overholdt, da det er konsensus i fotballbransjen at klubbene har tilstrekkelig kontroll. Fremtidige økonomiske fordeler og kontroll er utfra dette oppfylt.

2.8.2 Balanseføring av spillerrettigheter

Dette kapittelet vil først ta for seg forskjellige utgifter fotballklubbene har ved anskaffelse av spillerrettigheter. Deretter vil vi vurdere hvordan de forskjellige spillertypene, som nevnt i innledningen, bør behandles i forhold til balanseføring og hvilke utgifter som skal balanseføres. Vi vil også drøfte hvordan spillerrettigheter skal behandles i etterfølgende år. Til slutt vil vi komme med et tenkt eksempel som viser hvordan en spillerrettighet bør behandles etter regnskapsreglene.

Ifølge Regnskapsloven skal Immaterielle eiendeler klassifisert som anleggsmidler og skal bokføres til anskaffelseskost. Innen fotballbransjen er det flere typer utgifter en klubb må ta stilling til når det gjelder anskaffelse av spillerrettigheter. Vi vil definere de fire vanligste utgiftene klubben står overfor. Disse er overgangssum, agenthonorar, sign on fees og betinget kjøpesum.

Med overgangssum menes det den summen en ny klubb må betale til nåværende klubb for å få overført spillerrettighetene til en spiller. I tillegg til overføringssum opereres det i fotballbransjen ofte med det som kalles betinget kjøpesum. Dette kan være at nåværende klubb fremforhandler med overtagende klubb at når spilleren har spilt x antall kamper utløses et ekstra

vederlag som overtagende klubb må betale nåværende klubb. Det kan være forskjellige type avtaler, men prinsippet er det samme så vi går ikke nærmere inn på alle forskjellige avtaler her.

Innen fotballbransjen er det vanlig med agenter som jobber på vegne av spillerne for å forhandle frem best mulige betingelser for spillerne. For denne tjenesten skal agenten ha en bestemt sum, agenthonorar, i forbindelse med overgangen fra en klubb til en annen. Som oftest er dette en prosentandel av overgangssummen.

Sign on fees er en sum som klubben kan tilby spilleren for å signere kontrakten, med andre ord et incentiv for å erverve spilleren. Det kan også være spillerne selv som forlanger en sum for å signere kontrakt med den nye klubben. Dette er med andre ord en avtale mellom spiller og ny klubb. Med dette som bakteppe vil vi nå vurder hver enkelt spillertype opp imot standarden og hvilke utgifter som skal balanseføres.

For separat oppkjøp av spillerrettigheter så finnes det en overføringsavgift. Dette er summen som tidligere klubb forlanger for å overføre spillerrettighetene. Dette kan sammenlignes med separat oppkjøp av immaterielle eiendeler generelt og som IASB har slått fast så vil kriteriet for pålitelig måling av anskaffelseskost alltid være oppfylt ved separat kjøp. I følge Maglio og Rey (2017) er det stor enighet mellom forskere at alle kriteriene for bokføring av spillerrettigheter som immaterielle eiendeler er oppfylt ved oppkjøp av spillerrettigheter. Dette betyr at overgangssum og eventuelt agenthonorar og sign on fees skal balanseføres.

Identifisering av anskaffelseskost ved å erverve en Bosman-spiller er mer komplisert, fordi denne spilleren kan erverves gratis. Bosman-spilleren har ikke noen bindende kontrakt med annen klubb og kan derfor gå gratis over til en ny klubb. Samtidig så kan en Bosman-spiller ha agent som medfører agenthonorar og i tillegg kan han forlange sign on fees. I de tilfellene dette inntreffer så vil det være naturlig at disse utgiftene balanseføres i henhold til sammenstillingsprinsippet. Pålitelig måling av anskaffelseskost for Bosman-spiller vil derfor begrense seg til agenthonorar og sign on fees. Følgelig skal sign on fees og agenthonorar balanseføres.

Egenutviklede spillere er fostret opp igjennom barne- og ungdomsavdelingene til klubben. De som har talent og som klubben mener kan være verdt å satse på kan på et senere tidspunkt bli rekruttert og bli tilbudt en spillerkontrakt. Opplæringen av spillerne i barne- og ungdomsavdelingen har selvfølgelig utgifter, men de kan ikke bli innregnet som anskaffelseskost når spilleren får kontrakt. Oprean og Oprisor (2014) Understreker at dette er

mindreårige spillere som ikke kan signere profesjonelle kontrakter. Dermed har klubbene ingen kontroll over disse spillerne, og derav faller kriteriet for kontroll bort.

Når de derimot har signert kontrakt så oppfyller egenutviklede spillere kriteriene, men IAS 38 og NRS 19 forbyr å reverser utgifter som tidligere er blitt kostnadsført. En ung ny spiller vil selvfølgelig utvikle seg ved å komme på førstelaget, men heller ikke her kan vi balanseføre utgiftene som denne spilleren har. Hovedgrunnen til dette er at man ikke kan henføre utgiften til den enkelte spilleren, da spillerne trener og utvikler seg sammen som et lag. Dette strider da imot punkt f) i IAS 38 Paragraf 57 som sier at utgiften den immaterielle eiendelen pådrar seg må måles pålitelig. Dette medfører at egenutviklede spillere ikke kan balanseføres.

2.8.3 Behandling av spillerrettigheter etterfølgende år

Spillerrettigheter blir som vi har sett innregnet til anskaffelseskost og strekker seg over flere regnskapsperioder. Regelverket pålegger virksomheter å benytte en fornuftig avskrivningsplan for å fordele utgiftene over den økonomiske levetiden til kontrakten. Dette vil si at klubben selv kan velge en avskrivningsplan så sant den er fornuftig. Når det gjelder spillerrettigheter så er disse knyttet direkte til enkelt spillere. Det vil være nærmest umulig å knytte noen kontantstrøm til hver enkelt spiller fordi det er laget eller klubben som helhet som generere inntekter og kontantstrømmer.

Når vi ikke kan finne en direkte kontantstrøm til spilleren så må klubben estimere en fornuftig avskrivningsplan. Som nevnt tidligere så anser NRS 19 at lineær avskrivning alltid gir et tilfredsstillende estimat. Med andre ord så må anskaffelseskost bli avskrevet over kontraktens lengde med null i utranteringssum.

I Norge er det valgfrihet vedrørende regnskapsprinsipp, det vil si at klubben kan velge mellom å følge GRS eller IFRS. Som nevnt tidligere så kan de som følger IFRS benytte seg av verdivurderingsmodellen for etterfølgende målinger. Det som kreves for å benytte seg av denne modellen er et aktivt marked for likeartede- eller tilsvarende eiendeler, og spørsmålet blir derfor om det finnes slikt marked for spillerrettigheter. Ifølge Risaliti og Verona (2012) er det diskutert om handel av menneskelig kapital kan utgjøre et aktivt marked. Videre påpeker de at spilleroverføringer bare skjer på bestemte tidspunkter i løpet av et år og at dette kan være forskjellig tidspunkter mellom landene, (de fleste store europeiske klubber har overføringsvindu 1. aug.-31. aug. og 1. jan.- 31. jan.) (Risaliti & Verona, 2012).

Til slutt nevner Risaliti og Verona (2012) at selv om en spiller teoretisk kan erstattes av en annen spiller, er det klart at enkelte spillere er unike. Dette vil si at det ikke finnes et reelt aktivt

marked og verdireguleringsmodellen kan ikke benyttes selv om man følger regnskapsprinsippet IFRS. Med andre ord så vil behandlingen av spillerrettigheter i etterfølgende år være likt mellom GRS og IFRS, noe som gjør det mulig å sammenligne praksis i norske fotballklubber med praksis i europeiske fotballklubber.

Ut fra denne gjennomgangen forventer vi at de norske fotballklubbene balansefører overgangssum og tilhørende kjøpsutgifter, som sign on fees og agentonorar. I tillegg balansefører klubbene betinget kjøpesum med tilhørende gjeldspost. Hvis det ikke er sannsynlighetsovervekt for at betingelsen utløses, så forventer vi å finne noteinformasjon om dette i regnskapene. Videre forventer vi at eventuelle sign on fees og agentonorar blir balanseført når det gjelder Bosman-spillere. Egenutviklede spillere er ikke balanseført, og tilslutt avskrives spillerkontraktene lineært over kontraktstiden. Avslutningsvis vil vi benytte oss av et tenkt eksempel for å illustrere hvordan fotballklubbene bør behandle spillerrettigheter.

2.9 Illustrerende Eksempel

En fotballklubb kjøper opp spillerrettighetene til en spiller som har kontrakt med en annen klubb. Nåværende klubb forlanger 1000 i overføringsavgift. I tillegg har de en klausul på at hvis spilleren spiller mer enn 20 kamper i løpet av kontraktstiden så har nåværende klubb rett på ett vederlag på 200. Videre så har spilleren egen agent som forhandler på vegne av spilleren, agenten skal ha en provisjon på 20 % av overføringssummen. Spilleren har også forlangt 100 for å signere med den nye klubben (sign on fees). Kontraktens løpetid er 3 år.

Det første som må vurderes er anskaffelseskost. Anskaffelseskost er som kjent definert som kjøpspris med tillegg av kjøpsutgifter. Overføringsavgiften i eksemplet må ses på som kjøpspris, videre så er agentonorar og signeringsutgiften direkte knyttet til spillerkontrakten. Det vil si at disse utgiftene hadde ikke inntruffet hvis ikke kontrakten ble signert, og må ses på som kjøpsutgifter.

Det betingede vederlaget er vanskeligere å vurdere. Her må man se til betinget gjeld i NRS(13) (2013), og her finner vi at hvis det er sannsynlighetsovervekt for at vederlaget blir effektivisert så skal den betingede summen balanseføres som betinget gjeld ved transaksjonstidspunktet. Hvis det ikke er sannsynlighetsovervekt skal dette opplyses i noter. Det vil si at vi må vurdere om det er sannsynlighetsovervekt. Det må antas at ledelsen i en fotballklubb følger et økonomisk rasjonelt syn. Det vil si at når klubben går til innkjøp av en spiller så gjør de det for å benytte seg av de tjenestene spilleren tilbyr.

I eksemplet er klausulen at når spilleren har spilt 20 kamper så utløses det betingede vederlaget. En klubb spiller minst 30 kamper i året, kontrakten er på 3 år det vil si at klubben spiller minst 90 kamper i løpet av kontrakttiden til spilleren. Det må anses å være sannsynlighetsovervekt for at det betingede vederlaget blir utbetalt og derav skal det innregnes som en del av anskaffelseskost på transaksjonstidspunktet. Gitt dette så vil anskaffelseskost være:

Overføringsavgift	1000
Betinget gjeld	200
Agentonorar	200
Signeringsavgift	100
Total anskaffelseskost	1500
Avskrivning pr år 1500/3	500

Bokføringen blir:

	Debet	Kreditt
Spillerrettigheter	1500	
Bank		1300
(Betinget) gjeld		200

Dersom spilleren ikke oppnår 20 kamper av en eller annen grunn, regnskapsføres dette som en estimatendring.

2.3. Nedskrivning

2.3.1 Nedskrivning av anleggsmidler i regnskapsloven

I dette kapitlet vil vi gjennomgå regnskapsregler og NRS(F) Nedskrivning av anleggsmidler. Standarden bygger på IAS 36 som gjør det relevant og trekke inn denne. Vi vil utfra en presentasjon av teori på området vurdere hvordan vi forventer norske klubber forholder seg til standarden.

Immaterielle eiendeler «bestemt til varig eie eller bruk» skal klassifiseres som anleggsmiddel (Rskl, 1998, § 5-1). Anleggsmidler skal periodiseres i henhold til sammenstillingsprinsippet. Det vil si at det skal balanseføres til anskaffelseskost og avskrives over eiendelens levetid eller brukstid (Rskl, 1998, § 5-3, første og annet ledd). Dersom det skjer endringer, som gir indikasjoner på at virkelig verdi er vesentlig lavere enn balanseført verdi etter avskrivninger, må det vurderes om det foreligger nedskrivningsplikt av anleggsmiddelet (Pedersen et al., 2014). Nedskrivningsplikten er en direkte følge av forsiktighetsprinsippet i regnskapsloven (Rskl, 1998, § 4-1, nr. 4).

Størrelsen på nedskrivningen følger av regnskapslovens § 5-3 som sier: «Anleggsmiddel skal nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående» (Rskl, 1998, § 5-3, tredje ledd, første punktum). Det følger ingen unntaksregel for denne bestemmelsen, og nedskrivningsplikten gjelder derfor for alle typer foretak. Når det er fortatt en nedskrivning og grunnlaget for denne faller bort, skal nedskrivningen reverseres (Rskl, 1998, § 5-3, tredje ledd, første punktum).

Reversering betyr at anleggsmiddelets beløp kan justeres opp til hva balanseført beløp hadde vært dersom nedskrivningen ikke hadde blitt gjennomført. Det vil si at reverseringen ikke kan være høyere enn det balanseført verdi ville vært, dersom opprinnelige avskrivningsplan ble fulgt (Kristoffersen, 2008, s. 212). Overskridelse av dette beløpet ville være en oppskrivning og ifølge NOU (1995:30) er dette et fremmedelement i historisk kost regnskapet. På bakgrunn av dette er det ikke tilgang til å benytte seg av oppskrivning i god regnskapsskikk. For å avgjøre om det foreligger en nedskrivningsplikt, kan brukerne benytte seg av operasjonaliseringen som er nedfelt i NRS(F) *Nedskrivning*.

2.3.2 NRS(F) Nedskrivning av anleggsmidler

2.3.2.1 Forbigående art

Som følge av regnskapsloven § 5-3, tredje ledd, foreligger det en betingelse for at verdifallet ikke er av midlertidig karakter. Videre så viser bestemmelsen til at et verdifall er påvist når virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi. I innledningen til NRS(F) *Nedskrivning* er det gjort noen betraktninger rundt dette. Nedskrivningsstandardene nevner i utgangspunktet gjenvinnbart beløp, men henviser deretter til Regnskapsloven og definerer virkelig verdi og gjenvinningsverdi som: «det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi» (NRS(F), 2009, s. 1). Bruksverdien blir beregnet ved å gjøre en nåverdiberegning av fremtidige kontantstrømmer.

Når virkelig verdi ved nedskrivning er definert på denne måten, vil et observerbart prisfall i markedene for et gitt anleggsmiddel ikke ubetinget medføre nedskrivning. Dersom den regnskapspliktige har en begrunnet oppfatning om at anleggsmidlets fremtidige inntjening forsvaret en høyere verdi, vil dette komme til uttrykk i kontantstrømestimer som gir en bruksverdi høyere enn netto salgsverdi. Med bakgrunn i dette resonnementet er det Norsk Regnskapsstiftelses oppfatning at nedskrivningssystemet i denne standarden ivaretar innholdet i regnskapsloven § 5-3 tredje ledd (NRS(F), 2009, s. 1-2).

Betingelsen som følger nedskrivningsplikten, har i Norge ført til at det sjeldent gjennomføres nedskrivninger. Svingninger i markedsverdier blir sett på som midlertidige, og derav gjøres det ikke noen vurdering av nedskrivning (Schwencke, 2009). Denne tankegangen er motstridene med nedskrivningsstandarden som sier at et foretak ikke kan unnlate nedskrivning med henvisning om at verdifallet er forbigående. Begrunnet i at hvis verdifallet er forbigående reflekteres dette i foretakets vurdering av bruksverdien basert på de fremtidige kontantstrømmene (Pedersen et al., 2014).

Betingelsen har også ført til at enkelte mener terskelen for å vurdere nedskrivning er høyere etter NRS(F) *Nedskrivning* enn etter IAS 36 *Impairment*. Det er vanskelig å finne hold for disse meningene fordi NRS(F) *Nedskrivning* er utarbeidet med IAS 36 *Impairment* og EUs 4. *Selskapsdirektiv* som mal. EUs 4. selskapsdirektiv sier at man kan unnlate å nedskrive hvis verdifallet ikke er permanent (EUs 4. Selskapsdirektiv, sitert i Schwencke, 2009). Innen EU er dette ifølge Schwencke (2009) blitt drøftet opp mot IAS 36 *Impairment*, og konklusjonen er sammenfallende med Norsk Regnskapsstiftelses (NRS) konklusjon. Du kan ikke følge standarden og påvise et nedskrivningsbehov, for deretter å ikke foreta en nedskrivning med begrunnelsen i at det er forbigående (Schwencke, 2009).

2.3.3 Operasjonalisering ifølge NRS(F) Nedskrivning av anleggsmidler

NRS(F) *Nedskrivning* viser en fremgangsmetode for å vurdere nedskrivning. Fremgangsmåten for å vurdere og gjennomføre nedskrivningsplikten blir slik:

1. Vurdere indikasjoner på verdifall
2. Bestemme vurderingsenheten
3. Allokere eventuell goodwill
4. Beregne virkelig verdi (gjenvinnbart beløp) av vurderingsenheten
5. Sammenstille gjenvinnbart beløp mot balanseført verdi og vurdere verdiforskjellen
6. Foreta nedskrivning i regnskapet

I dette kapitlet vil vi drøfte elementene i denne modellen som er relevante for oppgaven vår. Det vil si at, nummer 3. allokere eventuell goodwill, ikke vil bli drøftet fordi goodwill forekommer ved virksomhetsovertagelse og ikke ved kjøp av enkeltstående eiendeler. Resten av punktene vil bli drøftet kronologisk.

2.3.3.1 Vurdere indikasjoner på verdifall

Standarden NRS(F) *Nedskrivning* sier at foretaket skal ta stilling til behovet for nedskrivning av anleggsmidler ved hvert årsregnskap. Det tas hensyn til at det i praksis kan være utfordrende

å oppdage alle verdifall og derfor peker standarden på en rekke indikatorer. Indikatorer som er listet opp i NRS(F) *Nedskrivninger*

Indikatorer basert på ekstern informasjon:

1. Anleggsmidlets markedsverdi har i perioden falt vesentlig mer enn det som kunne forventes som følge av elde eller slit ved normal bruk.
2. En vesentlig negativ endring i teknologiske, markedsmessige, økonomiske og juridiske rammebetingelser.
3. Markedsrenter eller andre markedsbaserte avkastningskrav har økt i perioden, og økningen antas å påvirke diskonteringsrenten som anvendes til å beregne anleggsmidlets bruksverdi og vesentlig redusere anleggsmidlets gjenvinnbare beløp.
4. Markedsverdien av egenkapitalen er mindre enn foretakets balanseførte egenkapital. Foretak som ikke har egenkapitalinstrumenter omsatt på børs eller en lignende markeds plass, vil imidlertid normalt ikke kjenne til markedsverdien av egenkapitalen. Denne indikatoren er derfor bare relevant i de tilfeller markedsverdien er kjent.

Indikatorer basert på intern informasjon:

5. Observert ukurans eller fysisk skade av anleggsmidlet.
6. Vesentlige endringer i perioden som har negative konsekvenser for bruk eller forventet bruk av anleggsmidlet. Slike endringer inkluderer planer om avvikling og restrukturering.
7. Intern rapportering som tilsier at avkastningen fra anleggsmidlet blir dårligere enn forventet. Dette kan omfatte forhold som vesentlig overskridelse av investeringsutgift i forhold til opprinnelig budsjett, eller en vesentlig nedjustering av forventede fremtidige kontantstrømmer eller resultater. (NRS(F), 2009, s. 2-3)

Dette er ikke en uttømmende liste og foretaket kan legge til egne indikatorer, men som et minimum skal indikatorene i listen vurderes. Ved utslag på en eller flere av indikatorene må nedskrivning av vurderingsenheten vurderes. Det følger med andre ord en plikt med å undersøke om anleggsmidlene har falt i verdi (Schwencke, 2009). Hvis anleggsmiddelet alene, eller som en del av en vurderingsenhet, ikke berøres av indikatorutslag, trenger man ikke å vurdere nedskrivning (NRS(F), 2009). Ifølge NRS(8) (2018) vil det være bortkastet tid å gjøre

nedskrivningsvurdering når det er åpenbart at virkelig verdi ikke er lavere enn balanseført verdi. Om dette også gjelder øvrige foretak er noe mer usikkert.

For tilfeller hvor man har et indikatorutslag på verdifall, men det er åpenbart at virkelig verdi er høyere enn bokført verdi, er konklusjonen allerede gitt. Likevel har man etter standarden plikt til å vurdere nedskrivning. I slike tilfeller argumenterer Schwencke (2009) for at man kan ta i bruk en forenklet metode etter modell fra Storbritannia. Han peker på at å underbygge virkelig verdi med en forenklet metode, vil være mer hensiktsmessig i slike tilfeller. Og utfra et kost-nytte perspektiv burde det vært åpning for dette (Schwencke, 2009).

2.3.3.2 Bestemme vurderingsenheten

Grensen for en vurderingsenhet er det laveste nivået det er mulig å identifisere en inngående kontantstrøm som er uavhengig av kontantstrømmen fra andre anleggsmidler. Det kan være et enkelt anleggsmiddel eller en gruppe som skal behandles som en enhet i henhold til nedskrivningsvurderingen. For mindre foretak kan det være krevende å identifisere og kan derfor utfra en kost nytte vurdering velge å identifisere hele foretaket som en enkelt vurderingsenhet. Et anleggsmiddel som ikke er i bruk eller er bestemt for salg skal vurderes individuelt. Anleggsmidler som ikke lenger er i bruk kan ikke inngå i en vurderingsenhet, men et anleggsmiddel som er vurdert for salg sammen med andre anleggsmidler, skal vurderes samlet. (NRS(F), 2009, pkt. 4.1)

For å veilede produsenten av regnskapet bruker NRS(F) begrepet produksjonsenhet for å beskrive vurderingsenheten. «Produksjonsenheten er det laveste nivået som har en naturlig fysisk og økonomisk avgrensning» (NRS(F), 2009, pkt 4.2). For eksempel vil et produksjonsanlegg bestå av flere identifiserbare maskiner som til sammen utgjør en naturlig enhet. Selv om enkeltdelene er maskiner og bygninger, vil det være naturlig å vurdere dem samlet (NRS(F), 2009, pkt. 4.2). Hvordan ledelsen velger å organisere foretaket, og på hvilket nivå beslutninger tas, kan være til hjelp for identifisere vurderingsenheter (Picker et al., 2016, s. 426). Dette kan for eksempel være om de styres basert på produktlinjer eller geografiske områder (IAS36, 2001, pkt. 69).

Eksempel:

Et ferjeselskap opererer fem ulike ruter til fem ulike destinasjoner basert på en lisens og de ikke har mulighet til å si opp en av rutene fordi lisensen dikterer at de må operere alle fem. Selv om selskapet kan identifisere kontantstrøm til alle rutene individuelt gjør lisensen at alle enkelt

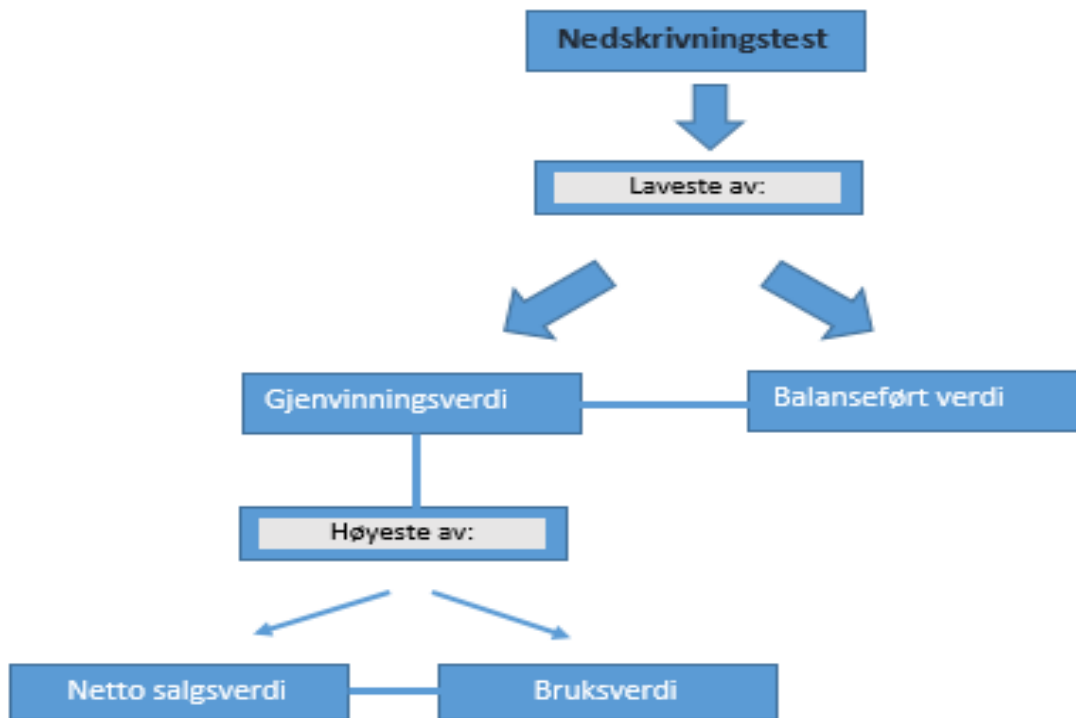
rutene er avhengig av de fire andre for å produsere kontantstrømmen. Derfor må de betraktes som en vurderingsenhet og ikke fem individuelle enheter (Christian & Norbert, 2013).

Nedskrivningsstandarden tar ikke direkte opp spørsmålet på hvordan man skal behandle eiendeler som ikke er balanseført. Det kan være flere forskjellige grunner for at disse ikke blir balanseført. En grunn kan være at verdien på eiendelen ikke kan måles pålitelig. En annen grunn kan være at eiendelen hadde en anskaffelseskost på null. Det kan også tenkes at eiendelen allerede er avskrevet og man har funnet nye bruksområder for eiendelen.

Ifølge IASB (2017) er det utfordringer ved maskiner som ikke er i bruk når hele foretaket er vurderingsenhet. Selv om det er åpenbart at disse har en virkelig verdi som er lavere enn balanseført verdi, vil de ikke bli nedskrevet så sant vurderingsenheten (foretaket) har høyere virkelig verdi enn den balanseførte verdien. Kritikerne mener derfor at det må være en åpning for å vurdere alle eiendeler individuelt. Til dette svarer International Accounting Standards Committee (IASC) at det kan være utfordringer med identifisering av vurderingsenheter, men at det er den eneste riktige måten fordi eiendeler jobber sammen for å generere kontantstrømmer (IASB, 2017, s. 1546-1547). Utfra dette er det sannsynlig at vurderingsenheter ofte vil inneholde immaterielle eiendeler som ikke er balanseført.

2.3.3.3 Virkelig verdi (Gjenvinnbart beløp)

Når foretaket har registrert indikatorutslag og bestemt vurderingsenhet, må de foreta en nedskrivningstest. Målet med nedskrivningstesten er å finne gjenvinningsverdi, dette er definert som det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi. Bakgrunnen for å benytte høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi er basert på at foretaket er en rasjonell aktør. En rasjonell aktør vil velge det alternativet som gir størst verdi (avkastning) basert på fremtidige kontantstrømmer. Nedskrivningstesten kan illustreres slik:

Figur 2 Nedskrivningstest.

Netto salgsverdi blir definert i NRF(F) *Nedskrivning* som:

Netto salgsverdi er det beløp som vurderingsenheten kan selges for i en transaksjon mellom uavhengige parter, fratrukket eventuelle kostnader ved salget. Dersom tilsvarende enheter omsettes i et godt fungerende marked, beregnes netto salgsverdi med utgangspunkt i observert markedspris. Dersom det ikke er noe fungerende marked, må netto salgsverdi estimeres ved bruk av skjønn (NRS(F), 2009, pkt. 5.2).

Utfra dette kan det forstås at salgssummen er markedets forventning om nåverdi basert på fremtidig kontantstrøm generert fra eiendelen minus utgifter til avhendelse.

Bruksverdi er basert på estimerte fremtidige kontantstrømmer. Etter regnskapsloven skal det brukes beste estimat, som vanligvis er forventningsverdien. Utgangspunktet skal være fornuftige og holdbare forutsetninger, hvor ekstern informasjon vanligvis skal vektlegges tyngre en intern informasjon. Kontantstrømmene skal baseres på de nyeste budsjettene og prognosene maksimalt fem år frem i tid. Deretter skal det bygge på en terminal verdi for å unngå for stor usikkerhet. Terminal verdi eller «Terminal value» er summen av alle nåverdier utover den budsjetterte perioden.

Vekstraten som brukes skal vanligvis være flat eller avtagende og ikke overstige langsiktig gjennomsnittlig vekstrate i bransjen. Kontantstrømmen skal bygge på forutsetning om fortsatt drift av vurderingsenheten og gjøres netto. Det kan brukes kontantstrømmer enten før eller etter skatt. Diskonteringsrenten skal være et markedsmessig avkastningskrav, for eksempel weighted average cost of capital (WACC). For ikke børsnoterte kan dette være vanskelig, og det åpnes derfor for bruk av alternativ låne-rente. Alternativ låne-rente er renten foretaket måtte ha betalt ved full finansiering av investeringen over hele levetiden (NRS(F), 2009, pkt. 5.3.2-5.3.3).

Utfra dette kan verdiene, både på salgssum og bruksverdi, variere på bakgrunn av at markedet og foretaket kan legge ulike forutsetninger til grunn. Enkelte mener dette kan være problematisk, og mener at å ta utgangspunkt i observerbare priser alltid vil være det beste. Til dette sier IASB at gjenvinnbart beløp er det beløpet foretaket kan forvente å generere fra eiendelen. Dersom foretaket ved hjelp av synergier som er unike for foretaket kan genere høyere kontantstrømmer, bør gjenvinnbart beløp reflektere dette.

De legger videre til, for å forsvare bruk av markedsverdier, at en rasjonell aktør vil velge å selge eiendelen dersom salgssummen er høyere enn bruksverdien. Ifølge IASB stilles det heller ikke noe krav om å beregne både bruksverdi og nettosalgsverdi, selv om det beløpet som beregnes er lavere enn balanseført verdi (IASB, 2017, s. 1519-1520). Dette vil si at foretaket kan velge å bare vurdere bruksverdi, eller bare vurdere netto salgsverdi. For deretter å måle den ene verdien opp imot balanseført verdi.

2.3.3.4 Regnskapsføring av nedskrivning

Dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført beløp gjenstår det å fordele summen på anleggsmidlene i vurderingsenheten. International Accounting Standards Committee hadde i utgangspunktet en liste over forskjellige immaterielle eiendeler, og at typen eiendel var avgjørende for hvilke som skulle nedskrives først. Dette ble forkastet da det ble pekt på at immaterielle eiendeler ofte er unike, og følgelig er det vanskelig å lage slike generelle regler. Andre hevdet at du måtte starte med eiendelene som åpenbart var falt i verdi, eller til og med ødelagt. Til dette svarer International Accounting Standards Committee, at når du ikke kan finne en individuell kontantstrøm til eiendelen, kan du heller aldri hevde at den åpenbart har falt i verdi. Dersom du kan konkludere med at en eiendel åpenbart har falt i verdi, trenger du ikke identifisere en vurderingsenhet (IASB, 2017, s. 1568).

Behandlingen har derfor falt på pro rata fordeling. Pro rata betyr forholdsmessig eller for en bestemt del (Snl, 2018). Det vil si at hvis en vurderingsenhet består av tre maskiner med

balanseført verdi på 2, 3 og 5. Total verdi på vurderingsenheten er da: $2+3+5=10$. Pro rata fordelingen blir derfor, $2/10$, $3/10$ og $5/10$ av differansen av balanseført verdi og gjenvinnbart beløp (IAS36, 2001, pkt. 104b).

Eksempel

Balanseført verdi 110. Gjenvinnbart beløp 100. Nedskrivning totalt 10.

Eiendel 1 nedskrives $2/10 \cdot 10=2$

Eiendel 2 nedskrives $3/10 \cdot 10=3$

Eiendel 3 nedskrives $5/10 \cdot 10=5$

Ifølge (IAS36, 2001, pkt. 105) skal ikke verdien settes lavere enn netto salgsverdi, bruksverdi eller 0. Dette gjelder selvfølgelig kun dersom disse verdien kan måles. La oss si at Eiendel 1 har balanseført verdi 10 og netto salgsverdi er 9. Da ville en nedskrivning med 2 føre til at balanseført verdi 8 ville vært lavere enn netto salgsverdi som er 9. Da skal Eiendel 1 nedskrives 1 fra 10 til 9, og 1 må fordeles på eiendel 2 og 3. Det skal da igjen fordeles basert på balanseført verdi slik at:

Eiendel 2 nedskrives $3/8 \cdot 1=0,375$

Eiendel 3 nedskrives $5/8 \cdot 1=0,625$

Totalt=1 (Picker et al., 2016, s. 428).

Reversering av en tidligere nedskrivning allokert til en vurderingsenhet, skal fordeles pro rata basert på balanseført verdi. Begrensningen er at den ikke kan overstige den balanseførte verdien det individuelle anleggsmiddelet ville hatt vært dersom det ikke var foretatt noen nedskrivning. Reverseringen skal heller ikke overstige gjenvinnbart beløp for det enkelte anleggsmiddel dersom dette er målbart. På bakgrunn av disse begrensningene må det som ikke kan allokere til det enkelte anleggsmiddelet, allokere til de gjestående anleggsmidlene pro rata (Christian & Norbert, 2013, pkt. 11).

2.3.4 Nedskrivning av spillerrettigheter

Vi vil i dette kapitlet drøfte hvordan nedskrivning av spillerrettigheter skal behandles regnskapsmessig. Først vil vi drøfte om fotballklubber bør bruke indikatorer som går utover hva minste kravet til nedskrivningsstandard. Videre vil vi drøfte hvilke valg av vurderingsenheter fotballklubben har.

2.3.4.1 Indikatorer

Ifølge nedskrivningsstandarden så skal foretakene indentifisere indikatorer på verdifall. Som vist i tidligere i kapittel lister standarden opp flere potensielle indikatorer. Det blir også nevnt at dette ikke er uttømmende liste og at foretaket selv må etablere indikatorer som er relevante for dem.

Ifølge en studie gjort av Pinnuck og Potter (2006) av australsk fotball er det det en sammenheng mellom sportslig prestasjon og markedsinntekter. Studien påviste også at innvirkningen på det finansielle resultatet var av både kortsiktig og langsiktig art. En annen studie påviste sammenheng i mellom sportslig resultat og aksjeprisen (Duque & Ferreira, 2005). Utfra dette kan man hevde at sportslig resultat burde være en indikator for verdifall for fotballklubber.

2.3.4.2 Vurderingsenhet

Det kanskje største problemet for en fotballklubb er å identifisere en vurderingsenhet som gjør det mulig å finne en bruksverdi av spillerrettighetene. Biancone & Solazzi (2012) hevder at dette bør skje på individuelt nivå, og viser til at enkeltspillere i fotballklubber har generert store kontantstrømmer. Her peker forfatterne til draktsalg med nummeret og navnet på den individuelle spilleren. På bakgrunn av dette mener de å ha påvist at de kan identifisere en kontantstrøm på individ nivå (Biancone & Solazzi, 2012, sitert i Maglio & Rey, 2017).

Maglio og Rey (2017) argumenterer videre for at spiller- eller overgangsmarkedet er en grunn for å vurdere spillere individuelt. De mener at dette markedet sammen med potensielle bud kan brukes til å estimere virkelig verdi på spillere. Forfatterne begrunner dette i IAS 36 punkt 70 som sier at dersom det finnes et aktivt marked for eiendeler, skal de defineres som en vurderingsenhet. Ifølge IFRS13 (2011, vedlegg A) er det derimot vanskelig å finne gode holdepunkter for at overgangsmarkedet tilfredsstiller kravene for å være et aktivt marked. Ser man til Norges Fotball Forbund (NFF) så støtter de delvis synet på at enkeltspillere er en vurderingsenhet. Dette kommer til uttrykk igjennom lisensreglene til NFF (NFF, 2018, pkt. 1.1.2.3).

Det er lett å være enig i at det er mulig å finne en individuell kontantstrøm når det gjelder draktsalg. På den annen side kommer fotballklubbers inntekter i hovedsak fra tre kilder, kommersielle rettigheter som draktsalg, billettsalg og TV rettigheter (Deloitte, 2015). Hvordan en derimot skal kunne finne frem til hvor stor andel av solgte billetter hver enkelt spiller kan krediteres for virker mindre sannsynlig. Selv om det teoretisk sett kunne vært mulig kan vi ikke se for oss at dette ville være særlig kostnadseffektivt. Den samme utfordringen vil man

naturligvis ha når det gjelder fordeling av TV rettigheter. I tillegg må det stilles spørsmål om det er spilleren alene som generer inntekten eller om andre bidrar. Utfra dette hevder Mancin (2009) at å vurdere enkeltkontrakter blir feil, men at man må bruke hele laget som en vurderingsenhet (Mancin, 2009, sitert i Maglio & Rey, 2017).

På bakgrunn av samme argumentasjon som at laget som helhet er vurderingsenheten kan det argumenteres for at klubben som helhet bør være vurderingsenheten. I tillegg til organisasjonen og trenere, kan fotballklubber også ha andre eiendeler, for eksempel banen de spiller på. Det forekommer salg av pølse og is, som sannsynligvis ikke hadde blitt solgt om ikke der foregikk en fotball kamp.

Utfra dette kan det generelt sies at det ikke er mulig å fordele inngående kontantstrøm til enkeltspillere. Dette kan begrunnes i at det vil være umulig å fastslå hvor stor del av billettinntektene som kommer av at spiller X er kjempegod, og hvor mye som var på grunn av spiller Ys prestasjoner. Det er også vanskelig å forklare hvor stor del av salget av supporter effekter med klubbens logo kan tilgodeses spiller X eller spiller Y. På tross av at draktsalg kan allokere til enkeltspillere kan ikke dette gjøres generelt for klubbens inntekter. Konsekvensen av dette er at hele klubben er en vurderingsenhet (Christian & Norbert, 2013).

2.3.4.2 Noter

Ifølge regnskapsloven så skal nedskrivning og reversering føres på egne linje i resultatregnskapet (Rskl, 1998, § 6-1 nr. 8). Videre følger det av § 7-13 at det skal opplyses i noter hvilke forutsetninger som er lagt til grunn (Rskl, 1998). Disse forutsetningen skal ifølge nedskrivningsstandarden inneholde hvordan gjenvinnbart beløp og vurderingsenheten er fastsatt (NRS(F), 2009, pkt. 10). Dette innebærer at notekravene inntreffer først når det er gjort en nedskrivning. Dette vil si at hvis det ikke er foretatt en nedskrivning, så vil ikke en bruker av regnskapet vite om disse vurderingene er gjort. Videre vil brukeren ikke vite hva slags indikatorer, vurderingsenhet foretaket benytter, eller om gjenvinnbar verdi er vurdert. Med andre ord hvis foretaket velger å ikke vurdere nedskrivning i hele tatt så vil ikke dette komme til kjenne i regnskapet.

Vi forventer på bakgrunn av standardens krav at norske fotballklubber har etablert indikatorer for å vurdere verdifall på spillerkontraktene og at en av disse er sportslig resultat. For å gjøre nedskrivningsvurderingen er det nødvendig å ha en definert vurderingsenhet. På bakgrunn av utfordringer med identifisering av uavhengige inngående kontantstrømmer forventer vi at vurderingsenheten er på et større nivå enn individ.

Kapittel 3 Metode

Dette kapittelet vil ta for seg hvordan vi har gått frem for å kunne besvare problemstillingen vår. Her vil vi vise hvilke valg vi tok i forbindelse med metoden vi valgte og hva vi valgte bort. Vi vil også peke på hva slags svakheter vårt valg av metode gir.

Systematikk, grundighet og åpenhet er de viktigste kjennetegnene i metode/empirisk forskning. Med dette menes det at man har en plan om hvordan man skal innhente informasjon vedrørende en begivenhet eller en problemstilling, og hvordan informasjonen skal analyseres og tolkes i ettertid. Ifølge Hellevik (2002) skal metodelæren hjelpe oss å ta hensiktsmessige valg og gi oss oversikt over relevant fremgangsmåter (Siteret i Johannessen, Christoffersen & Tufte, 2011, s. 33).

Metodevalget skal basere seg på problemstillingen og konstrueres slik at man på best måte får hentet inn avklarende informasjon. Målet med vår studie er å finne svar på om norske fotballklubber etterlever regnskapsreglene for balanseføring og nedskrivning av spillerrettigheter. Det vi ønsket svar på var praksisen klubbene benyttet. Etter vår kjennskap så fantes det ikke noen lignende studier som hadde behandlet dette tema i Norge og derav fantes det lite informasjon angående denne praksis.

I utgangspunktet så vi for oss at vi kunne løse problemstillingen ved hjelp av sekundær data. Sekundær data er data innhentet av andre enn oss selv (Halvorsen, 2008). Sekundær dataen vi tok sikte på var de offisielle årsregnskapene til klubbene. Det viste seg imidlertid ganske fort at informasjonen som var oppgitt i årsregnskapene til fotballklubbene ikke ga oss grundig nok innblikk i hvordan regelverket for balanseføring og nedskrivning ble ivaretatt. Vi besluttet derfor å ta kontakt med klubbene for å oppdrive denne informasjonen.

Undersøkelsesenheten vår var fotballklubber i eliteserien. Eliteserien i Norge består av 16 fotballklubber. Populasjonen vår er de 16 klubbene som spilte i eliteserien i 2016. Grunnen til at vi valgte å se på klubber som spilte i eliteserien var at vi mente det er i denne ligaen hvor forekomsten av kjøp og salg av fotballspillere er hyppigst. I tillegg antok vi at de hadde mest regnskapskunnskap. Bakgrunn for året 2016 var at dette er det siste året hvor vi hadde de offisielle årsregnskapene til klubbene.

Med lite forskning på temaet vi ønsket å undersøke, og at populasjonen vår var på 16 fotballklubber, mente vi at den beste måten å gjennomføre undersøkelsen på var å benytte en

flercasestudie. Ifølge Johannessen et al. (2011) egner flercasestudier seg godt til hvordan- og hvorfor-spørsmål. En flercasestudie betyr at hovedcasen består av flere caser. Videre forteller de at casestudier ofte er av eksplorativ karakter (Johannessen et al., 2011). Dette betyr at forskerne ofte ikke vet hvilke temaer eller problemstillinger man kommer til å snuble over. Noe som passet godt med vårt utgangspunkt.

Yin (2007) mener at fem komponenter er spesielt viktig ved gjennomføring av caseundersøkelser (Yin, 2007, sitert i Johannessen et al., 2011). Her pekes det på at problemstillingen er av kvalitativ karakter som for eksempel handler om forståelse av hvordan ting skjer, eller blir gjort. At forskeren har teoretiske antagelser. Videre at det defineres en eller flere analyseenheter. Deretter om det er en logisk forbindelse mellom data og antagelse. Tilslutt tolkning av funnene (Johannessen et al., 2011). I vår undersøkelse så ønsket vi å finne ut hvordan praksisen er i norske fotballklubber i forbindelse med balanseføring og nedskrivning av spillerrettigheter. Den teoretiske antagelsen er at de følger de pålagte regnskapsreglene.

Analyseenheten vår var som nevnt de 16 klubben som spilte i eliteserien i 2016. I likhet med metodevalg må valg av informanter foretas på bakgrunn av problemstillingens karakter. Fordi fokuset i studiene var om norske fotballklubber etterlever regnskapsreglene ønsket vi respondenter på et høyere nivå i hierarkiet i de respektive klubbene. Videre fordrer problemstillingen respondenter med mest mulig detaljert kunnskap vedrørende balanseføring og nedskrivning av fotballspillere, og som kan kaste lys over praksisen i klubben med tanke på dette temaet. Ut fra dette satte vi to krav til informantene: De innehar en høyere arbeidsstilling i klubben, og de har erfaring med hvordan klubben behandler balanseføring og nedskrivning av fotballspillere. Dette er omtalt som strategisk utvelgelse ifølge teorien, og som egner seg godt når man ønsker å få kvalitativ informasjon fra respondentene (Halvorsen, 2008).

På bakgrunn av dette tok vi sikte på å intervju regnskaps- eller økonomi- ledere hvis klubben hadde dette, dersom klubben ikke hadde regnskaps- økonomiansatte valgte vi daglig leder. Vi mente at dette var ansatte som innehadde nødvendig kompetanse for å gi oss riktig informasjon. For å ta rede på hvem vi skulle intervju benyttet vi oss av klubbens hjemmeside. De aller fleste klubbene hadde ansattliste postet på hjemmesiden. Vi plukket deretter ut navn og nummer på de som stod oppført med titler som: Regnskapssjef/leder, økonomisjef/leder eller daglig leder. For klubbene som ikke hadde offentliggjort en ansattliste tok vi kontakt med sentralbordet og spurte etter hvem som hadde ansvaret for balanseføring av fotballspillere. Når listen over informanter var fullført tok vi kontakt med informantene på telefon.

For å gjennomføre intervjuene landet vi på telefonintervju. Det er to hovedgrunner for at vi valgt dette. For det første så er fotballklubbene spredt utover hele landet, og med begrenset tid og økonomi kunne vi ikke reise rundt for å gjøre disse intervjuene ansikt til ansikt. For det andre mente vi at å sende ut spørreskjema på epost til informantene ville ført til lav svarprosent. Dette begrunner vi i at respondenten måtte ha stor motivasjon for å sette seg ned å svare på åpne spørsmål fra ukjente studenter. I tillegg ville ikke vi eller respondentene hatt noen mulighet til å avklare eventuelle misforståelser. Vi fikk intervjuet 14 av de respektive klubbene så hovedcasen vår er disse 14 klubbene.

Vi bestemte oss for å benytte semistrukturert intervju. Semistrukturert intervju ble valgt fordi vi ønsket å stille de samme hovedspørsmålene til alle respondentene. Dette ville gi oss en mulighet til å sammenligne resultatet, og om de norske klubbene hadde tilsvarende lik praksis vedrørende temaet. Samtidig ville et semistrukturert intervju gi respondenten og intervjueren frihet til å kartlegge ny informasjon. Vi mente derfor dette var viktig i vår studie fordi vi ikke hadde tidligere forskning å støtte oss på.

Vi utformet en Intervjuguiden (se vedlegg nr. X) som hadde to hovedtemaer, balanseføring av fotballspillere og nedskrivning av fotballspillere. Under tema balanseføring hadde vi 6 spørsmål og under tema nedskrivning hadde vi 5 spørsmål som vi ønsket å få svar på. I tillegg hadde vi innledningsvis spørsmål om respondentens stilling, hvor lenge de hadde jobbet i klubben og hvor lenge de hadde jobbet med regnskap eller økonomi totalt.

Spørsmålene som vi konstruerte mente vi var relativt konkrete og nøytrale, det vil si ikke konfronterende. Dette var et bevisst valg for vi ønsket at informantene skulle føle seg sikre og åpne til å forklare oss hvordan temaet blir behandlet i praksis. Med andre ord var vi ikke så opptatte av å få svar på hvorfor de gjorde det på den bestemte måten. Videre valgte vi å strukturere intervjuet på en slik måte at det kunne være mulig å gjennomføre intervjuet på ca. 15 min. Med denne begrensningen så er det ikke mulig å gå veldig dypt i hvert spørsmål. Bakgrunnen for dette valget var at vi antok at respondentene som vi måtte ha svar fra var relativt opptatte med sine primære oppgaver. Det at de ville sette av opptil en time til oss i et telefonintervju anså vi derfor som lite sannsynlig.

Selve intervjuet valgte vi å gjennomføre sammen, hvor den ene snakket med informanten mens den andre noterte hva som ble sagt. Dette valget gjorde vi for det første fordi vi tenkte at respondenten ville stå friere til å svare åpent når vi ikke tok opp samtalen på bånd (Johannessen et al., 2011). For det andre mente vi at man ville gå glipp av mye informasjon hvis man skulle

gjennomføre intervjuet alene, hvor man måtte både snakke og notere samtidig. Etter intervjuet var fullført gikk vi gjennom intervjuet med en gang for å sikre at vi hadde fått med oss det vesentlige i intervjuet, og at vi hadde en samme oppfatning av hva respondenten svarte. Den innsamlede primærdataen har vi strukturert og tolket i ettertid for å sammenligne likheter og forskjeller i behandlingen av temaet hos klubbene. Med primærdata mener vi data som forskerne selv har hentet (Halvorsen, 2008).

I tillegg til intervjuene våre så benyttet vi oss av regnskapene til de respektive klubbene. Undersøkelsen som vi gjorde her var i hovedsak rettet mot noteopplysninger. Som nevnt tidligere var det svært lite direkte informasjon i regnskapene. Likevel mente vi at den informasjonen vi fant der kunne hjelpe oss med å bekrefte det respondenten fortalte. Vi valgte også å gjennomgå årsrapporter og regnskaper fra britiske klubber. Bakgrunnen for dette valget var at vi hadde lyst til å se om det var samsvar i mellom behandlingen av spillerrettigheter i Norge og Storbritannia. Utvalget vi benyttet oss av i disse klubbene var basert på bekvemmelighetsutvalg. Vi benyttet årsrapporter fra tre klubber.. Bakgrunnen for valg av disse tre klubbene var at de viste likheter og forskjeller seg imellom.

På bakgrunn av problemstillingen vår, spesielt med sikte på nedskrivning, hadde vi en formening om at sportslig resultat hadde innvirkning på kontantstrømmen. Med sportslig resultat mener vi her nedrykk fra eliteserien til 1.divisjon. Standarden for nedskrivning påpeker at verdifall i kontantstrømmen er en indikasjon på å vurdere nedskrivning (NRS(F), 2009). Ut fra dette ønsket vi derfor å finne ut om nedrykk førte til fall i kontantstrømmen. For å besvare dette spørsmålet var det hensiktsmessig å benytte oss av kvantitativ metode. Kvantitativ metode består i hovedsak å samle inn og analysere tall. Analysen i denne metoden forgår i de fleste tilfeller ved hjelp av statistiske metoder (Halvorsen, 2008).

For innhenting av tallmaterialet benyttet vi oss av sekundær data. Med dette menes det data som er innhentet av andre enn forskerne selv (Halvorsen, 2008). Kilden for materialet var årsregnskapene for fotballklubbene publisert av brønnøysundregisteret. Bakgrunnen for dette valget var at alle fotballklubber i eliteserien er pålagt å avlegge årsregnskap. I tillegg så er fotballklubbene underlagt revisjonsplikt. Dette øker påliteligheten til årsregnskapet ved at en uavhengig part har godkjent disse. Selv om vi aldri kan være sikre på at årsregnskapet er 100 prosent riktig så må vi anta at det er uten vesentlige feil.

Populasjonen var de 16 klubbene som spilte i eliteserien i 2016. Vi satte to krav til utvalget i forbindelse med nedrykk: For det første, klubben spilte i eliteserien i 2016. For det andre,

klubben har i løpet av perioden 2010 til 2016 spilt en eller flere ganger i 1. divisjon. Utfra disse kravene var det 6 klubber som var kvalifisert. Vi valgte å bruke salgsinntekter som attributt. Grunnen til dette er at salgsinntektene er direkte knyttet til kontantstrømmen. Resonnementet her er at hvis salgsinntektene faller så vil kontantstrømmen falle, alt annet likt. For å måle om det er noen forskjeller mellom inntektene til klubbene når de spilte i eliteserien eller 1. divisjon benyttet vi oss av Excels Z-test.

5.1 Svakheter med forskningsdesignet

I alle undersøkelser står man som forsker overfor flere valg. Ved å velge et alternativ så må man nødvendigvis velge bort et annet. Vi vil derfor gjennomgå noen andre muligheter som vi kunne benyttet for å løse problemstillingen. Vi vil også peke på svakheter ved vårt design og grunngi hvorfor vi ikke valgte andre metoder i forskningen vår.

Hovedundersøkelsen vår ble gjennomført med kvalitativ metode som et flercasestudie. En svakhet med kvalitativ metode er reliabiliteten. Relabilitet er et uttrykk som knytter seg til undersøkelsen av dataens pålitelighet. Som hvordan data er samlet inn, brukt og analysert (Johannessen et al., 2011). Innen kvantitative undersøkelser er relabilitet av kritisk karakter, og ifølge Johannessen et al. (2011) finnes det flere måter å teste relabilitet i data på. Et eksempel er test- retest, hvor man på forskjellige tidspunkter gjør samme testen, med samme utvalg, og sjekker om resultatet er det samme. Er det klar samvariasjon mellom disse testene er dette et «bevis» på relabilitet i dataen.

Forfatterne Johannessen et al. (2011) hevder imidlertid at innen kvalitativ forskning så er det mindre hensiktsmessig med strenge krav. Dette begrunner de i at data innsamlingen ofte er av ustrukturert karakter og at samtalen ofte styrer datainnsamlingen. Videre mener de at vil nærmest være umulig for andre forskere å gjenta forskningen fordi observasjonene vil være verdiladet og kontekstavhengig. En tredje utfordringer er kompetanse bakgrunnen til forskeren(e) selv. Med det kan man forstå at kompetansen vil være forskjellig fra forsker til forsker og derav vil tolkningen av dataen bli forskjellig (Johannessen et al., 2011).

Som vi kan lese av dette så ville en kvantitativ metode styrket reliabiliteten i undersøkelsen vår. Grunnen for at vi ikke valgte kvantitativ metode er i hovedsak den manglende forskningen innen temaet vi ønsket å undersøke. I og med at det ikke fantes, etter vår kunnskap, så var det nærmest umulig å utarbeide en god spørreundersøkelse med svaralternativer vi kunne ha kvantifisert.

Eksempler på dette er at i regnskapsloven står det at immaterielle eiendeler skal vurderes til anskaffelseskost (Rskl, 1998, § 5-3) og anskaffelseskost er kjøpspris pluss kjøpeutgifter (Rskl, 1998, § 5-4). Et strukturert spørsmål og kvantifisering av dette ville etter vår mening blitt veldig vanskelig. Dette på bakgrunn at det kan være forskjellige tolkninger av kjøpsutgifter, og derav ville anskaffelseskost ikke kunne sammenlignes mellom klubbene. Dette vil igjen ført til lav validitet i dataene våre.

Dette fører oss over til begrepet validitet. Med dette mene dataens gyldighet. Som nevnt foregår innsamling av data ofte ved hjelp av intervjuer i kvalitativ metode. Spørsmålet blir da om respondenten svarer sant, eller om de har kunnskap til å svare på spørsmålene til intervjueren. Ifølge Johannessen et al. (2011) kan det også oppstå flere typer skjevheter i forbindelse med slike undersøkelser. Noen eksempler på dette er, utvalgsskjevhet, som betyr at enkelt enheter er systematisk utelatt. Et annet er intervjuksjevhet, som oppstår når forskeren ikke behandler to informanter tilnærmet likt og dermed ikke kan sammenligne resultatene i ettertid. Et siste er klassifiseringsskjevhet som betyr at respondenten ikke er egnet til å belyse problemstillingen (Johannessen et al., 2011).

Vi kan aldri være helt sikre på at respondentene er sannferdige. En metode for å sikre at de svarer relativt sannferdig er å gi respondenten mulighet til å være anonym, og konstruere spørsmålene på en måte som ikke er direkte konfronterende, hvis det lar seg gjøre. I undersøkelsen vår tok vi høyde for dette ved å gi respondentene mulighet til å være anonyme, i tillegg mente vi at spørsmålene våre var relativt harmløse. Ved å bare kontakte fagpersonell på temaet vårt, mente vi at vi tok høyde for klassifiseringsskjevheten. Gjennom intervjuene fikk vi selvfølgelig vis mer og bredere informasjon noe som kunne føre til intervjuksjevhet. Her fikk vi god hjelp av det semistrukturerte intervjuet som sikret oss at vi fikk stilt hovedspørsmålene våre tilnærmet likt til de forskjellige informantene.

Et alternativ vi kunne ha valg istedenfor telefonintervju kunne vært dybde intervju ansikt til ansikt. Fordelen her hadde vært at vi kunne funnet ut mer om hvorfor klubbene gjorde de valgene som de gjorde. Dette vil ført til en mye dypere innsikt i de klubbene vi hadde intervjuet. Grunnen til at vi ikke valgte dette var at klubbene ligger spredt over hele landet. Vi hadde derfor bare kunne intervjuet tre til fire stykker. Dette hadde selvfølgelig vis gitt oss god innsikt i disse klubbene, men ville ikke hjulpet oss med problemstillingen vår. Det vi hadde et funnet ut var om de tre-fire klubbene etterlevde regnskapsreglene, uten å kunne si noe om fotballklubber i resten av landet.

Som nevnt tidligere i kapitlet så er reliabilitet et sentralt begrep i kvantitativ metode. Vi utførte kvantitativ metode for å undersøke om nedrykk fra eliteserien til 1. divisjon hadde en påvirkning på inntektsstrømmen. Her benyttet vi oss av de offisielle årsregnskapene til de respektive klubbene, noe vi mente styrket reliabiliteten. En annen forsker vil komme frem til samme resultat ved å bruke Z-test og inntektene som står oppført i regnskapene.

En svakhet med testen er uansett at det bare var to klubber som hadde rykket ned mer en engang. Dette førte til at tallet vi sammenlignet med på fire klubber ikke hadde noe standardavvik da de bare hadde rapportert inntekter i 1. divisjon en gang. Når det er sagt så ble testen gjennomført for å undersøke om nedrykk kunne være en indikator for å vurdere nedskrivning. Med dette formålet er vi av oppfatning at testen er relevant.

Avslutningsvis vil vi påpeke noen andre svakheter med kvalitativ metode. Kvalitativ metode er i hovedsak basert på tekst innsamlet gjennom intervjuer. Spørsmålene er i hovedsak av ustrukturert karakter og derav vanskelig å kvantifisere. Når man ikke kan kvantifisere dataen så kan man heller ikke generalisere resultatet i studien. På den annen side så kan funnene ha overførbarhet, hvor resultatet kan overføres til lignende fenomener. Videre kan dette føre til at det utvikles nye teorier, begreper og fortolkninger som belyser fenomenet (Johannessen et al., 2011). I vår undersøkelse mener vi at resultatet kan ha en overføringsverdi til andre klubber i Norge, samt til behandling av immaterielle eiendeler generelt.

Kapittel 4 Resultat

Hensikten med dette kapittelet er å gå igjennom hva klubbene svarte på hovedspørsmålene våre. I tillegg vil vi legge frem et sammendrag av hva de engelske klubbene sier i sine årsrapporter. Vi avslutter kapittelet med hypotese-testingen vedrørende nedrykk.

Generelt:

Utvalget vårt var på 16 klubber, alle som spilte i eliteserien i 2016. To klubber lyktes vi ikke å komme i kontakt med, men 14 klubber har svart. Dette gir en svarrespons på 87,5 prosent. Hovedcasen vår er derfor 14 fotballklubber

Av respondentene våre så er det 2 daglig ledere og 12 som er økonomi/regnskaps ledere. 13 av 14 respondenter har mer enn 5 års erfaring fra økonomifaget.

På spørsmål om hvem respondenten mente var den viktigste brukeren av regnskapet til klubben, svarte 9 av 14 at det var klubben selv, 3 av 14 mente det var bank/långiver og 2 av 14 svarte NFF.

Balanseføring:

Forventning 1: Norske fotballklubber balansefører overføringsutgifter pluss direkte henførbare utgifter.

Balanseføres	Antall klubber som balansefører	Totalt antall klubber	Prosentandel som balansefører
Overgangsutgift	14	14	100 %
Signeringsutgift	7	14	50 %
Agentonorar	9	14	64 %

Resultatet av datamaterialet vårt viser at alle klubbene balansefører overgangssummen, som er i tråd med hva vi forventet.

Halvparten av klubbene anser ikke signeringsutgift som en del av anskaffelseskost og halvparten mener det er anskaffelseskost. Dette funnet er ikke i tråd med våre forventninger. 9 av 14 mente at agentonorar var en del av anskaffelseskost og balanseførte dette ved førstegangs måling. 5 av 14 mente at det skulle kostnadsføres. Funnet er overraskende og ikke i tråd med våre forventninger

Forventning 2: Norske fotballklubber balansefører betinget kjøpesum ved førstegangs måling.

	Antall klubber som balansefører/kostn.fører	Totalt antall klubber	Prosentandel som balansefører
Balanseføres ved førstegangs måling	3	13	23,1 %
Balanseføres når betingelsen inntreffer	8	13	61,5 %
Kostnadsfører når betingelsen inntreffer	2	13	15,4 %

Den ene respondenten var usikker på hvordan de gjorde det, og svarte derfor ikke på dette spørsmålet. Vi har derfor utelatt en klubb.

Datamaterialet vårt viser at bare 3 av 13 klubber balansefører ved førstegangs måling.

Hele 10 av 13 klubber balansefører eller kostnadsfører dette når betingelsen inntreffer. Der hvor utgiften balanseføres når betingelsen inntreffer føres dette som tilgang på eksisterende eiendel. Dette funnet er ikke i samsvar med våre forventninger

Forventning 3: Norske fotballklubber gir opplysning angående betinget kjøpe sum i noter når de ikke er balanseført ved førstegangs måling.

	Opplysning i noter i regnskapet	Totalt antall klubber sjekket	Prosentandel som gir opplysning i noter
Opplysning om betinget gjeld	0	14	0 %

Vi finner ingen direkte noter i regnskapene til klubbene vedrørende betinget gjeld.

Forventning 4: Norske fotballklubber balansefører agenthonorar og signeringsutgift. på Bosman-spillere.

	Antall klubber som balansefører	Totalt antall klubber spurt	Prosentandel som balansefører
Signeringsutgift	6	14	43 %
Agenthonorar	6	14	43 %

Undersøkelsen viser at under halvparten av klubbene balansefører Bosman-spillere. Dette er ikke i tråd med våre forventninger

Forventning 5: Norske fotballklubber balansefører ikke egenutviklede spillere. (Se vedlegg 3)

	Antall klubber som balansefører	Totalt antall klubber spurt	Prosentandel som balansefører
Balansefører egenutviklede spillere	1	14	7 %

Datamaterialet vårt viser at 13 av 14 klubber ikke balansefører egenutviklede spillere. Dette er i tråd med forventningene våre, men det er veldig overraskende at en klubb faktisk balansefører.

Forventning 6: Norske fotballklubber avskriver spillerrettighetene lineært over kontraktens løpetid.

	Antall klubber som benytter lineær avskrivning	Totalt antall klubber spurt	Prosentandel som benytter lineær avskrivning
Lineær avskrivning	14	14	100 %

Alle klubbene benytter seg av lineær avskrivning over kontraktens lengde, og er i tråd med forventningene våre.

Nedskrivning:

Forventning 7: Norske fotballklubber har etablert interne- og eksterne indikatorer for nedskrivning.

Indikator	Indikatorer til klubbene	Antall klubber spurt	Prosentandel som
Eksterne	2	14	14,3 %
Interne	5	14	35,7 %

Undersøkelsen viser at bare 2 av 14 klubber har etablert eksterne indikatorer, og bare 5 av 14 klubber har etablert interne indikatorer.

De 2 som har interne indikatorer har også eksterne indikatorer, og de mener også at sportslig resultat er en indikator.

Forventning 8: Sportslig resultat kan være en ekstern indikator på nedskrivning.

Er sportslig resultat en indikator for nedskrivning?	Svar fra klubbene	Antall klubber spurt	Prosent andel
Ja	5	14	35,7 %
Nei	9	14	64,3 %

Bare 5 av 14 klubber mener at sportslig resultat kan være en indikator for nedskrivning ifølge datamaterialet vårt.

Forventning 9: Norske fotballklubber har en vurderingsenhet på lag- eller klubbnivå.

Vurderingsenhet	Vurderingsenheten til klubbene	Antall klubber spurt	Prosentandel
Hele klubben	0	14	0 %
Hele laget	0	14	0 %
Individet (spilleren)	14	14	100 %

Undersøkelsen vår viser at ingen klubber benytter seg av vurderingsenhet på høyere nivå enn individnivå. Dette funnet er svært overraskende, og samsvarer ikke med forventningene våre.

Hypotese: Nedrykk fra eliteserien til 1. divisjon vil ha en innvirkning på kontantstrømmen, og bør derfor være en indikator for nedskrivningstest.

H_0 : Nedrykk har ingen innvirkning på kontantstrømmen

H_1 : Nedrykk har en negativ innvirkning på kontantstrømmen

For å måle endringer i kontantstrømmen så valgte vi å benytte oss av salgsinntektene fra klubbene som spilte i eliteserien 2016, og som hadde vært i 2. divisjon en eller flere ganger i løpet av 2010-2016. Det var seks klubber som innfridde dette kravet. I tillegg valgte vi å benytte oss av 2016 kroner og har justert inntektssummen i forhold til inflasjon. Inflasjonen var i denne perioden i gjennomsnitt 2 %, tallene er hentet fra Norges Banks sine hjemmesider Norges Bank (2018).

Start

År	Elite	Salgsinntekt	Inflasjon 2%	Justert salgsinntekt	Salgsinntekt i eliteserien	Måles mot
2010	ja	35983	1,13	40523	40523	29823
2011	ja	36868	1,10	40705	40705	
2012	nei	27552	1,08	29823	32134	
2013	ja	30281	1,06	32134	54786	
2014	ja	52659	1,04	54786	43539	
2015	ja	42685	1,02	43539	37776	
2016	ja	37776	1,00	37776	P verdi =	0,01 %
					Signifikant Innen 95%	Ja

Sogndal

År	Elite	Salgsinntekt	Inflasjon 2%	Justert salgsinntekt	Salgsinntekt i eliteserien	Måles mot
2010	Nei	15 568	1,13	17532		26525
2011	ja	18 760	1,10	20713	20713	
2012	ja	29 955	1,08	32424	32424	
2013	ja	31 152	1,06	33059	33059	
2014	ja	32 556	1,04	33871	33871	
2015	Nei	34 822	1,02	35518	35785	
2016	ja	35 785	1,00	35785		
					Std. Avvik Salgsinntekt i 2. divisjon	12718
					P verdi =	20,7 %
					Signifikant Innen 95%	Nei

Brann

År	Elite	Salgsinntekt	Inflasjon 2%	Justert salgsinntekt	Salgsinntekt i eliteserien	Måles mot
2010	Ja	132 241	1,13	148925	148925	76434
2011	Ja	130 773	1,10	144384	144384	
2012	Ja	120 662	1,08	130608	130608	
2013	Ja	104 265	1,06	110647	110647	
2014	Ja	101 387	1,04	105483	105483	
2015	Nei	74 935	1,02	76434	106899	
2016	Ja	106 899	1,00	106899		
					P verdi =	0,00 %
					Signifikant Innen 95%	Ja

Stabæk

År	Elite	Salgsinntekt	Inflasjon 2%	Justert salgsinntekt	Salgsinntekt i eliteserien	Måles mot
2010	Ja	88 478	1,13	99641	99641	22303
2011	Ja	73 005	1,10	80603	80603	
2012	Ja	30 254	1,08	32748	32748	
2013	Nei	21 017	1,06	22303	35447	
2014	Ja	34 071	1,04	35447	39634	
2015	Ja	38 857	1,02	39634	29078	
2016	Ja	29 078	1,00	29078		
					P verdi =	0,58 %
					Signifikant Innen 95%	Ja

Tromsø

År	Elite	Salgsinntekt	Inflasjon 2%	Justert salgsinntekt	Salgsinntekt i eliteserien	Måles mot
2010	Ja	51 407	1,13	57893	57893	50128
2011	Ja	61 352	1,10	67738	67738	
2012	Ja	72 224	1,08	78178	78178	
2013	Ja	80 653	1,06	85590	85590	
2014	Nei	48 181	1,04	50128	44427	
2015	Ja	43 556	1,02	44427	41231	
2016	Ja	41 231	1,00	41231		
					P verdi =	4,53 %
					Signifikant Innen 95%	Ja

Bodø Glimt

År	Elite	Salgsinntekt	Inflasjon 2%	Justert salgsinntekt	Salgsinntekt i eliteserien	Måles mot
2010	Nei	29 124	1,13	32798	45 249	41550
2011	Nei	49 523	1,10	54677	46 273	
2012	Nei	35 131	1,08	38027	52 452	
2013	Nei	38 350	1,06	40697		
2014	Ja	45 249	1,04	47077		
2015	Ja	46 273	1,02	47198		
2016	Ja	52 452	1,00	52452		
					Std. Avvik Salgsinntekt i 2. divisjon	9346
					P-Verdi =	11,63 %
					Signifikant Innen 95%	Nei

Undersøkelsen viser at 4 av 6 klubber har hatt ett fall i inntekter som er signifikant innen konfidensnivå på 95%. Alle seks klubbene har et fall i inntekter innenfor konfidensnivå 75%.

Sammendrag fotballklubber i Storbritannia

Manchester United avlegger årsregnskap etter IFRS og i årsrapporten mener ledelsen at det ikke er mulig å avgjøre bruksverdien til en enkelt fotballspiller eller andre nøkkelpersoner. Dette begrunnes med at det ikke er mulig for individene å generere kontantstrømmer på egenhånd. Videre mener de at det ikke er mulig å identifisere noe individ som kan separeres fra vurderingsenheten, som er gruppens operasjoner som helhet («operations of the Group as a whole») (ManU, 2017).

Videre forteller de i årsrapporten at hvis et individ ikke lengre anses å bidra til den inngående kontantstrømmen blir de tatt ut av vurderingsenheten. Dette er i situasjoner hvor det er klart at individet ikke kommer til å spille på førstelaget igjen på grunn av langvarig skade, eller er tatt ut av troppen av andre årsaker. I disse situasjonene blir spilleren vurdert for nedskrivning på individuelt nivå. Gjenvinnbart beløp blir da vurdert til netto salgsverdi basert på et estimat gjort av klubbens ledelse (ManU, 2017, F-19).

Tottenham Hotspur avlegger årsregnskap etter IFRS. De deler synet med Manchester United om at det ikke er mulig å avgjøre bruksverdien av en enkeltspiller. Tottenham begrunner dette

i at spilleren ikke kan generere kontantstrømmer på egenhånd. Videre mener de at selv ikke alle spillerne tilsammen kan generere uavhengige kontantstrømmer. Derfor er det gruppens syn at den minste vurderingsenheten inkluderer alle førstelag spillerne, stadion og trenings fasiliteter (Tottenham, 2017).

Som i Manchester ser de også enkelttilfeller der spillere på grunn av skade eller andre ting blir vurdert å ikke ha en fremtid på førstelaget. Disse blir tatt ut av vurderingsenheten og vurdert på individ nivå. Dersom han blir tatt ut av førstelaget på grunn av karrierestoppende skade, vurderes gjenvinnbart beløp av gruppens forsikring («value attributed to the player by the Group's insurers»). Dersom det er andre grunner til at spilleren tas ut av første laget vurderes han basert på salgpris dersom det foreligger en avtale. Dersom det ikke foreligger noen avtale er det ledelsens estimat som legges til grunn ved vurdering av gjenvinnbart beløp i form av netto salgsverdi (Tottenham, 2017).

Rangers avlegger årsregnskapet i henhold til IFRS og oppgir at den eneste vurderingsenheten er fotball klubben som helhet («operation of the fotbal club»). Individuelle spillere er en del av vurderingsenheten så lenge de er en del av den aktive spiller stallen. De tas ut av spillerstallen og vurderingsenheten ved karriereødeleggende skader, da det er usannsynlig at de bidrar til å generere kontantstrømmer. Spilleren vurderes da individuelt, og gjenvinnbart beløp vurderes til gruppens beste estimat av netto salgsverdi (Rangers, 2017, s. 33-36).

Av de tre klubbene så er det bare Rangers som i notene opplyser om indikatorer på verdifall, bortsett fra at de er tatt ut av vurderingsenheten. Rangers oppgir sportslige resultater som en nedskrivningsindikator (Rangers, 2017). Videre oppgir de at i den neste femårs perioden, som gir grunnlaget for å beregne bruksverdi, må de kvalifisere seg til Europa ligaen to ganger. De har også delt opp i kortsiktige og langsiktige sportslige mål som nøkkelforutsetninger for å kunne unngå nedskrivninger (Rangers, 2017). Manchester United oppgir ikke indikatorer i notene, men i årsrapporten snakker de indirekte om sportslige resultater som avgjørende for at de skal nå sine finansielle mål.. Skade på nøkkelpersonell kan påvirke de sportslige resultatene og derfor også de finansielle forholdene samt kontantstrøm (ManU, 2017).

Resultatet fra de britiske klubbene viser at de mener at man ikke kan ha en vurderingsenhet på enkeltspillere, noe alle klubbene er samstemte om. Resultatet viser også at de vurderer størrelsen på vurderingsenheten ulikt. Dette blir sammenlignet med hvordan norske fotballklubber gjør det i diskusjonskapittelet.

Kapittel 5 Diskusjon

I dette kapittelet diskuteres resultatet opp mot forventningene våre. Der hvor det funnene ikke er i tråd med forventningene vil vi diskutere mulige grunner for dette. Kapittelet tar for seg balanseføringen først og deretter nedskrivningen.

5.1. Balanseføring av spillerrettigheter

Forventning 1 er at alle fotballklubbene balansefører overgangssum og i tillegg alle direkte utgifter som kan knyttes til å erverve spillerrettigheter. Med andre ord at klubbene følger definisjonen på anskaffelseskost i regnskapsloven (Rskl, 1998, § 5-4, første punktum). Resultatet fra undersøkelsen vår viste at alle klubbene balanseførte overgangssummen, noe som er i tråd med vår forventning og første del av definisjonen i regnskapsloven. Dette vil derfor ikke bli drøftet nærmere.

Andre utgifter som vi har fokusert på i oppgaven vedrørende spillerrettigheter er sign on fee, agenthonorar og betinget kjøpesum. Betinget kjøpesum blir drøftet i senere i dette kapittelet. Her vil vi først diskutere sign on fee og deretter agenthonorar. Studien vår viser at halvparten av klubbene balansefører og halvparten utgiftsfører sign on fee. Dette vil si at det er helt tilfeldig hvordan klubbene behandler denne utgiften. Dette er ikke i tråd med vår forventning.

Flere informanter anså sign on fee som lønn, og dette kan være en forklaring på at klubbene behandler dette forskjellig. Spørsmålet blir derfor om sign on fee kan anses som lønn? Sign on fee er en avtale mellom ny spiller og ny klubb så det kan være nærliggende å tenke på dette som en lønnskostnad. Utfordringen vi møter på her er sammenstillingsprinsippet i regnskapsloven § 4-1, nr. 3, som sier, «Utgifter skal kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt» (Rskl, 1998).

Dette medfører at klubbene som kostnadsfører sign on fee, indirekte sier at inntektene på denne spilleren vil være høyere første år. Som diskutert i kapittelet for nedskrivning så er det ikke mulig å knytte en uavhengig kontantstrøm, og derav inntekter, til spilleren på individnivå. Ut fra dette vil det være veldig vanskelig å argumentere for at spilleren har en høyere inntekt det første året han spiller for klubben. Vi mener derfor at å kostnadsføre sign on fee som lønnskostnad er i strid med regnskapsloven.

En annen forklaring kan være NFF reglementet, som noen respondenter nevnte. Ifølge NFF reglementet så skal ikke sign on fee være en del av anskaffelseskost. «Sign on fees kan ikke balanseføres som spillerrettighet under immaterielle eiendeler» (NFF, 2018, Pkt. 1.1.2.3).

Denne bestemmelsen fra NFF er derimot ikke problematisk, for klubbene er pålagt å utarbeide separat dokumentasjon til NFF. Det vil si at klubbene fint kan følge regnskapsloven om balanseføring av anleggsmidler/immaterielle eiendeler i sitt offisielle regnskap, og tilpasse dokumentasjonen som skal leveres til NFF. For øvrig sier NFF reglementet at «Klubben skal følge norsk regnskapslov» (NFF, 2018, Pkt. 1.1.1.1). Med dette som bakteppe så ser vi ingen grunn til bestemmelsen fra NFF skal hindre klubbene å balanseføre sign on fee.

Hvordan sign on fee skal behandles regnskapsmessig vil være en vurdering av utgiften opp imot regnskapslovens definisjon av anskaffelseskost «kjøpspris med tillegg av kjøpsutgifter» (Rskl, 1998, § 5-4, første punktum). Er dette et tillegg av kjøpsutgifter? For å vurdere dette må vi søke svar på spørsmålet: Ville denne utgiften påløpt selv om kontrakten ikke ble effektivisert? Hvis svaret er nei på denne vurderingen så skal utgiften balanseføres.

I vår oppgave så er svaret på dette rimelig opplagt, hvis det ikke inngås en kontrakt med spilleren så ville ikke denne utgiften ha påløpt. Det vil si at sign on fee er direkte henførbart til kontrakten og skal følgelig balanseføres som anskaffelseskost. Ved å balanseføre denne utgiften så vil også sammenstillingsprinsippet bli fulgt. For anskaffelseskost på anleggsmidler skal ifølge regnskapsloven ha en fornuftig avskrivningsplan (Rskl, 1998, § 5-3, annet punktum). Dette fører til at kostnader blir tilsvarende riktig fordelt med tanke på inntektene.

Videre viste undersøkelsen vår at 5 av 14 valgte å kostnadsføre agentonorarer direkte. Vi klarer ikke å finne noen god grunn for at dette blir gjort. Agentonorar er på lik linje med sign on fee en direkte henførbart utgift til kontrakten. Hvis ikke kjøpende klubb aksepterer agentonoraret så vil ikke overføringen skje og følgelig så vil ingen utgift påløpes. Dette fører til at agentonorar er en del av anskaffelseskost og skal ifølge regnskapsloven balanseføres (Rskl, 1998, § 5-4, første punktum). Reglementet i NFF er her i tråd med regnskapsloven og sier at direkte henførbare agentonorarer kan balanseføres i balansen (NFF, 2018, Pkt. 1.1.2.3.). Den riktige metoden vil derfor være å balanseføre denne utgiften som del av anskaffelseskost ved første gangs balanseføring.

Forventning 2 og 3 er at klubbene behandlet betinget kjøpesum som del av anskaffelseskost der hvor det er sannsynlighetsovervekt for at betingelsen inntreffer og at den betingede summen balanseføres ved førstegangs balanseføring. Hvis det ikke er sannsynlighetsovervekt skal den betinget forpliktelsen opplyses i noter. Resultatet fra undersøkelsen viser at bare 3 av 13 fulgte dette prinsippet, Disse fulgte forventningene våre og blir ikke drøftet videre. 8 av 13 balanseførte

denne summen når den inntraff og førte det som en tilgang til eksisterende eiendel (spillerrettighet) og 2 av 13 kostnadsførte det direkte når hendelsen inntraff.

Når det gjelder noteopplysning så viser dataen vår at det er ingen spesifikke noter vedrørende betinget forpliktelse, bare ett par noter som sier at det finnes noe som heter betinget forpliktelse som kan være knyttet til spillerkjøp. Disse funnene overrasket oss veldig, og vi vil drøfte dette videre. Først vil vi diskutere mulige argumenter for å balanseføre når hendelsen inntreffer, deretter argumenter for å kostnadsføre utgiften når den inntreffer og tilslutt drøftes noteopplysningen.

Et argument for å balanseføre når hendelsen inntreffer er ifølge en informant at klubben ønsker å være forsiktig og ikke blåse opp balansen. Dette er i og for seg et viktig prinsipp innen regnskapsføring, men i forhold til denne problemstillingen må man kunne si at det er en misforstått forsiktighet. For å illustrere at denne forsiktigheten er misforstått kan vi benytte oss av et eksempel. La oss si vi har et spillerkjøp hvor salgssummen i dag er 1000, med en betinget sum på 200 dersom spilleren spiller 20 kamper. For enkelthets skyld så antar vi at dette er den eneste eiendelen i klubben.

Alternativ 1: Balansefører 1000 og får en egenkapital på 1000. Totalkapital = 1000

Alternativ 2: Balansefører 1200 og får en egenkapital på 1000 og en tilhørende gjeld på 200. Totalkapital= 1200

Egenkapitalprosenten i alternativ 1 vil bli $1000/1000= 1$, eller 100 %

Egenkapitalprosenten i alternativ 2 vil bli $1000/1200= 0,83$, eller 83 %

Dette lille eksemplet viser at dersom man lar være å balanseføre den betingede summen for å sikre at balansen ikke blåses opp, ender man med å rapportere for høy egenkapitalprosent. I tillegg ender man også opp med å skjule en forpliktelse. Hvis dette gjøres bevisst for å oppnå disse effektene så vil dette være en tilsiktet regnskapsmanipulasjon. Vi mener derimot at det er mer sannsynlig at dette dreier seg om misforstått forsiktighet og manglende kompetanse. Ifølge GRS så skal betingede forpliktelser som har en sannsynlighetsovervekt for at det inntreffer regnskapsførers (NRS(13), 2013, Kap. 4.1). Vi finner den samme ordlyden i NFF (2018, Ø5) at slike forpliktelser skal opplyses. Utfra dette mener vi at grunnlaget for å balanseføre en betinget forpliktelse først når den inntreffer er i strid med GRS.

En annen respondent hevdet at dette ikke kunne ses på som en oppskrivning, og derav mente han at det var greit å balanseføre når hendelsen inntreffer. Han argumenterte for at det ikke var

en oppskrivning fordi den betingede kjøpesummen ikke oversteg opprinnelig balanseført verdi. Oppskrivning defineres som økning av en eiendels bokførte verdi. Slik at etter vår forståelse så er enhver økning av balanseført verdi en oppskrivning enten den er over eller under den opprinnelige bokførte verdi. Dette medfører at handlingen respondenten gjør er en oppskrivning. Som nevnt i kapitlet for balanseføring så er ikke oppskrivning lov etter GRS. For å illustrere at dette er feil tankegang så kan vi bruke et eksempel

Eksempel:

Klubben kjøper en spiller som har en overgangssum på 1000, i tillegg er det en betinget kjøpesum på 200 og vi forutsetter at betingelsen inntreffer etter 2 år. Kontrakttiden er 4 år

	Balanseført verdi uten betinget kjøpesum	Balanseført verdi med betinget kjøpesum
År 0	1000	1200
Avskrivning	250	300
År 1	750	900
Avskrivning	250	300
År 2	500	600

Som vi ser blir avskrivningene, ved å ikke inkludere den betingede summen i anskaffelseskost, for lave, Det vil si at selv om man klarer å definere dette som noe annet enn en oppskrivning av eiendelen, vil det å balanseføre hele beløpet på 200 ikke være mulig. Dette på grunn av at selv i år 1 ville $200 + 750 = 950$ overskrider den bokførte verdien av eiendelen dersom betinget kjøpesum var inkludert. Etter vår mening faller dette innunder definisjonen av en oppskrivning.

En annen mulig forklaring på at så mange klubber balansefører denne summen når den inntreffer kan være at de ser på dette som en påkostning av eiendelen. Definisjonen på en påkostning er at utgiftene fører til økte fremtidige økonomiske fordeler. Med andre ord at netto kontantstrøm fra eiendelen øker utover det som var forventet på anskaffelsestidspunktet (NRS(8), 2018, pkt. 4.3.2.3). Dette vil være vanskelig å dokumentere i forhold til fotballspillere. Vi har allerede vært inne utfordringer med å dokumentere økt verdi basert på markedspriser i kapitlet om balanseføring, og som vi har diskutert i kapittel for nedskrivning er det heller ikke mulig å identifisere uavhengige kontantstrømmer til hver enkelt spiller. Dette synet støttes også av Pedersen et al. (2014, s. 228) som sier at immaterielle eiendeler «generelt er av en slik art at det er vanskelig å sannsynliggjøre at det skjer en påkostning»

Det var også to respondenter som fortalte at de kostnadsførte denne utgiften når den inntraff. Her kan en mulig forklaring være at de ser på denne utgiften som vedlikehold. Utfordringen med dette synet er at vedlikehold er frivillig og derfor noe klubben velger å gjøre. Den betingede kjøpesummen derimot er en forpliktelse som klubben har påtatt seg. Derfor blir det vanskelig å argumentere for at dette er et vedlikehold av spillerkontrakten.

Et større problem med å kostnadsføre den betingede kjøpesummen når den inntreffer er at det strider mot sammenstillingsprinsippet. Sammenstillingsprinsippet sier at, «Utgifter skal kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt» (Rskl, 1998, § 4-1, nr. 3). Dette betyr at klubben må knytte den betingede kjøpesummen opp mot en tilhørende inntekt. Og som vi diskutert i kapittelet for nedskrivning så kan man ikke knytte uavhengige kontantstrømmer til spillerne på individnivå. Dette medfører at man ikke kan knytte utgiften opp mot tilhørende inntekt. Utfra dette blir det vanskelig å argumentere for å kostnadsføre betinget kjøpesum når den inntreffer.

Det siste punktet vi ønsker å drøfte i dette underkapittelet er noteopplysning vedrørende betinget gjeld. Det overrasket oss veldig at det ikke fantes en eneste note som beskriver en betinget gjeld som resultat av en betinget kjøpesum i regnskapene til klubbene. Det eneste vi fant i regnskapene for 2016 var en note som sier at det i forbindelse med spiller kjøp foreligger kostnader dersom gitte kriterier inntreffer. Vi sjekket derfor regnskapene for årene 2015 og 2014 i tillegg for å utelukke at 2016 var et spesielt år. Vi fant heller ikke noe noteopplysning vedrørende dette i disse heller.

Det fremkommer derimot klart fra NRS 13 *Usikre forpliktelser* at dersom man regner det mindre enn 50% sannsynlig at betingelsen inntreffer skal det opplyses i note (NRS(13), 2013, pkt. 5). Det kan nok i enkelte spesielle tilfeller hende at klubben kjøper en spiller som de i utgangspunktet ikke tror kan fullføre et gitt antall kamper. Det vil si at klubben anser det som mindre enn 50 % sikkert at betingelsen inntreffer. Det som uansett må gjøres i en slik situasjon er å opplyse om det i note.

Forventning 4 er at klubbene balansefører sign on fee og agentonorar ved anskaffelse av Bosman-spillere. Resultat viste at bare 6 av 14 klubber anså dette som en anskaffelseskost, mens flertallet mente dette var greit å kostnadsføre disse utgiftene direkte. Mulige årsaker til at 8 klubber kostnadsførte disse utgiftene er de samme som ble diskutert under sign on fee og agentonorar på spillere som ble kjøpt i fra annen klubb. Nærmere drøfting mener vi derfor ikke er nødvendig.

Forventning 5 er at klubbene ikke balansefører egenutviklede spillere. Her viser svarene våre at 13 av 14 følger denne forventningen. Samtidig så er det en klubb som faktisk hevder at de balansefører disse spillerne. Dette syntes vi var et overaskende funn, og vi finner ingen annen forklaring på dette enn at klubben har misforstått reglene fullstendig. Som nevnt i kapittelet for balanseføring så kan ikke kostnader som har påløpt før en immateriell eiendel oppfyller kriteriene for balanseføring reverseres. En klubb har ikke kontroll over spilleren før spilleren har en kontrakt med klubben. Når spilleren har kontrakt så kan spillerrettigheten balanseføres, men kostnadene som denne spilleren har pådratt klubben frem til balanseføring kan ikke reverseres.

Så eneste løsning ville vært å balanseføre kostnader til utvikling av spilleren etter kontrakten er aktivert. Problemet her er at det finnes ingen pålitelig metode å knytte denne kostnaden til den enkelte spiller, fordi trening og kamper blir utført som et lag. Dette fører oss tilbake til det samme problemet som tidligere at det ikke er noen pålitelig måte å knytte en uavhengig kontantstrøm til spilleren på individnivå. Ifølge NFF (2018, 1.1.2.3) tillater heller ikke reglementet her at egenutviklede spillere blir balanseført, så her er det samsvar mellom NFF og NRS 19 Immaterielle eiendeler. Vi mener derfor at dette er mangel på kompetanse i den ene klubben, og at resterende klubber følger regnskapsprinsippene i henhold til egenutviklede spillere.

Forventning 6 er at klubbene benytter lineær avskrivning over kontraktstiden på de balanseførte spillerrettighetene. Samtlige klubber gjorde dette og vil derfor ikke drøftes noe videre.

5.2 Nedskrivning

I dette kapittelet vil vi vurdere funnene våre opp mot teorien og britiske klubber, for å søke svar på forventningene vi hadde til norske fotballklubber. Storbritannia må regnes som et foregangsland når det gjelder standardsetting (Schwencke 2002, sitert i Schwencke, 2009). Det er derfor naturlig å se til hvordan fotballklubber i Storbritannia vurderer indikasjoner på verdifall og vurderingsenhet.

Den første forventningen vi hadde til klubbene i forbindelse med nedskrivning er at de benytter indikatorer generelt. Fem av klubbene oppgir å ha indikatorer for nedskrivning. Dette er indikatorer som langvarig skade, spillerne blir eldre og karrieren nærmer seg slutten. Kun to av disse fem oppgir at sportslige prestasjoner er en indikator. Her oppgir en klubb at de har kjøpt spiller som var tiltenkt plass i kamptroppen. Det viste seg etterhvert at de vurderte

andre spillere fremfor den nyinnkjøpte. Det førte til en vurdering og følgende nedskrivning. På spørsmål om langvarig skade er en indikator på verdifall svarer respondentene, at det kun er i helt ekstreme tilfeller spillere blir nedskrevet på bakgrunn av skade. Det som derimot kan inntreffe er at eldre spiller velger å legge opp, og fører til nedskrivning av den resterende bokførte verdien av spillerkontrakten.

Et av argumentene for ikke å ha indikatorer var at store avskrivninger gjorde det unødvendig. En kontraktstid på fire år ville bety, at verdifallet i løpet av året må overskride 25%. De store avskrivningene høres i første omgang ut som en god forklaring på at det er lite nedskrivninger av spillerkontrakter. Problemet er at standarden krever at en har indikatorer, og ved utslag gjør en konkret vurdering. Et utslag på indikatorer utløser ikke nedskrivning, men en undersøkelses plikt. Det betyr at det må undersøkes og ikke bare antas. Dersom det derimot er usannsynlig at virkelig verdi er lavere enn bokført, kan en følge Schwencke (2009) sitt forslag gjøre en forenklet vurdering

En annen begrunnelse som ble mye brukt er ordet forbigående. Ved skade svarer informantene at spillere vanligvis returnerer slik at verdifallet er forbigående. Forbigående skade sammen med store avskrivninger er hovedargumenter når de ikke vurderer nedskrivning. Argumentet forbigående har vi diskutert i teorien rundt nedskrivninger, og konkludert med at forbigående argumentet ikke kan brukes for å la være å foreta en nedskrivning. Dette på grunn av bruk av kontantstrømmer som vil ta høyde for dette. Bruksverdien er basert på fremtidige budsjetter og prognoser. Markedsverdien er basert på markedets estimerte kontantstrømmer.

En klubb svarte på at spillerne ikke hadde noe med kontantstrømmene å gjøre, og at balanseført verdi var basert på kostnader. Som vi har vært innom flere ganger er stort sett alle inngående kontantstrømmer i en fotball klubb avhengige av fotballspillerne. Derfor å hevde at de ikke har noe med kontantstrømmene å gjøre er rett og slett urimelig. Det er vanskelig å se for seg noen som anskaffer eiendeler uten at de skal bidra til fremtidige kontantstrømmer.

Britiske klubber bruker en større vurderingsenhet enn de norske. Vurdering av verdifall gjøres derfor på to måter. De vurderer vurderingsenheten som helhet og enkeltspillere som tas ut av vurderingsenheten. En spiller som blir tatt ut av vurderingsenheten skal ifølge standarden vurderes individuelt. Dette fordi eiendelen ikke lenger bidrar til å generere kontantstrømmer. Dermed burde grunner som fører til at spillere tas ut av vurderingsenheten oppgis som indikatorer. Grunner til at en spiller ikke lenger bidrar til å generere kontantstrømmer kan være

at de ikke lengre kommer med i kamptroppen. Eksempler på dette kan være langvarig skade, vurderes solgt, eller rett og slett ikke har prestert godt nok i forhold til resten av spillerne.

Uansett hvilke argumenter klubbene har, og uansett hvor gode disse er. Standardens krav er tydelige. En skal ha indikatorer for nedskrivning. Rett og slett fordi de er indikatorer som utløser undersøkelsesplikt, ikke nedskrivningsplikt. Det er derfor kun fem av de fjorten klubbene som har etablert indikatorer og følger standarden på dette punktet.

Den neste forventningen vi hadde var at klubbene benyttet seg av bransjespesifikke indikatorer, og da spesielt sportslige resultater. Kun to av fjorten klubber bruker sportslige resultater som indikator for en nedskrivningsvurdering. Disse to bruker sportslige resultater til å estimere en salgsverdi. Den ene sier at de bruker en trener eller trenere med så god innsikt i overgangs-markedet at de selv estimerer verdien. Den andre sier de bruker agenter for å hjelpe dem å sette en verdi. Like fullt er det en estimert netto salgsverdi, dersom det ikke foreligger et bud. I situasjoner hvor en nylig kjøpt spiller ikke lenger presterer godt nok til å være med i A-lags troppen, vil dette føre til nedskrivninger ifølge klubbene.

På direkte spørsmål om nedrykk og svikt i inngående kontantstrømmer svarte ni av respondentene at dette ikke førte til nedskrivningsvurdering. Spilleren var like god selv om klubben rykket ned, og derav holdt verdien på spilleren seg på likt nivå. Tre informanter mente at nedrykk fra eliteserien til 1. divisjon kunne føre til verdifall på spillerne. Men de vurderte det likevel ikke som en indikator eller noen vurdering om verdifall. Også ved bruk av sportslig resultater og nedrykk pekte noen på, at dette var forbigående og de ville rykke opp neste år.

Med bakgrunn i at fotballspilleren er den viktigste inntektskilden en fotballklubb har gjennomførte vi en test for å finne ut om sportslig resultat burde være en indikator. Her testet vi fall i inntekter for klubber som hadde rykket ned en divisjon. Det var seks klubber som i perioden 2010-2016 som en eller flere ganger hadde rykket ned. Resultatet fra denne testen viste at fire av seks klubber hadde et signifikant fall i inntektene med konfidensnivå 95 %. Samtlige seks klubber hadde et signifikant inntektsfall med konfidensnivå 75 %. Dette peker klart mot sportslig resultat som nedskrivnings indikator. Dette er i samsvar med en studie utført av Pinnuck og Potter (2006) som påviste en sammenheng mellom sportslig resultat og markedsinntekter.

Av de britiske klubbene vi har undersøkt er Rangers eneste klubben som i sine noter sier noe om indikatorer på verdifall, bortsett fra at de er tatt ut av vurderingsenheten. Der oppgir de sportslige resultater som en nedskrivningsindikator (Rangers, 2017). Rangers (2017) oppgir også at i den neste femårs perioden, som gir grunnlaget for å beregne bruksverdi, må de kvalifisere seg til Europa ligaen to ganger. De har videre delt opp i kortsiktige og langsiktige sportslige mål som nøkkel forutsetninger for å kunne unngå nedskrivninger

Manchester United oppgir ikke indikatorer i sine noter, men i årsrapporten snakker de indirekte om sportslige resultater som avgjørende for at de skal nå sine finansielle mål. Skade på nøkkelpersonell kan påvirke de sportslige resultatene og derfor også de finansielle forholdene samt kontantstrøm (ManU, 2017). Basert på det vi har gjennomgått er det derfor vanskelig å finne gode argumenter for at sportslige resultater ikke bør være en indikator i en fotball klubb. Selv om det ikke er listet opp i standarden, står det tydelig at listen ikke er uttømmende

Den siste forventningen vi hadde var at fotballklubbene benyttet en vurderingsenhet som var større enn enkelt individ. Resultatene fra intervjuene viste at alle 14 klubber vurderer spillerrettigheten på individ nivå. Dette funnet overrasket oss veldig. Vi valgte derfor å se til britiske klubber, og hvordan de behandlet denne problemstillingen.

ManU (2017), Tottenham (2017) og Rangers (2017) hevder alle at det ikke er mulig å avgjøre bruksverdien til en enkelt fotballspiller, eller andre nøkkelpersoner. Dette begrunnes i at det ikke er mulig for individene å generere kontantstrømmer på egenhånd. Det er vår vurdering at teorien støtter dette synet. Vurderingsenheten er likevel ikke lik i alle klubbene da det må gjøres en individuell vurdering. ManU (2017, note 2.14 e) definerer vurderingsenheten som hele organisasjonen «operations of the Group as a whole». Tottenham (2017) som eier sin egen stadion oppgir at selv alle spillerne samlet kan ikke genere kontantstrømmer. Den minste identifiserbare vurderingsenheten inkluderer derfor alle førstelag spillere, treningsfasiliteter og stadion.

En mulig forklaring for at de norske fotballklubbene benytter individ nivå, kan ligge i NFF regelverket hvor det står at spillerrettigheter skal vurderes individuelt (NFF, 2018, pkt. 1.1.2.3), og at dette har ført til en etablert praksis. På den annen side er NFF-reglementet og Regnskapsloven to forskjellige regelverk med delvis overlappende formål. Noe som vi har vært inne på i teorien, og som bekreftes i årsrapporten til Rosenborg. «Idrettens bestemmelser skal

følges så langt disse ikke er i konflikt med Regnskapsloven» (RBK, 2017, Regnskapsprinsipper). Etablert praksis har vi også vært inne på i teorien og at denne begrunnelsen ikke kan brukes på områder hvor det foreligger regnskapsstandard. Det er likevel lett å forstå at det fort oppstår misforståelser når klubbene skal rapportere i henhold til flere motstrider regelverk.

Videre nevnte noen respondenter at de hadde vurdert porteføljevurdering, men at de hadde fått beskjed om at dette ikke var tillatt. Dette peker imot at de i det minste har undersøkt om det er mulig å vurdere spillerne samlet, samtidig peker det på at begrepet vurderingsenhet ikke er det enkleste å forstå. I henhold til NOU (1995:30) er det lov å gjøre en porteføljevurdering. Vi gjennomgikk porteføljevurdering i forbindelse med sikringsprinsippet. Som vi har diskutert tidligere, er ikke en spiller en vurderingsenhet, og porteføljevurdering blir dermed ikke mulig. For at porteføljevurdering skulle vært mulig innenfor fotball, måtte du eid minst to vurderingsenheter. Hvis vi da sier at en klubb er en vurderingsenhet, måtte du ha eid minst to fotballklubber for å kunne gjøre en porteføljevurdering.

Flere informanter peker på forbigående og manglende sammenheng mellom kontantstrøm og spiller, som grunner for ikke å gjennomføre nedskrivning. Manglende sammenheng mellom kontantstrøm og balanseført verdi viser etter vårt syn manglende kunnskap omkring bruk av vurderingsenhet. Og begge disse argumentene kan tilbakevises basert på teorien vi har presentert. I følge standarden skal organisasjonen finne det laveste nivået de kan identifisere uavhengige inngående kontantstrømmer. De fleste norske klubber er ganske små og hele klubben bør muligens ses på som en vurderingsenhet.

På bakgrunn av teorien og eksemplene fra Storbritannia er det vanskelig å finne argumenter for at norske klubber følger standarden når det gjelder identifisering av vurderingsenhet. Som Britiske klubber viser til, er det ikke mulig å identifisere kontantstrømmer på individnivå. Dette er også i tråd med vår tolkning av teorien og standarden. På bakgrunn av dette mener vi at norske fotballklubber ikke følger nedskrivningsstandarden.

5.3 Noter

Vi vil her gjøre en samlet vurdering av noteinformasjonen klubbene gir om spillerkontrakter og eventuelle nedskrivninger

Manglende og intetsigende noter kan muligens forklares med kunnskap og historisk praksis og regnskapskultur. På spørsmål om hvem som er den viktigste brukeren av regnskapet; svare de fleste klubbene seg selv.

I Norge har vi forenklet IFRS som i hovedsak er IFRS med forenklete notekrav og vi har forenklete notekrav for små foretak. Som vi var innom i teorien er det også tradisjon for at kost nytte vurderingen som gjøres når en gir informasjon i noter, gjøres utfra regnskapsprodusentens perspektiv. Denne teorien mener vi å finne belegg for når vi gjennomgår regnskapene til klubbene. I følge notekrav for balanseføring av spillerkontrakter skal det opplyses om anskaffelseskost, tilgang, avgang, årets avskrivninger og akkumulerte avskrivninger. Når det foretas nedskrivning utløses tilleggskrav som vi allerede har dokumentert at ikke følges.

Når det gjelder noter for spillerkontakter følges standarden. utfordringen er at prinsippnoten sier at spillerkontrakter balanseføres til anskaffelseskost minus omkostninger. Det er derfor ikke mulig å vite om anskaffelseskost inneholde «sign on fee og betinget kjøpesum». Vi må derfor ha en komplett oversikt over kontrakter klubben har inngått med spillere får å kunne ha sjans til å bekrefte årets tilgang. Og selv om vi har disse kontraktene er det ikke sikkert vi klarer det likevel fordi tilgang også inkluderer ting som treningskompensasjon.

Vi går ikke inn i denne ordningen her, men enkelt sagt er det en ordning som er laget for å sikre at klubber som utvikle spillere skal ha noe igjen for det. De kan nemlig risikere at når spillere er gamle nok til å inngå kontrakter så signere de med en annen klubb. utfordringen er at vi ved hjelp av prinsippnoten ikke vet om den er inkludert. Fordi noen klubber sier at når de følger retningslinjene gitt for denne kompensasjonsordningen så balanseføres utgiften. Men dersom de går ut over disse og lager en egen avtale så kostnadsfører det. Som sagt gjør vi ingen vurdering av denne praksis. Vi nevner det for å peke på utfordringer brukeren av regnskapet har. En kost nytte vurdering med et mer objektivt perspektiv, måtte ha konkludert med et behov for mer informasjon i notene.

Kapittel 6 Konklusjon

For å konkluder velger vi å henvise til vår problemstilling.

Etterlever norske fotballklubber de pålagte regnskapsregler tilknyttet balanseføring og nedskrivning av spillerrettigheter/spillerkontrakter?

6.1 Balanseføring

Ut fra resultatet vårt var det bare to fotballklubber som fulgte regnskapsreglene og teorien vi har lagt til grunn i forbindelse med balanseføring. Det råder tydeligvis en stor usikkerhet blant klubbene hvordan anskaffelseskost skal defineres, spesielt med tanke på kjøpsutgifter. Kjøpsutgifter er sign on fees og agentonorar i denne studien. Halvparten av klubbene mente dette kunne balanseføres og halvparten kostnadsførte. Samme usikkerhet gjenspeiler seg i behandling av Bosman-spillere. Når det gjaldt betinget kjøpesum så var det bare to klubber i caset vårt som fulgte de pålagte regnskapsreglene på dette punktet.

Konklusjonen blir derfor at flertallet av fotballklubbene etterlever ikke de pålagte regnskapsreglene tilknyttet balanseføring av spillerrettigheter/spillerkontrakter.

6.2 Nedskrivning

Ut fra resultatet vårt var det ingen fotballklubber som fulgte regnskapsreglene og teorien vi har lagt til grunn i forbindelse med nedskrivning. Undersøkelsen vår viste at ingen klubber hadde høyere vurderingsenhet enn individnivå. Videre så viser dataene vår at flertallet ikke hadde etablerte nedskrivningsindikatorer, selv ikke indikatorer som standarden pålegger.

Konklusjonen blir derfor at fotballklubbene etterlever ikke de pålagte regnskapsreglene tilknyttet nedskrivning av spillerrettigheter/spillerkontrakter.

6.3 Totalt

Balanseføring og nedskrivningsplikten henger tett sammen. Det vil si, har man først balanseført en eiendel, så må man også følge nedskrivningsstandarder.

Konklusjonen: Norske fotballklubber etterlever ikke de pålagte regnskapsregler tilknyttet balanseføring og nedskrivning av spillerrettigheter/spillerkontrakter.

Kapittel 7 Betraktninger rundt konsekvenser og forslag til videre forskning

I dette kapitlet vil vi ta opp en del betraktninger som følge av at klubbene ikke følger standardene. Basert på dette vil komme med forslag til videre forskning.

7.1 Konsekvenser av feil bruk av regnskapsreglene

Vi har konkludert med at halvparten av klubbene ikke balansefører alle utgifter direkte knyttet til kjøp av spillerkontrakter. Dette gir ulike verdier på eiendeler og ulik periodisering. Dette svekker kvalitetskravet sammenlignbarhet. Hovedproblemet er følgefeilen som er; ikke å rapportere i note om betingede forpliktelser som følger med kjøpet.

Som vi har vist i teorikapitlet om regnskap må informasjonen som gis både være rettferdig fremstilt og relevant for å ha beslutningsnytte. Når gjelden ikke er komplett, er informasjonen heller ikke rettferdig fremstilt. For å være relevant må informasjonen ha betydning, for eksempel for en kreditors beslutning. For at en kreditor skal endre sin beslutning må informasjonen om gjelden i tillegg være vesentlig. Vesentlighet er en generell størrelse som gjør det vanskelig å konkludere på dette punktet.

Vår vurdering som følge av at gjelden ikke oppgis i note er; at viktig informasjon mangler og reduserer beslutningsnytt. Det reduserer også klubbens troverdighet når det kommer til regnskapsrapportering.

7.2 Sammenheng vurderingsenhet og indikatorer

Vi konkluderte også at ingen av fotballklubbene vi undersøkte fulgte nedskrivningsstandard. Nedskrivningskravet følger av forsiktighetsprinsippet, og dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført skal eiendelene skrives ned. Vi har ikke gjort noen konkret vurdering om; etablert praksis i norske klubber fører til for få nedskrivninger, og overvurderte eiendeler. Vi vil likevel dele noen tanker om dette da vi har brukt mye tid på emnet og mener vi kan bidra til å belyse spørsmålet.

Operasjonaliseringen av nedskrivninger avhenger av vurderingsenheten. Som vi har vist gjøres dette ulikt i Norge og Storbritannia. Selv om utgangspunktet er ulikt blir operasjonaliseringen på et punkt lik med de britiske klubbene som bruker minimum A-laget som vurderingsenhet.

Britiske klubber vurderer spiller individuelt når de ikke lengre bidrar til å generere kontantstrømmer. Dermed blir vurderingen derfra gjort på individuell basis slik som det gjøre

i Norge. Forskjellen ligger i vurderingen av spillerne som er klubbens viktigste eiendeler og bidrar til å generere kontantstrømmer. I Britiske klubber er disse spillerkontraktene en del av en vurderingsenhet, men ikke i norske klubber. Dette fører til at disse kontraktene aldri blir testet for verdifall i norske klubber..

Balanseføring av fotballspillere virker å ha blitt drevet frem av forkjempere for balanseorientering og bruk av virkelig Verdi. Argumentene de bruker er at immaterielle eiendeler står for store verdier i organisasjonen og balansen blir mer verdirelevant dersom eiendelene og egenkapitalen gjenspeiler disse verdiene (Jones & Dean, 2009).

På den andre siden har vi dem som Penman som ikke ønsker spekulasjon i regnskapsføringen og viser til at balanse og resultat må ses i sammenheng når en vurderer verdiene i en organisasjon (Jones & Dean, 2009). Dette har etter vårt syn ført til et kompromiss. På grunn av den store usikkerheten knyttet til etterfølgende måling er det kun blitt lov å balanseføre spillerkontrakter hvor du kan vise til transaksjon. Resultatet er ifølge Lonergan (2009) en totalt utilstrekkelig standard for balanseføring av immaterielle eiendeler. Konsekvensen for fotballklubber er at alle spillerkontraktene sjeldent, eller aldri, er balanseført. Samtidig skal alle kontraktene inngå i vurderingsenheten. Det er vår erfaring at dette i seg selv virker fremmed for regnskapsprodusentene.

Videre i nedskrivningsstandarden er forutsetningen for operasjonalisering av gjenvinnbart beløp at produsentene er rasjonelle aktører. Dette er neppe tilfelle i fotballklubber. Klubber vi har snakket med sier at for deres medlemmer er sportslig resultat det viktigste og finansielt resultat sekundært. Dette vil gjelde uavhengig av om klubben er organisert som idrettslag eller AS. Dette kan gi flere utfordringer rundt operasjonalisering av nedskrivninger. Da de ikke er rasjonelle kan de likevel velge høyeste av bruksverdi og netto salgsverdi? Når en tenker kun på spillerkontrakter kan det være tilfeller hvor det er enorm avstand mellom bruksverdi og netto salgsverdi. Hva er i tilfelle netto salgsverdi på en fotball stadion?

I tillegg er det utfordringer rundt spillerkontraktene som er balanseført. For det første er det gjort en utvidelse av kontroll begrepet. For ifølge NFF reglene kan en spiller ensidig si opp kontrakten med klubben under gitte forutsetninger (NFF-Overgangsreglement, 2002, § 10-3). For det andre kan en spiller motsette seg salg selv om klubbene er blitt enige seg imellom (Strømnes, 2018). Det er likevel ikke åpenbart at eiendelene er overvurdert i norske fotballklubber. Selv om spillerkontraktene som inngår i vurderingsenheten ikke blir testet

for verdifall. Til å fastslå dette er det for mange usikkerhetsmomenter, og disse må undersøkes videre.

7.3 Forslag til videre forskning

Basert på denne studien kunne det vært interessant å gjøre dybdeintervju for å finne ut hvilke vurderinger klubbene gjør når de gjør nedskrivningsvurderingen utfra enkeltindivid. Eventuelt en case studie hvor en gjør konkrete vurderinger av hva som er laveste nivå en kan identifisere uavhengige inngående kontantstrømmer.

Vår antagelse er at netto salgsverdi vil være høyere enn bruksverdi når det gjelder spillerkontraktene. Derimot er det usikkert om dette også er tilfelle dersom stadion er en del av klubbens eiendeler. Det vil derfor være interessant å se om det ut ifra kreditors perspektiv er mulig å avgjøre hvilken gjenvinningsverdi som gir mest relevant informasjon? Eventuelt hvilken betydning det har at hovedformålet ikke er økonomisk vinning?

Hvor strengt skal kontroll begrepet tolkes i forhold til IASB? Undersøkelsen vår har vist at det er situasjoner hvor klubbene ikke har spesielt med kontroll over sine immaterielle eiendeler. Derfor ville det vært interessant å finne ut hvor grensene for kontroll ligger.

Vi har i organiseringen av fotball i Norge vært innom at klubbene leier ut markedsrettighetene til samarbeidende selskap. Hvordan bør denne avtalen regnskapsføres? Har den ene organisasjonen kontroll over den andre og derfor konsolideringsplikt etter Regnskapsloven?

Litteraturliste

- Baksaas, K. M., Stenheim, T. & Keeping, D. (2015). *Regnskapsteori*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Christian, D. & Norbert, L. (2013). *IFRS essentials*. S.l.]: S.l. : WILEY.
- Cooper, C. & Joyce, Y. (2013). Insolvency practice in the field of football. *Accounting, organizations and society*, 38(2), 108-129.
- Deloitte. (2015). Football Money League. Hentet 16.05.2018 fra <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/uk/Documents/sports-business-group/deloitte-football-money-league-2015.PDF>
- Doksrød, H. (1998). *Kunnskap i arbeid : status og fremtidsbilder*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Duque, J. & Ferreira, N. A. (2005). Explaining share price performance of football clubs listed on the Euronext Lisbon.
- FA. (2018). *History*. Hentet 08.03.2018 fra <http://www.thefa.com/about-football-association/what-we-do/history>
- FIFA. (2018). Hentet 11.03.2018 fra <http://www.fifa.com/>
- Gammelsæter, H. & Jakobsen, S.-E. (2008). Models of organization in Norwegian professional soccer. *European Sport Management Quarterly*, 8(1), 1-25.
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet : en innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Heskestad, T. (2001). *Regnskapsmessige avskrivninger : en generalisering av avskrivningsteorien til usikkerhet*. Norges handelshøyskole, Bergen.
- IAS36. (2001). Impairment of Assets. Hentet 18.05.2018 fra <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/IAS36.pdf>
- IAS38. (2014). Intangible Assets. Hentet 18.05.2018 fra <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/IAS38.pdf>
- IASB. (2010). The Conceptual Framework for Financial Reporting. Hentet 24.05.2018 fra <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/PDFArchive?viewFile=17289>
- IASB. (2017). *IFRS Standards : Part B* (Vol. Part B). London: International Accounting Standards Board.
- IFRS13. (2011). Fair Value Measurement. Hentet 18.05.2018 fra <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/IFRS13.pdf>
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2011). *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag* (3. utg. utg.). Oslo: Abstrakt forl.

- Johnsen, L. (2014). Investorenes rike? Hentet 25.05.2018 fra <http://www.josimar.no/artikler/kalenderluke-12-investorenes-rike/2053/>
- Jones, S. & Dean, G. (2009). Forum Editorial: WHITHER IN INTANGIBLES RESEARCH? *Abacus*, 45(3), i-viii. doi: 10.1111/j.1467-6281.2009.00288.x
- Kristoffersen, T. (2008). *Regnskapsteori : med introduksjon til internasjonale regnskapsstandarder (IFRS)*. Bergen: Fagbokforl.
- Kvifte, S. S., Bernhoft, A.-C. & Tofteland, A. (2011). *Finansregnskap : god regnskapsskikk og IFRS* (2. utg. utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Kvifte, S. S., Johnsen, A. & Den Norske, r. (2008). *Konseptuelle rammeverk for regnskap* (2. utg. utg.). Oslo: Den norske revisorforening.
- Lai, L. (2013). *Strategisk kompetanseledelse* (3. utg. utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Loneran, W. (2009). Discussion of Bloom. *Abacus*, 45(3), 390-396. doi: 10.1111/j.1467-6281.2009.00296.x
- Løwendahl, B. R. & Wenstøp, F. (2010). *Grunnbok i strategi* (3. utg. utg.). Oslo: Cappelen akademisk.
- Maglio, R. & Rey, A. (2017). The impairment test for football players: the missing link between sports and financial performance? *Palgrave Communications*, 3, 17055.
- ManU. (2017). Annual Reports Hentet 16.05.2018 fra <http://ir.manutd.com/financial-information/annual-reports/2017.aspx>
- Morrow, S. (1996). Football Players as Human Assets. Measurement as the Critical Factor in Asset Recognition: A Case Study Investigation. *Journal of Human Resource Costing & Accounting*, 1(1), 75-97. doi: 10.1108/eb029024
- NFF-LOV. (2014). *NFFLOV-2014-03-09-1*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NFFL/nfflov/2014-03-09-1>.
- NFF-Nyheter. (2017). Positive tall i toppfotballen.
- NFF-Overgangsreglement. (2002). Norges Fotballforbund - Overgangsreglement. Hentet 24.05.2018 fra <https://lovdata.no/dokument/NFFF/nfffor/2002-11-15-1>
- NFF. (2018). Retningslinjer for økonomi. Hentet 03.05.2018 fra <https://www.fotball.no/lov-og-reglement/klubblisens/tl-og-obos/retningslinjer/retningslinjeer-okonomi/#154217>
- Nordhaug, O. (2004). *Strategisk kompetanseledelse : teori og praksis*. Oslo: Universitetsforl.
- NOU. (1995:30). *Ny regnskapslov*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-1995-30/id115910/>.

- NOU. (2003:23). *Evaluering av regnskapsloven*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/80888540611844b1bb4ae5d2b237ed6a/no/pdfs/nou200320030023000dddpdfs.pdf>.
- NOU. (2015:10). *Lov om regnskapsplikt* Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-10/id2425387/>.
- NRS(8). (2018). God regnskapsskikk for små foretak Hentet 16.05.2018 fra <http://www.regnskapsstiftelsen.no/regnskap/regnskapsstandarder/nrs-8-god-regnskapsskikk-for-sma-foretak/>
- NRS(13). (2013). Norsk RegnskapsStandard 13 Usikre forpliktelser og betingede eiendeler Hentet 03.05.2018 fra <http://www.regnskapsstiftelsen.no/regnskap/regnskapsstandarder/nrs-13-usikre-forpliktelser-og-betingede-eiendeler/>
- NRS(19). (2012). NRS 19 Immaterielle eiendeler. Hentet 08.03.2018 fra <http://www.regnskapsstiftelsen.no/search/immaterielle+eiendeler>
- NRS(F). (2009). Foreløpig Norsk RegnskapsStandard Nedskrivning av anleggsmidler Hentet 16.05.2018 fra <http://www.regnskapsstiftelsen.no/regnskap/regnskapsstandarder/nrsf-nedskrivning-av-anleggsmidler/>
- NRS(HU). (2014). Høringsutkast til ny norsk regnskapsstandard. Hentet 10.05.2018 fra <http://wpstatic.idium.no/www.regnskapsstiftelsen.no/2015/04/Høringsutkast-Ny-norsk-regnskapsstandard.pdf>
- Oprean, V.-B. & Oprisor, T. (2014). Accounting for Soccer Players: Capitalization Paradigm vs. Expenditure. *Procedia Economics and Finance*, 15, 1647-1654. doi: 10.1016/S2212-5671(14)00636-4
- Pedersen, K., Schwencke, H. R., Haugen, D. O. & Baksaas, K. M. (2014). *Årsregnskapet i teori og praksis 2014*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Picker, R., Clark, K., Dunn, J., Kolitz, D., Livne, G., Loftus, J. & van der Tas, L. (2016). *Applying IFRS standards* (4th ed. utg.). Chichester: Wiley.
- Pinnuck, M. & Potter, B. (2006). Impact of on-field football success on the off-field financial performance of AFL football clubs. *Accounting and Finance*, 46(3), 499-517. doi: 10.1111/j.1467-629x.2006.00179.x
- Rangers. (2017). ANNUAL RESULTS FOR THE 12 MONTH PERIOD TO 30 JUNE 2017. Hentet 16.05.2018 fra <https://rangers.co.uk/club/investor-centre/shareholder-centre/reports-accounts/>

- RBK. (2017). Årsoppgjøret 2017. Hentet 26.05.2018 fra <http://www.rbkweb.no/filer/regnskap2017.pdf>
- Risaliti, G. & Verona, R. (2012). Players' registration rights in the financial statements of the leading Italian clubs: A survey of Inter, Juventus, Lazio, Milan and Roma. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 26(1), 16-47.
- Rowbottom, N. & Thomas, A. P. T. (1999). Intangible asset accounting and accounting policy selection in the football industry.
- Rskl. (1998). *Lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) LOV-1998-07-17-56*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56>.
- Schwencke, H., R. (2009). Glem «forbigående art»! *Revisjon og Regnskap, Utgave 1*. Hentet 16.05.2018 fra <https://www.revregn.no/i/2009/1/revisjon01-09a-9>
- Shareef, F. & Davey, H. (2005). Accounting for intellectual capital: Evidence from listed English football clubs. *Journal of Applied Accounting Research*, 7(3), 78-116. doi: 10.1108/96754260580001042
- Snl. (2018). Pro rata. Hentet 16.05.2018 fra https://snl.no/pro_rata
- Strømnes, A. (2018). Stabæk-leder om Ohis nei til Kina: – Dette var en stor mulighet. Hentet 24.05.2018 fra <https://www.budstikka.no/ohi-omoijuanfo/stabak-fotball/fotball/stabak-leder-om-ohis-nei-til-kina-dette-var-en-stor-mulighet/s/5-55-626276>
- Tottenham. (2017). Annual Report. Hentet 16.05.2018 fra www.tottenhamhotspur.com/the-club/investor-relations/annual-reports/

Vedlegg

Regnskap hentet fra Brønnøysund for følgende 14 klubber

Aalesund

Bodø/Glimt

Brann

Haugesund

Molde

Odd

Rosenborg

Sarpsborg 08

Sogndal

Stabæk

Start

Strømsgodset

Viking

Vålerenga

Intervjuguiden

Intervjuguide

Introduksjon

Hei det er xxx som ringer, jeg er student ved Universitetet i Agder, og grunnen for at jeg ringer deg er at jeg jobber med en masteroppgave hvor jeg ser på balanseføring og nedskrivning av fotballspillere i toppklubber i Norge. Er det greit å stille deg noen få spørsmål angående dette?

Først vil jeg opplyse om at du kan besvare disse spørsmålene anonymt. Ønsker du at vi anonymiserer navnet ditt?

- Hvilken stilling har du?
- Hvor lenge har du hatt denne stillingen i klubben
- Hvor lang «fartstid» har du innen økonomi/regnskap?

Tema Balanseføring/regnskapsføring:

1. Hvilke spillere er det dere balansefører?
2. Hva blir balanseført?
3. Hvordan behandler dere sign on fee på spillere som ikke har kontrakt hos annen klubb?
4. Hvordan behandler dere betinget kjøpesum?
5. I notene så blir det ført opp, tilgang og avgang, hva ligger i disse postene? tilgang? Bare kjøp? Avgang? Bare salg?
6. Hvordan opplever du at man ikke får balanseført alle spillerne? Skaper det utfordringer, gir det feil uttrykk av økonomien.

Tema Nedskrivning:

1. Hvilken vurderingsenhet benytter klubben? (individ, laget, klubben)
individuell: Er det mulig å finne en verdi på spillerne
2. Hvilke eksterne indikatorer bruker dere?
Hvorfor mener du dette er relevant?
3. Hvilke interne indikatorer bruker dere?
Hvorfor mener du at disse er relevante?
4. Hva med sportslig prestasjon?
Plassering i ligaen?
Nedrykk?
Er dette noe dere vurderer i forhold til nedskrivning?
Hvorfor er det relevant/ikke relevant?
5. Avslutningsvis, hvem mener du er den viktigste brukeren av regnskapet til klubben?

Avslutning: Vi takker for at du tok deg tid til å svare på spørsmålene våre.

Tabell over svar på hovedspørsmålene for balanseføring

Klubb nummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	Totalt	Prosent
Hvilke spillere blir balanseført?															14	
Spillere med eksisterende kontrakt i annen klubb	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14	100 %
Egenutviklede spillere (1=aktiveres, 0= Ikke aktivert)	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	7 %
Bosman-spillere (Første gang)															0	
sign on fee (1=Aktiveres, 0= Kostnadsføres)	1	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	6	43 %
Agenthonorar (1=Aktiveres, 0= Kostnadsføres)	1	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	6	43 %
Spillere med kontrakt: Hva blir balanseført? Førstegang																
Overgangssum (1= aktiveres, 0= kostnadsføres)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14	100 %
Sign on fee (1= aktiveres, 0= kostnadsføres)	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	7	50 %
Agenthonorar (1= aktiveres, 0= kostnadsføres)	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	1	9	64 %
Betinget kjøps sum aktiveres, første gang	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	3	23 %
Betinget aktiveres når inntreffer	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	8	62 %
Betinget kostnadsføres når inntreffer	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	15 %
Betinget kjøps sum oppgis i noter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0 %

Hvilken vurderingsenhet bruker fotballklubbene?

Klubb nummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	Sum	Prosent
Vurderingsenhet															14	
Hele klubben	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0 %
Hele laget	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0 %
Individuelt	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14	100 %

Bruker klubbene indikatorer?

Klubb nummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	Sum	Prosent
INDIKATORER															14	
Eksterne	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	14 %
Interne	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	5	36 %
Sportslig resultat	1	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	5	36 %

Reflection note

My thesis has mainly been about capitalization of football players in Norway. The first we found was that they do not capitalize the player, but the contract they have with the player. The contract ensures the club right to exploit the performance of the player for a period of time.

The first issue is that the only way you can do this within the accounting rules is by capitalizing the cost of transferring the right to exploit the performance of the footballer, when you buy them from someone else. This means that players brought up from the youth system, or simply doesn't have a cost of acquisition doesn't show on the balance sheet. Nor does players that have been fully depreciated. Reason for this is that subsequent measurement can't be done reliably, since every player is unique so there is no market price to compare with. Although the revaluation model can't be used within Norwegian GAAP, measurement issues render it "off limits" for everyone.

The next big issue is when assessing these contracts for impairment. The Norwegian standard is based on the international one, so once again there should be no differences between Norwegian and international solutions to this issue.

To find out how to understand the cash generating unit described in the standard for impairment IAS 36, we had to go to IFRS literature and the book bases for conclusions provided by the IASB. We also read a lot of articles and books written to help people understand the standards. What we found was that there were no Norwegian club that meet the criteria set for identifying the cash generating unit. Based on other articles this was also the case in other countries, and it seem like only in Great Britain had they actually done this. We also found that Norwegian clubs didn't really test player contract for impairment. Steep depreciation was one of the reasons given for not having identified indicators according with the standard.

The biggest international force that threatens Norwegian football clubs are the big clubs from the big leagues. As a product based on entertainment, and quality on the games there is no chance the Norwegian clubs can compete. Just by the fact that clubs from bigger countries and cities have a larger population to draw people to their matches gives them an advantage. In reason years the Champions League have been growing and given the Norwegian clubs an arena to compete with these other clubs. But the fact that they already had more money than Norwegian clubs based on city size, the new TV deals gives them even a larger advantage.

The advantage is real there is no discussion about it, there has been proven a link between financial performance and performance on the pitch. Based on economic reality the best clubs get higher income, ensuring better sporting results, ensuring higher income.

The only way Norwegian clubs can survive in this market is not to compete with the big clubs. By this I mean the Norwegian clubs will never be able to compete with these clubs based on player skill. Because the best players sign with the club that pay the most. So Norwegian clubs should try to diversify. They can do this by having more Norwegian players or players that are living nearby. Since they can't compete on player skill, they might try to compete in other ways. Football is emotions some say, and by having a local identify you can tap into people emotions in a whole other way than foreign clubs can. By having players that the local community knows personally they feel more connected to than the bigger foreign once. This way you can at least ensure you're one little piece of the market instead of trying to compete with English clubs for Chinese supporters.

As I pointed to in the beginning there are huge caps in the accounting rules both national and international. Studies show that immaterial assets and human resources are becoming a bigger part of an organizations assets. As there has been in football, soon other businesses might try to find ways to have these assets show on the balance sheet as well. Hoping to achieve better interest rates on their loans, or attract new investors.

Although there are many different valuation models out there suggesting how to value a football player, agreeing on one to use isn't easy. That accounting standards also is politics and different standard are crucial for some countries most important businesses doesn't make it easier to agree on the rules. But one thing about impairment testing of player contracts might be possible to agree on.

The easiest innovation of the account rules would have to be to the impairment rules. When impairment testing you are supposed to use the higher of value in use or net selling price. This is based upon the notion that organizations are rational in they're decisions. This is not the case for football clubs as economic profit is not the main goal of a football club.

These leads me to believe that it should be possible to determine whether football contracts should have its own separate accounting rules, or at least that the guidelines whether to use value in use or net selling price. Since value in use might be negative and net selling price positive leads me to believe that one gives more relevant information than the other. At least if we can agree that creditors are the most important user of financial information given by a

football club. Since the main purpose of the club isn't economic gain, the investor view is less important. The figures also show that very few clubs make a profit. Even though they have billions in income most of the money gained in football ends up in the pocket of the most successful players.

The thesis has shown that in Norway none of the clubs comply with the standard for impairment of assets. From my perspective one of the reasons for this is lack of knowledge when it comes to the account rules, but I also think that when trying to understand these rules, they have looked at each other. What are the other clubs doing? If they do it like that, and we have done it this way for years it must be OK since no one complained.

From my point of view this means that the clubs don't really respect their creditors. Failing to test your assets for impairment, may lead to report higher values on assets and subsequently higher equity. Showing a financial robustness that isn't there.

Many clubs are also dependent on the good will of its members, local government or local community from time to time to raise money. Bad financial reporting may of course fool themselves to think the club is healthy financially when it's not. Another thing is by being in the forefront on transparency and financial reporting, may give them extra goodwill in the local community. As discussed earlier there is a link between on and off the pitch performance. The lack of support for local clubs in Norway comes not only from a lack of sporting performance, but also that every two to three years the local club spends too much money one year.

Subsequently they have to sell off all popular players and young talent, leaving the local community to wonder why this always happens. By being transparent and reporting the real financial situation, might help the club build their brand in the local community. If fans don't feel that the club is mismanaged regularly I think the local support would increase. Showing that you take the fans and creditor seriously while thinking long term will by my assessment make it easier to attract young and talented players. At least if you can build a reputation as one that is committed to make it work by going in this long-term direction.